

TYRIMAS DĖL PRANEŠĖJŲ APSAUGOS ĮGYVENDINIMO SVEIKATOS APSAUGOS ĮSTAIGOSE

Vilnius

2025

Tyrimo autorius:

Erikas Juchnevičius

Daugiau informacijos: nusearch.lt

El. p. hello@nusearch.lt, Tel. +370 611 71000

n u s e a r c h | mokymai
tyrimai
konsultacijos

Įvadas	4
Duomenų analizė bei viešojo ir privataus sektoriaus pateiktos informacijos palyginimas	6
Išvados ir rekomendacijos.....	49
Priedas 1. Tyrimo klausimynas įstaigoms	58

Išvadas

2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje (toliau – Ataskaita) nurodoma, kad pranešėjų apsauga atlieka svarbų vaidmenį nustatant korupciją ir užkertant jai kelią. Šioje ataskaitoje, be kita ko, pažymima, kad pranešėjų apsauga yra viena iš svarbių antikorupcijos sistemos dalių, nes ji padeda nustatyti korupcijos atvejus ir užkirsti jiems kelią. Taip pat pabrėžiama, kad nepakankama pranešėjų apsauga lemia mažesnį pasitikėjimą valdžios institucijų sąžiningumu ir riboja veiksmingą kovą su korupcija. Ataskaitoje nustatyta, kad pažeidžiamiausi yra tokie sektoriai kaip sveikatos priežiūra, energetika, miestų planavimas bei regiono ir vietos valdžia.

Siekiant veiksmingai nustatyti teisės pažeidimus ir užkirsti jiems kelią, gyvybiškai svarbu, kad atitinkama informacija greitai pasiektų subjektus, esančius arčiausiai problemos šaltinio ir turinčius geriausias galimybes atlikti tyrimą bei įgaliojimus ištaisyti pažeidimą, kai tai įmanoma. Todėl pranešimo teikėjai turėtų būti skatinami pirmiausia naudotis vidiniais informacijos apie pažeidimus teikimo kanalais ir pranešti savo darbdaviui, jei tokie kanalai jiems prieinami ir galima pagrįstai tikėtis, kad jie veiks. Tai ypač aktualu tais atvejais, kai pranešimo teikėjai mano, jog pažeidimą galima veiksmingai spręsti atitinkamos organizacijos viduje ir nėra atsakomųjų veiksmų pavojaus. Atsižvelgiant į tai, privačiojo ir viešojo sektorių juridiniai subjektai turėtų įdiegti tinkamas pranešimų priėmimo ir tolesnių veiksmų vidaus procedūras, kaip tai numatyta 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (toliau – Direktyva).

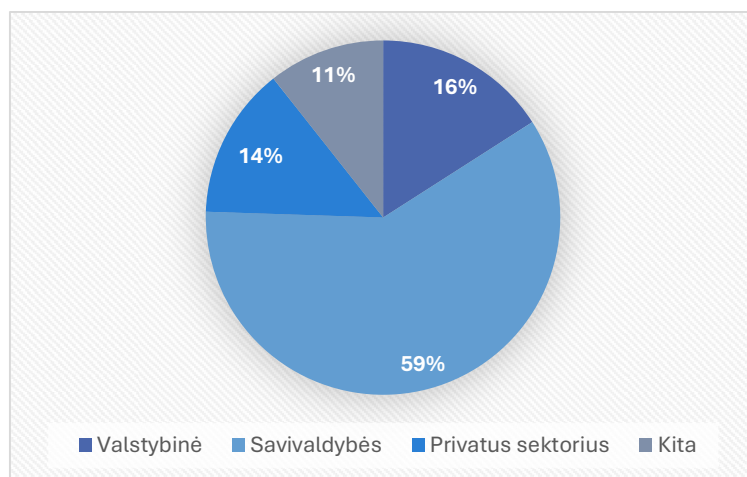
Atsižvelgiant į Ataskaitoje pateiktą vertinimą, Direktyvos nuostatas, Generalinė prokuratūra užsakė atlikti analizę, kaip 100 didžiausių Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigų įgyvendina pranešėjų apsaugą, ir pateikti rekomendacijas dėl vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų (toliau – ir vidiniai kanalai) veiklos gerinimo. Tikimasi, kad šis tyrimas padės nustatyti, su kokiomis problemomis pranešėjų apsaugos srityje susiduria sveikatos apsaugos sektorius, bei leis pateikti rekomendacijas, kurios užtikrins efektyvesnį vidinių kanalų funkcionavimą.

Tyrimas buvo atliktas 2025 m. balandžio mėn. ir apėmė parengto klausimyno platinimą, gautų duomenų analizę bei tyrimo ataskaitos su rekomendacijomis parengimą. Duomenų analizė susidėjo iš visų surinktų atsakymų nagrinėjimo ir sveikatos priežiūros įstaigų, veikiančių viešajame ir privačiajame sektoriuose, duomenų palyginimo.

Tyrimo duomenys buvo renkami platinant elektroninį klausimyną (žr. Priedą 1) šimtui didžiausių (pagal darbuotojų skaičių) sveikatos priežiūros įstaigų Lietuvoje. Papildomai buvo apklaustos šešios sveikatos apsaugos įstaigos. Bendras tikslinių įstaigų darbuotojų skaičius klausimyno platinimo metu (2025 m. balandžio 3 d.) siekė 59 067. Klausimyno tikslas – išsamiai nustatyti, kaip sveikatos apsaugos įstaigose reglamentuotas vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų veikimas ir kaip minėti kanalai veikia praktikoje.

Nors dalyvavimas tyrime buvo privalomas, duomenis pateikė 94 įstaigos, o viena įstaiga klausimyno nepildė tikslingai ir kreipėsi į Generalinę prokuratūrą dėl atskirų mokymų organizavimo bei konsultacijų, susijusių su vidinių kanalų įsteigimu. Didžiausia apklausoje dalyvavusi įstaiga tyrimo metu turėjo 7 115 darbuotojų, o mažiausia, patekusi į tyrimo imtį – 164 darbuotojus.

Tarp tyrime dalyvavusių įstaigų didžiąją dalį sudarė viešojo sektoriaus sveikatos priežiūros įstaigos (86 proc.), įskaitant valstybines, savivaldybių įsteigtas įstaigas bei tas, kurių dalininkėmis yra valstybė ir savivaldybė lygiomis dalimis (50/50 principu) (žr. pav. 1, „kita“ – 11 proc.). Privatos sveikatos priežiūros įstaigos sudarė 14 proc. respondentų. Bendrai, tyrime dalyvavo 81 viešojo sektoriaus ir 13 privataus sektoriaus sveikatos priežiūros įstaigų.

Pav. 1. Įstaigų, kurios užpildė klausimyną paskirstymas pagal sektorius.

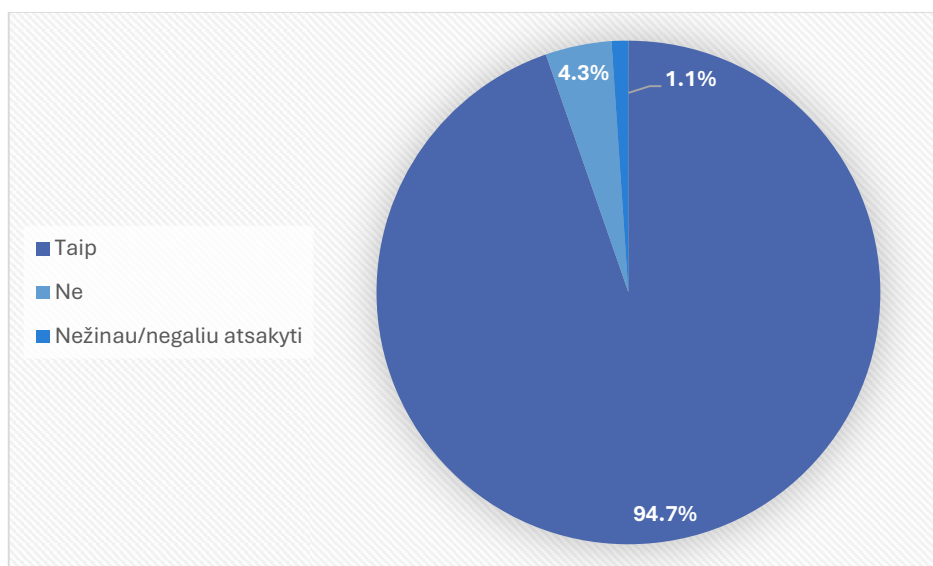
Verta paminėti, kad klausimyną buvo prašoma pildyti darbuotojo, atsakingo už vidinio informacijos apie pažeidimus kanalo administravimą (kompetentingo subjekto), arba įstaigos vadovybės.

Duomenų analizė bei viešojo ir privataus sektoriaus pateiktos informacijos palyginimas

Vidinių pažeidimų kanalų įdiegimas sveikatos priežiūros įstaigose

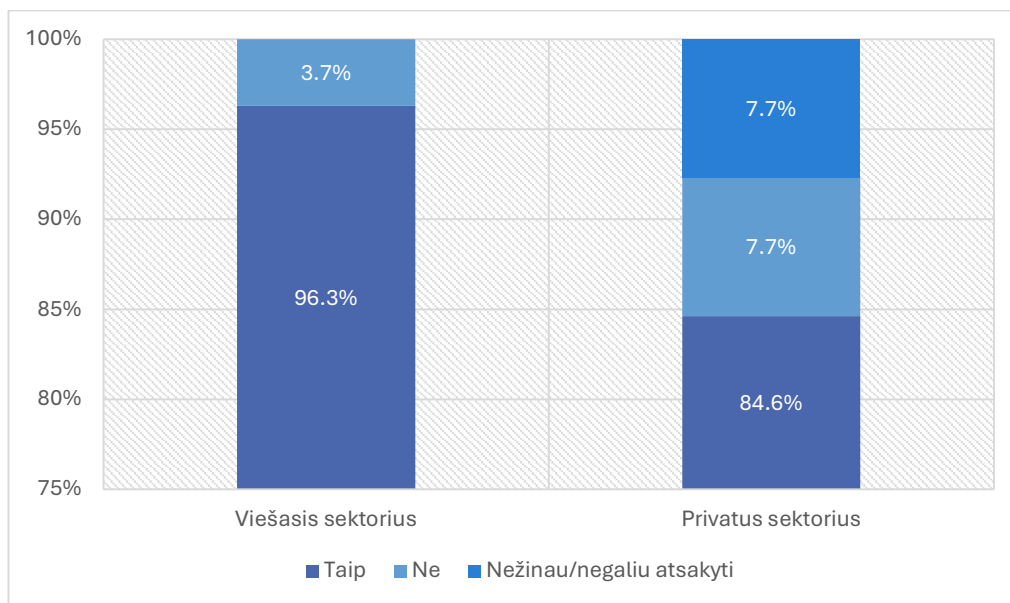
Pagrindiniai teisės aktai, kuriais remiantis turi būti diegiami ir administruojami vidiniai informacijos apie pažeidimus teikimo kanalai, yra 2017 m. lapkričio 28 d. Nr. XIII-804 Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymas (toliau – PAĮ) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 14 d. nutarimu Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimo“ patvirtintas Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų įdiegimo ir jų funkcionavimo užtikrinimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas). Šie teisės aktai nustato pareigą visoms valstybės ar savivaldybės įstaigoms įdiegti vidinius informacijos apie pažeidimus kanalus (toliau – vidiniai kanalai). Taip pat pareiga įdiegti vidinius kanalus ir užtikrinti jų veikimą bei prieinamumą visiems darbuotojams nustatyta privatiems juridiniams asmenims, kitoms organizacijoms, užsienio juridinių asmenų ar organizacijų padaliniais, neatsižvelgiant į jų veiklos pobūdį, turintiems ne mažiau kaip 50 darbuotojų.

Pirmuoju klausimu respondentų buvo klausiama, ar jų įstaigoje, vadovaujantis būtent šiais teisės aktais, yra įdiegtas vidinis informacijos apie pažeidimus teikimo kanalas. Absoliuti dauguma (94,7 proc.) tyrime dalyvavusių respondentų nurodė, kad toks kanalas jų įstaigoje yra įdiegtas. 4,3 proc. įstaigų tokio kanalo neturi, o 1,1 proc. respondentų negalėjo atsakyti, ar jų įstaigoje toks kanalas išvis egzistuoja.

Pav. 2. Vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo buvimas.

Analizuojant sveikatos priežiūros įstaigų apklausos rezultatus, pastebimi skirtumai tarp skirtingų sektorių. Didžioji dalis viešojo sektoriaus įstaigų (96,3 proc.) yra įdiegusios vidinius kanalus pažeidimams pranešti, o privačiame sektoriuje šis rodiklis yra kiek žemesnis – 84,6 proc.

Pav. 3. Vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo buvimas. Duomenų paskirsymas pagal sektorius.

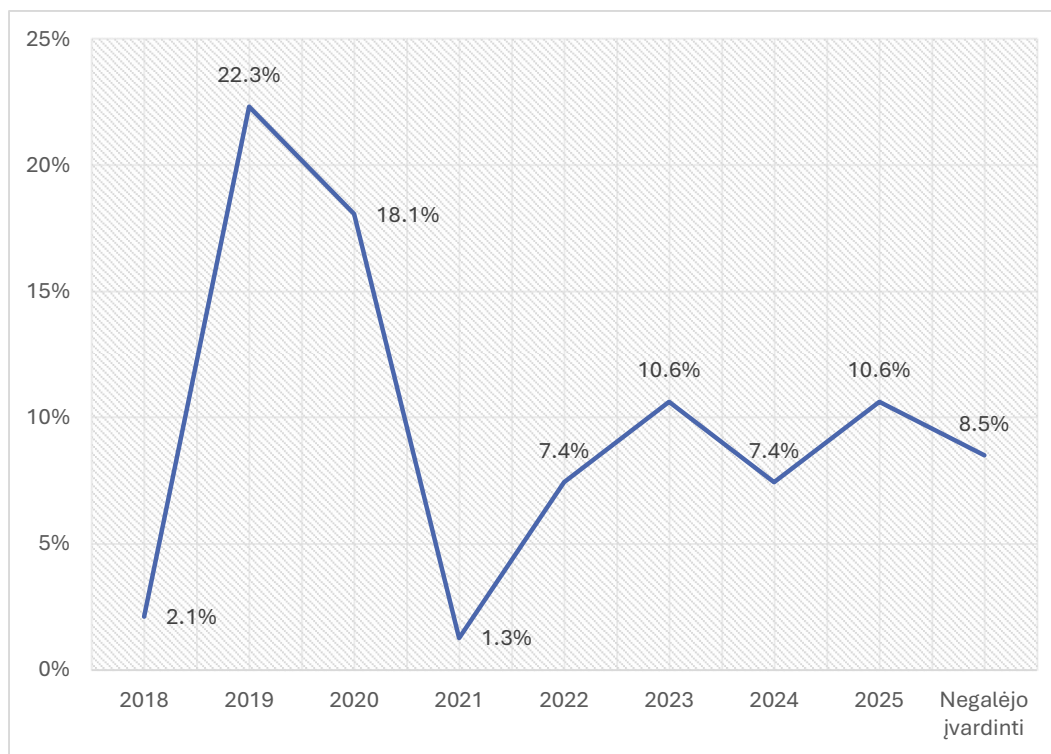
Vis dėlto, nedidelė dalis įstaigų šių kanalų nėra įdiegusios. Privačiose įstaigose šis skaičius sudaro 7,7 proc., tuo tarpu viešajame sektoriuje – 3,7 proc. Tai rodo, kad valstybinės įstaigos labiau nei privačios siekia užtikrinti atitiktį PAĮ reikalavimams.

Įdomu tai, kad kai kurių respondentų grupėje yra neapibrėžtumo – 7,7 proc. privačiojo sektoriaus atstovų teigia nežinantys ar neturintys aiškaus atsakymo į šį klausimą. Viešajame sektoriuje tokio neapibrėžtumo nėra.

Vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo įsteigimo metai

Respondentai taip pat turėjo atsakyti, nuo kada jų įstaigose veikia vidiniai kanalai, kuriais galima pateikti informaciją apie pažeidimus. Dauguma įstaigų (22,3 proc.) tokius kanalus įsteigė 2019 m., o 2020 m. – 18,1 proc., t. y. iki dvejų metų po PAĮ ir jį įgyvendinančių teisės aktų įsigaliojimo. Nedidelė dalis įstaigų (2,1 proc.) kanalus įsteigė dar 2018 m. Vėliau, 2022–2025 m. laikotarpiu vidinių kanalų steigimo tendencijos išliko panašios (žr. pav. 4): kiekvienais metais kanalus įsteigė 7,4–10,6 proc. tyrime dalyvavusių įstaigų. Mažiausiai kanalų buvo įsteigta 2021 m. – tik 1,3 proc. Sąlyginai

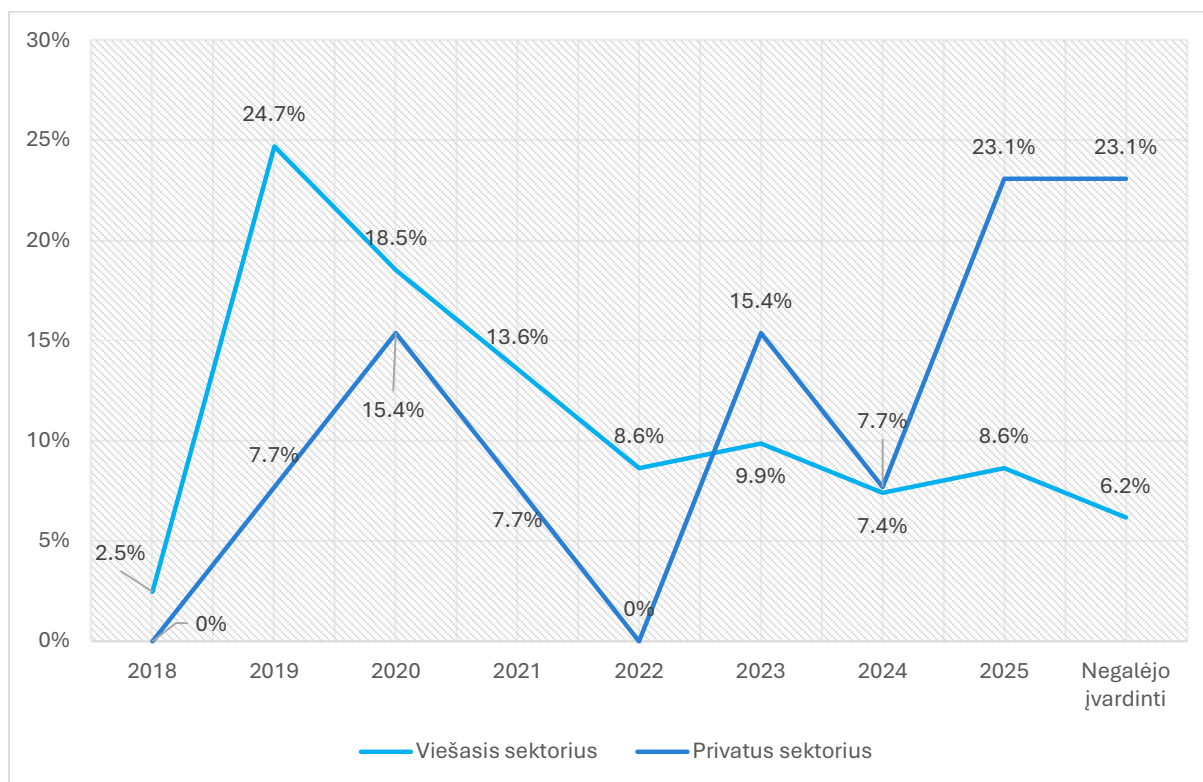
nemaža dalis respondentų (8,5 proc.) negalėjo įvardyti, nuo kada jų įstaigoje veikia vidinis informacijos apie pažeidimus teikimo kanalas.

Pav. 4. Vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo įsteigimo metai.

Viešajame sektoriuje vidinių kanalų diegimas prasidėjo anksčiau nei privačiame (pav. 5). Nedidelė dalis viešojo sektoriaus įstaigų (2,5 proc.) tokius kanalus įsteigė dar 2018 m. Dauguma viešojo sektoriaus įstaigų (24,7 proc.) kanalus įsteigė 2019 m., o 2020 m. – dar 18,5 proc. įstaigų, t.y. dauguma vidinių kanalų buvo įsteigta per pirmuosius dvejus metus po PAĮ ir jį įgyvendinančių teisės aktų įsigaliojimo. Vėlesniais metais (2021–2025 m.) vidinių kanalų diegimo tempai išliko gana pastovūs – kiekvienais metais kanalus įsteigė nuo 7,4 iki 13,6 proc. viešojo sektoriaus įstaigų. Tik 6,2 proc. viešojo sektoriaus respondentų negalėjo įvardyti, kada jų įstaigoje pradėjo veikti šis kanalas.

Privačiame sektoriuje situacija kiek kitokia. Iki 2019 m. tokių kanalų nebuvo įsteigta, o pirmieji kanalai atsirado tik 2019 m. (7,7 proc.). Didžiausias kanalų diegimo šuolis privačiame sektoriuje užfiksuotas 2025 m. – net 23,1 proc. įstaigų nurodė, kad kanalus įsteigė būtent tais metais, taip pat nemaža dalis kanalų įsteigta 2023 m. (15,4 proc.) ir 2020 m. (15,4 proc.). Kitais metais (2019, 2021, 2022, 2024 m.) naujų kanalų įsteigimo rodikliai buvo žemesni ir siekė po 7,7 proc. Pastebėtina, kad net 23,1 proc. privačiojo sektoriaus respondentų negalėjo įvardyti, kada buvo įsteigtas jų įstaigoje veikiantis kanalas. Augimą 2025 m. gali dalinai sąlygoti šio tyrimo atlikimas. Dalis šiame tyrime dalyvusių įstaigų vidinius kanalus įdiegė apklausos atlikimo laikotarpiu.

Pav. 5. Vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo įsteigimo metai. Duomenų paskirsymas pagal sektorius.

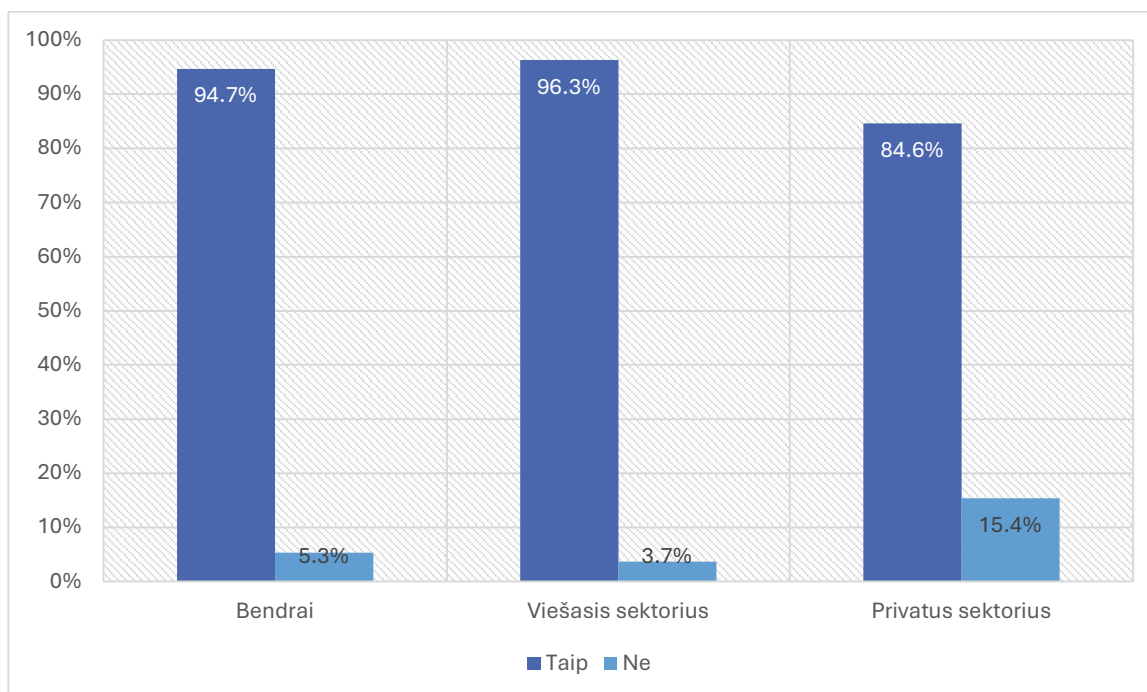
Teisinio įpareigojimo suvokimas: ar žinoma apie pareigą įstaigoje įdiegti vidinį kanalą

Respondentai turėjo atsakyti, ar jiems yra žinoma, kad remiantis PAĮ ir Aprašo nuostatomis jų įmonėje privalo būti įdiegtas vidinis informacijos apie pažeidimus teikimo kanalas. Apibendrinti rezultatai rodo, kad didžioji dauguma apklaustųjų (94,7 proc.) žino apie šią prievolę.

Viešajame sektoriuje žinojimas apie pareigą įdiegti vidinį kanalą yra itin aukštas – net 96,3 proc. respondentų patvirtino, kad jiems ši nuostata yra žinoma, o nežinančiųjų dalis sudarė tik 3,7 proc. Privačiame sektoriuje žinančiųjų apie šią prievolę dalis buvo mažesnė – 84,6 proc., o nežinančiųjų – net 15,4 proc.

Šie rezultatai rodo, kad viešajame sektoriuje informuotumas apie įstatyminę prievolę įdiegti vidinį kanalą yra aukštesnis nei privačiame sektoriuje, kuriame vis dar išlieka ženkliai dalis respondentų, nežinančių apie šią pareigą.

Iš 94 tyrime dalyvavusių įstaigų atstovų penki pasirinko neigiamą atsakymo variantą ir turėjo toliau nurodyti, ar jų įstaigoje artimiausiu metu planuojama įdiegti vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą. Visi trys viešojo sektoriaus atstovai atsakė „Taip“, kaip ir vienas privataus sektoriaus atstovas. Dar vienas privataus sektoriaus atstovas pateikė neigiamą atsakymą.

Pav. 6. Respondentų atsakymai apie tai, ar jiems žinoma, kad jų įmonėje privalo būti įdiegtas vidinis kanalas. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Papildomai, minėtų penkių įstaigų atstovų buvo klausama, ar jiems reikalinga detalesnė informacija apie vidinio kanalo įdiegimą ir tinkamo funkcionavimo užtikrinimą. Visi respondentai pritarė, kad jiems tokia informacija reikalinga. Du viešojo sektoriaus atstovai pageidauja ją gauti konsultacijų telefonu metu, o vienas viešojo sektoriaus ir du privataus sektoriaus atstovai išreiškė norą dalyvauti mokymuose, skirtuose vidinių kanalų diegimui. Šie atsakymai rodo, kad daliai įstaigų vis dar trūksta praktinių žinių apie teisės aktų reikalavimus ir jų įgyvendinimą. Tai patvirtina nuolatinio informavimo, švietimo bei praktinių mokymų poreikį, siekiant stiprinti gebėjimus ir užtikrinti vienodą vidinių kanalų įgyvendinimo praktiką tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuje.

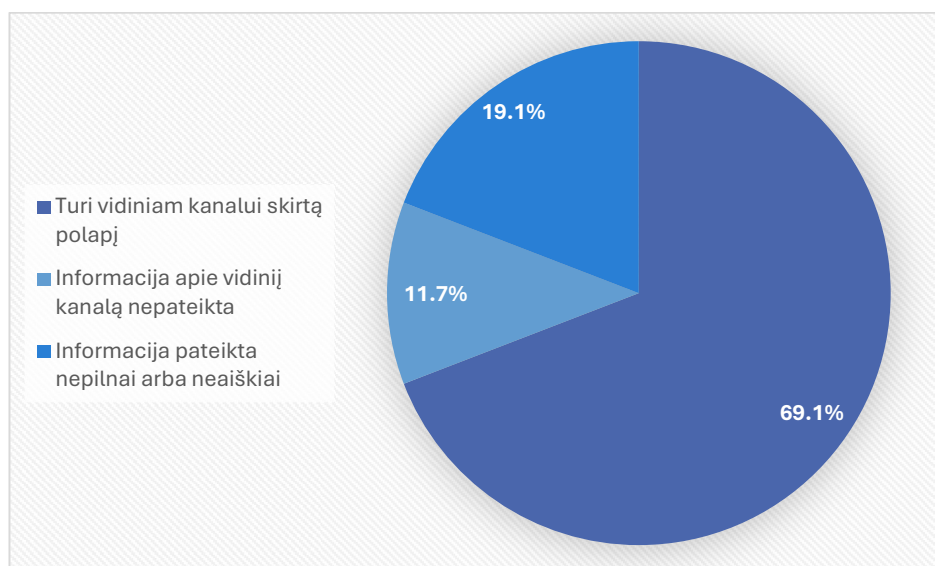
Informacijos atsekamumas: kam sudaryta galimybė susipažinti su vidinio kanalo aprašymu?

Aprašo 8 punkte numatyta, kad įstaigoje galimybė apie pažeidimą pranešti vidiniu kanalu turi būti užtikrinta bet kuriam asmeniui, kurį su įstaiga sieja ar siejo tarnybos, darbo ar sutartiniai santykiai (konsultavimo, rangos, subrangos, stažuotės, praktikos, savanoriškos veiklos ir pan.), taip pat įdarbinimo ar kiti ikisutartiniai santykiai, savarankiškai dirbančio asmens statusas, akcininko statusas ar narystė įmonės administraciniame, valdymo ar priežiūros organe (įskaitant vykdomųjų galių neturinčius narius, taip pat savanorius ir apmokamus ar neapmokamus stažuotojus), arba bet

kuriu fiziniu asmeniui, dirbančiam prižiūrint ir vadovaujant rangovams, subrangovams ar (ir) tiekėjams.

Toks reglamentavimas suponuoja, kad visa informacija apie įstaigoje veikiančią vidinį kanalą privalo būti prieinama ne tik esamiems darbuotojams, kurie gali naudotis intranetu, bet ir asmenims, nedirbantiems įstaigoje pranešimo teikimo metu. Dėl tokio reglamentavimo visa informacija, susijusi su vidinio kanalo administravimu, privalo būti skelbiama visiems prieinamose priemonėse.

Respondentai turėjo pateikti nuorodą į viešai skelbiamą turimo vidinio kanalo aprašymą. Didžioji dalis tyrime dalyvavusių įstaigų (69,1 proc.) turi viešai prieinamą šio kanalo aprašymą. 19,1 proc. įstaigų pateikia jį nepilnai arba neaiškiai – kai kurios nurodo tik nuorodą į Aprašą ar PAĮ arba pateikia šių teisės aktų aprašymus. Dauguma šios respondentų grupės informaciją apie turimus vidinius kanalus pateikia kartu su administracinės įstaigos informacija, o pranešėjų apsauga dažnai yra integruojama kaip korupcijos prevencijos dalis.

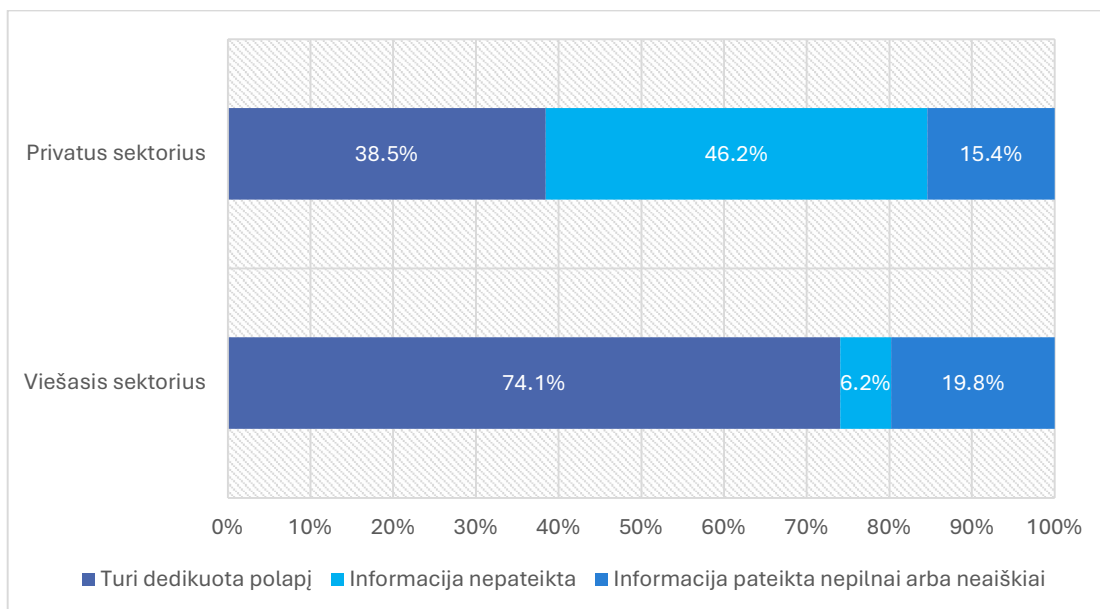
Pav. 7. Įstaigų viešai skelbiamų turimų pranešimų kanalų prieinamumas įstaigos interneto svetainėje.

Pažymėtina, kad 11,7 proc. tyrime dalyvavusių įstaigų savo internetinėje svetainėje visai neskelbia informacijos apie turimą vidinio kanalo aprašymą, pateikta nuoroda nėra galiojanti, arba informacija svetainėje yra įdėta, tačiau viešai neprieinama.

Analizuojant gautus duomenis, matyti ryškūs skirtumai tarp viešojo ir privataus sektorių. Didžioji dalis viešojo sektoriaus įstaigų (74,1 proc.) nurodė, kad turi dedikuotą polapį, kuriame viešai skelbiama informacija apie vidinį kanalą. Privačiame sektoriuje tokių įmonių dalis buvo gerokai mažesnė – tik 38,5 proc. Tai rodo, kad viešajame sektoriuje informacijos apie vidinius kanalus viešinimas yra kur kas labiau paplitęs ir sistemingas.

Tuo tarpu 46,2 proc. privačiojo sektoriaus įmonių visai nepateikė informacijos apie turimą vidinį kanalą, kai viešajame sektoriuje tokių buvo tik 6,2 proc. Tai reiškia, kad beveik pusė privačių

įmonių nesilaiko teisės aktų reikalavimo viešai skelbti informaciją apie vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą, nors pagal galiojančias nuostatas tokia informacija turi būti lengvai prieinama visiems suinteresuotiems asmenims.

Pav. 8. Įstaigų viešai skelbiamų turimų vidinių kanalų prieinamumas įstaigos interneto svetainėje. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Dar 19,8 proc. viešojo sektoriaus ir 15,4 proc. privataus sektoriaus įstaigų pateikė nuorodas į viešai skelbiamą informaciją, tačiau ją išanalizavus matomi trūkumai: nėra aišku, ar pateikta informacija atitinka keliamus Aprašo reikalavimus ir ar ji yra pakankamai išsami. Galima paminėti kelis dažnai pasitaikančius atvejus, kurie atitinka šią kategoriją: informacija apie vidinių kanalų veikimą yra skelbiama įstaigos svetainėje, tačiau ją sunku rasti; informacija apie galimybę pranešti apie pažeidimus yra pateikta tarp visų įstaigos dokumentų (pasitaikė atvejų, kad šį informacija pateikta ketvirtame skirtuke tarp dešimčių kitų įstaigos potvarkių); informacija skelbiama atskiroje interneto svetainėje nesant į ją nuorodos iš pagrindinės įstaigos svetainės ir pan.

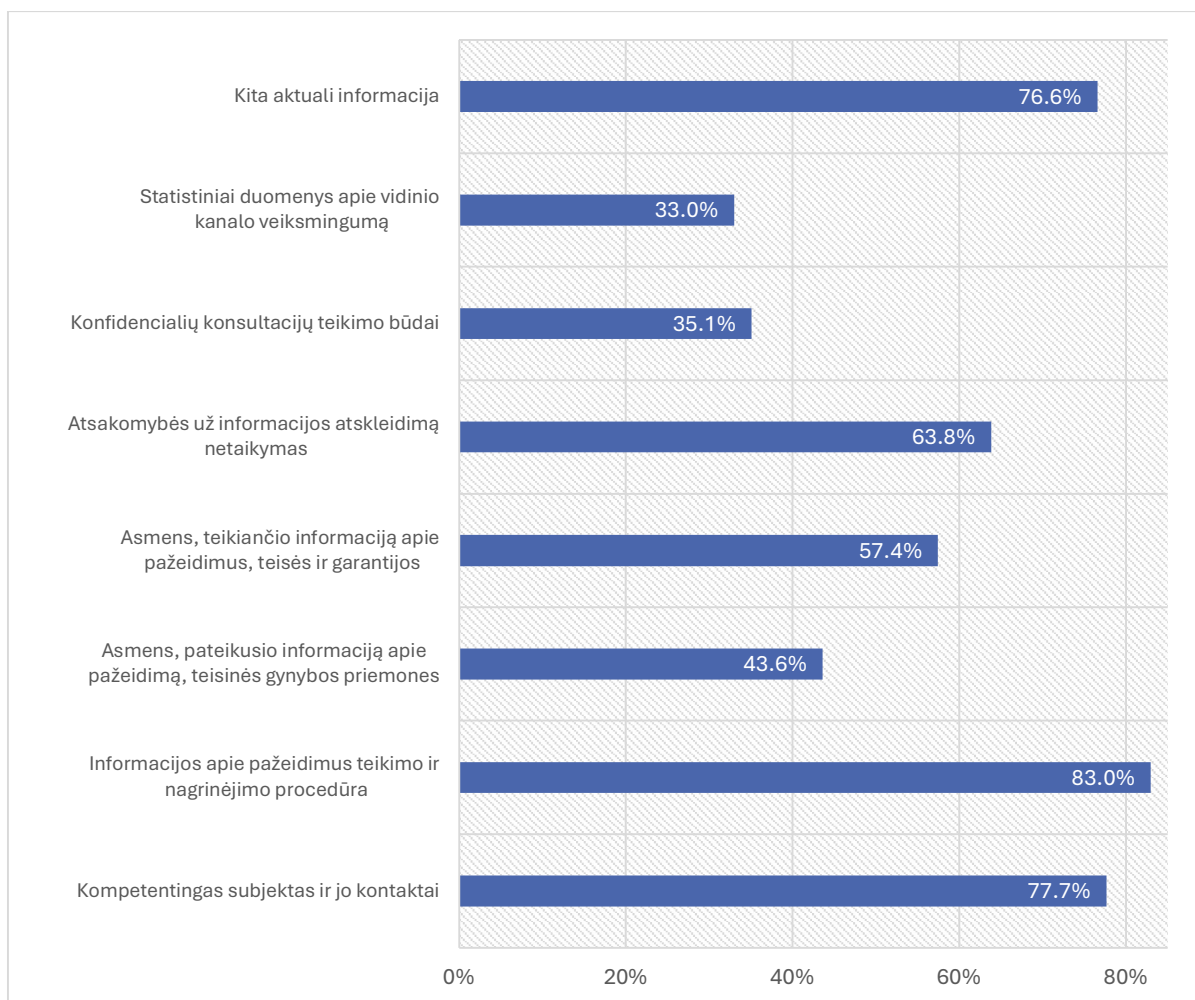
Organizacijos komunikacija apie vidinį kanalą: kokie duomenys skelbiami internetinėje svetainėje

Aprašo 14 punkte įtvirtinta, kad įstaigos vidiniais ir, jei tokie yra, išoriniais komunikavimo kanalais teikiama informacija apie paskirtą kompetentingą subjektą (taip pat nurodomi jo kontaktai), informacijos apie pažeidimus teikimo ir nagrinėjimo įstaigos vidiniu kanalu procedūrą, asmens, pateikusio informaciją apie pažeidimą, teisinės gynybos priemonės, kuriomis saugoma nuo

neigiamo poveikio priemonių, kaip nurodyta PAĮ 11 straipsnio 3 ir 5 dalyse. Taip pat pateikiama informacija apie asmens, teikiančio informaciją apie pažeidimus, teises ir garantijas bei atsakomybės už informacijos atskleidimą netaikymą, kaip nustatyta PAĮ 3 straipsnio 3 dalyje, ir apie konfidencialias konsultacijas, kurios gali būti teikiamos asmenims, svarstantiems teikti ar jau pateikusiems informaciją apie pažeidimą.

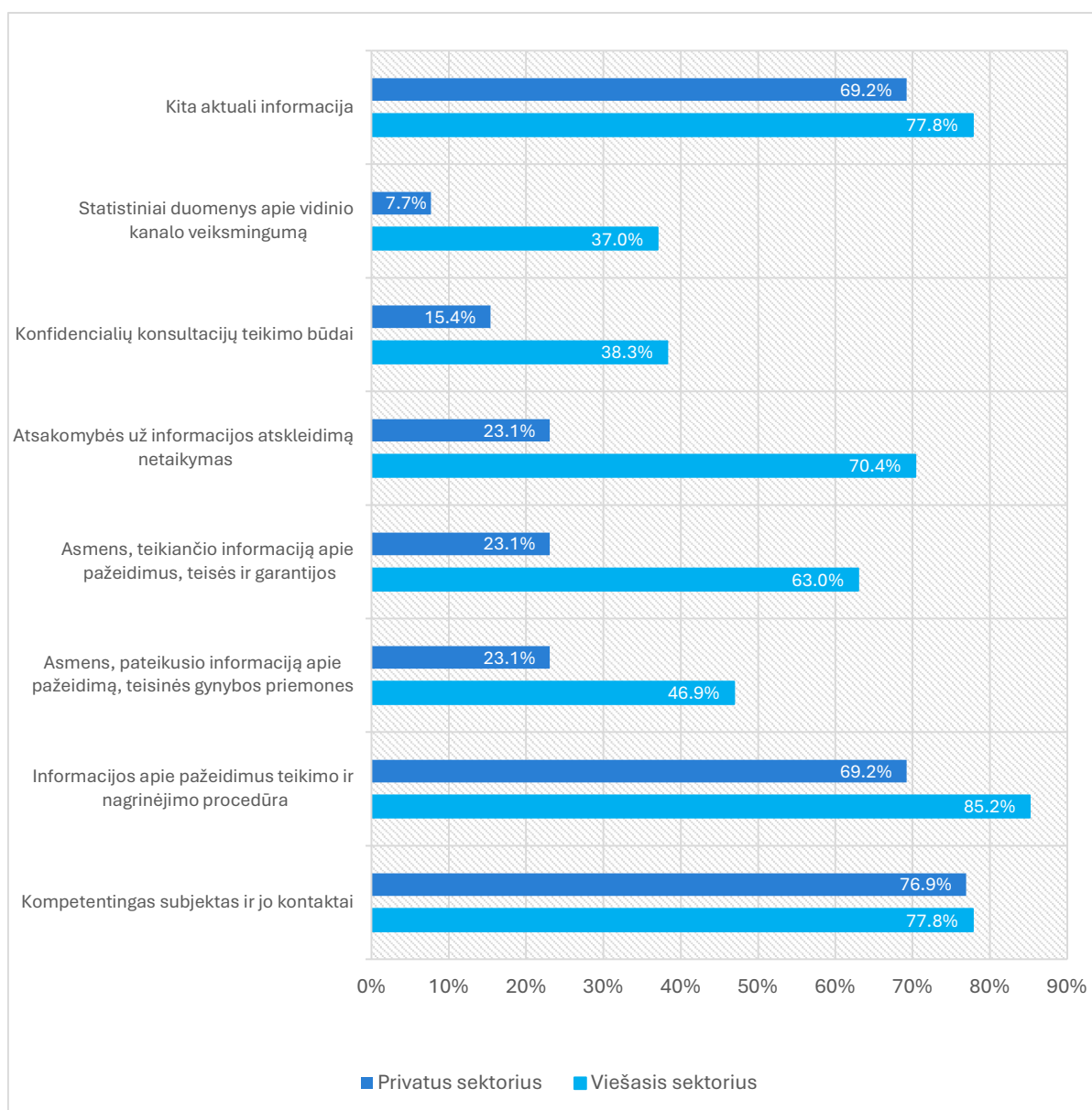
Be to, turi būti teikiami statistiniai duomenys apie vidinio kanalo veiksmingumą: kiek įstaigoje per vidinį kanalą pateikta informacijos apie pažeidimus, kiek informacijos išnagrinėta, kiek jos perduota nagrinėti kompetentingai institucijai, kiek resursų kasmet skiriama vidiniam kanalui palaikyti, ir kita aktuali informacija, susijusi su informacijos apie pažeidimus teikimu ir nagrinėjimu įstaigoje.

Apklauskos dalyvių buvo paprašyta įvardyti, kokią informaciją apie kanalą jų organizacija viešina savo interneto svetainėje. Analizuojant visų sektorių rezultatus, matyti, kad dažniausiai viešinama informacija apie pažeidimų teikimo ir nagrinėjimo tvarką – ją pateikia 83,0 proc. organizacijų. Taip pat didelė dalis įstaigų (77,7 proc.) nurodo paskirtą kompetentingą subjektą, o 76,6 proc. skelbia kitą aktualią informaciją.

Pav. 9. Įstaigų skelbiamos informacijos apie vidinį kanalą turinys.

Atsakomybės už informacijos atskleidimą klausimus viešina 63,8 proc. organizacijų, asmens, teikiančio informaciją, teises ir garantijas – 57,4 proc., o asmens, pateikusio informaciją, apsaugą – 43,6 proc. Kiek rečiau pateikiama informacija apie konfidencialių konsultacijų galimybes (35,1 proc.) ir statistinius duomenis apie kanalo veikimą (33,0 proc.). Šie rezultatai rodo, kad dauguma organizacijų viešai nepateikia visos informacijos, kurią privalo pateikti remiantis Aprašo 14 punktu.

Pav. 10. Įstaigų skelbiamą informaciją apie vidinį kanalą turinys. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Viešajame sektoriuje informacijos apie vidinį kanalą viešinimas yra kur kas platesnis ir sistemingesnis nei privačiame. Dauguma viešojo sektoriaus įstaigų (85,2 proc.) savo interneto svetainėse skelbia informaciją apie pažeidimų teikimo ir nagrinėjimo tvarką, 77,8 proc. nurodo paskirtą kompetentingą subjektą, o 77,8 proc. – kitą Apraše nurodytą informaciją. Taip pat 70,4 proc. viešojo sektoriaus įstaigų pateikia informaciją apie atsakomybę už informacijos atskleidimą, 63,0 proc. – apie asmens, teikiančio informaciją, teises ir garantijas, o 46,9 proc. – apie asmens, pateikusio informaciją, apsaugą. Konfidencialių konsultacijų galimybes nurodo 38,3 proc., o statistinius duomenis apie kanalo veikimą – 37,0 proc. viešojo sektoriaus įstaigų.

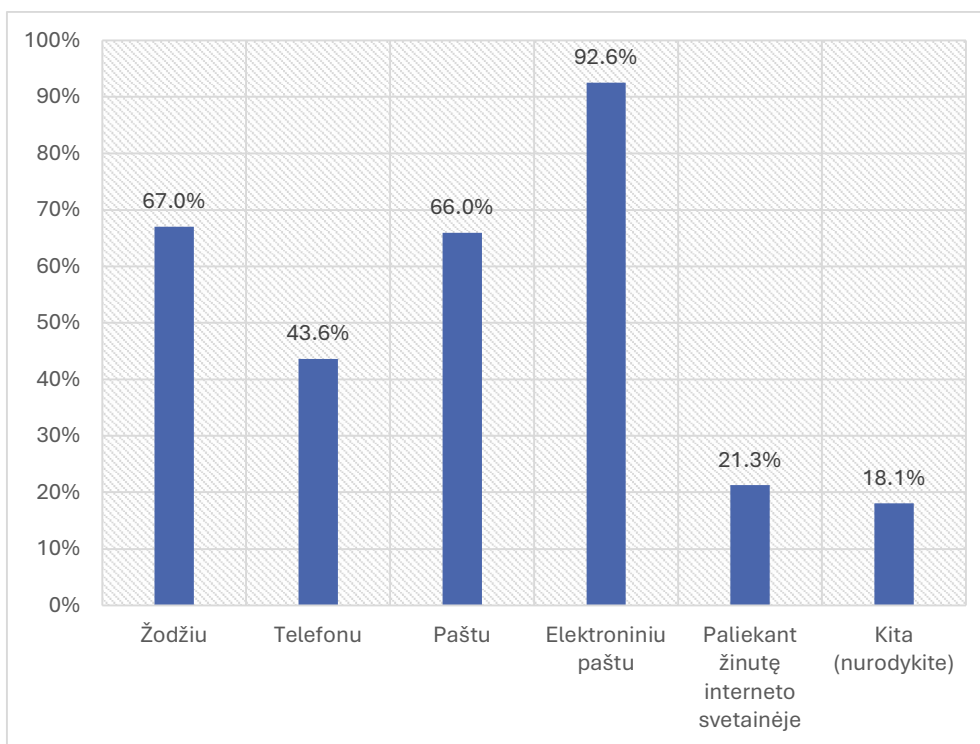
Privačiame sektoriuje šių duomenų viešinimas yra ženkliai mažesnis. Tik 69,2 proc. įmonių skelbia informaciją apie pažeidimų teikimo ir nagrinėjimo tvarką, 76,9 proc. – apie paskirtą kompetentingą subjektą, o kitą aktualią informaciją pateikia 69,2 proc. įmonių. Daug mažesnė dalis privačių įstaigų viešina informaciją apie atsakomybę už informacijos atskleidimą (23,1 proc.), asmens, teikiančio informaciją, teises ir garantijas (23,1 proc.), asmens, pateikusio informaciją, apsaugą (23,1 proc.), konfidencialių konsultacijų galimybes (15,4 proc.) ar statistinius duomenis apie kanalo veikimą (7,7 proc.).

Apibendrinant, reikšminga dalis įstaigų viešai neskelbia visos Apraše 14 punkte nurodytos informacijos. Tai reiškia, kad ne tik informacijos trūksta, bet ir kyla abejonių dėl atitikties teisės aktų nuostatomis.

Kokias būdais vidiniame kanale galima pateikti informaciją apie pažeidimus

Direktyva numato, kad, užtikrinant pranešimo teikėjo tapatybės konfidencialumą, kiekvienas atskiras privačiojo ir viešojo sektoriaus juridinis subjektas savo nuožiūra apibrėžia pranešimų teikimo kanalų, kuriuos įdiegs, rūšį. Konkrečiau kalbant, pranešimų teikimo kanalais turėtų būti sudaryta galimybė asmenims teikti rašytinius pranešimus apie pažeidimus paštu, naudojant fizinę skundų dėžutę (-es), elektroninę platformą (intraneto arba interneto), arba teikti pranešimus žodžiu, naudojantis telefono karštąja linija ar kita balso pranešimų sistema, arba abiem būdais. Pranešimo teikėjo prašymu tokiais kanalais taip pat turėtų būti sudaryta galimybė pranešti apie pažeidimus per pagrįstą laikotarpį surengiant fizinius susitikimus. Kaip matyti iš respondentų atsakymų, sveikatos apsaugos įstaigos yra numatę ne vieną būdą pranešimams pateikti, tačiau turėtų būti įvertinta, ar visais šiais būdais pateikus informaciją bus galima užtikrinti jos konfidencialumą.

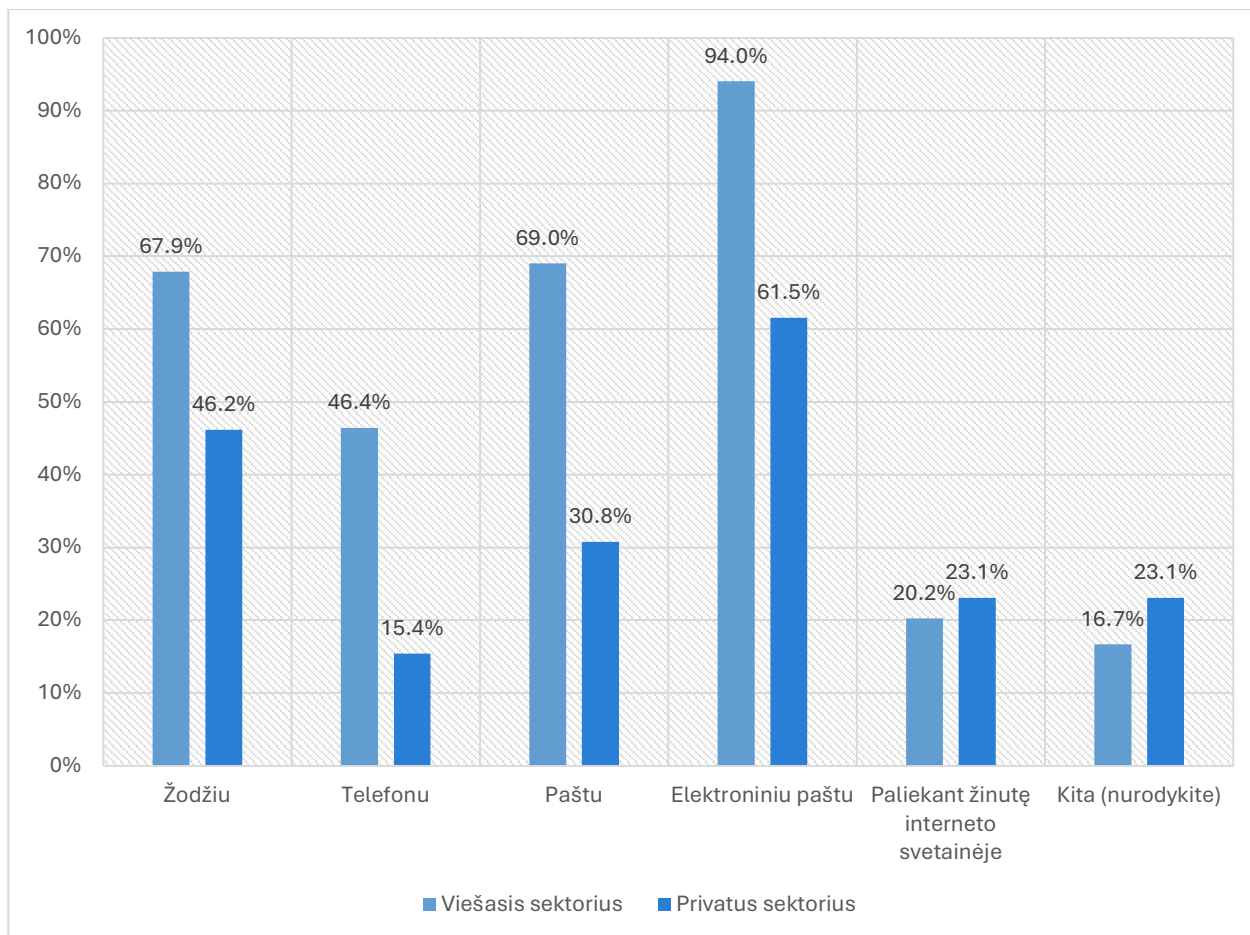
Apklausos metu, respondentai turėjo nurodyti, kokiais būdais jų įmonėje galima pateikti informaciją apie pažeidimus per vidinį kanalą. Analizuojant atsakymus, matyti, kad dažniausiai pasirenkamas informacijos teikimo būdas – elektroninis paštas, jį nurodė net 92,6 proc. visų organizacijų.

Pav. 11. Būdais, kuriais vidiniame kanale galima pateikti informaciją apie pažeidimus.

Kalbant apie kitus būdus, 67,0 proc. organizacijų leidžia informaciją pateikti žodžiu, 66,0 proc. – paštu, 43,6 proc. – telefonu, 21,3 proc. – paliekant žinutę interneto svetainėje, o 18,1 proc. nurodė kitus būdus. Kiti informacijos pateikimo apie pažeidimus minimi būdai yra „Raštu, atnešus į įstaigą; atvykus į ligoninę; tiesiogiai; pacientų gerovės specialistui; į pašto dėžutę, esančią ligoninės centrinio įėjimo fojė; atvykus į įstaigą; pašto dėžutėje; atnešus tiesiogiai kompetentingam subjektui; tiesiogiai kompetentingam subjektui; raštišką pranešimą pateikiant asmeniškai kompetentingam asmeniui; tiesiogiai atvykęs pas kompetentingą subjektą; viešai; atvykus tiesiogiai į įstaigą.“. Šiuos būdus įvardino viešosios įstaigos. Taip pat, vienas respondentas atstovaujantis viešąjį sveikatos priežiūros sektorių atsakė, kad jokių informacijos apie pažeidimus būdų jų įstaiga neturi. Respondentai atstovaujantys privataus sektoriaus sveikatos priežiūros įstaigas, kurie pasirinko variantą „kita“ nurodė, kad pranešimą apie pažeidimą galima pateikti tiesiogiai atvykus į įstaigą, užpildant nustatytos formos registrą arba pateikti pranešimą įstaigos Intranete.

Lyginant viešąjį ir privatų sektorius, išryškėja aiškūs skirtumai. Viešajame sektoriuje informacijos pateikimo galimybės yra platesnės: 94,0 proc. įstaigų leidžia informaciją pateikti elektroniniu paštu, 69,0 proc. – paštu, 67,9 proc. – žodžiu, 46,4 proc. – telefonu, o 20,2 proc. suteikia galimybę palikti žinutę interneto svetainėje. Alternatyvius būdus nurodė 16,7 proc. viešojo sektoriaus įstaigų.

Pav. 12. Būdais, kuriais vidiniame kanale galima pateikti informaciją apie pažeidimus. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

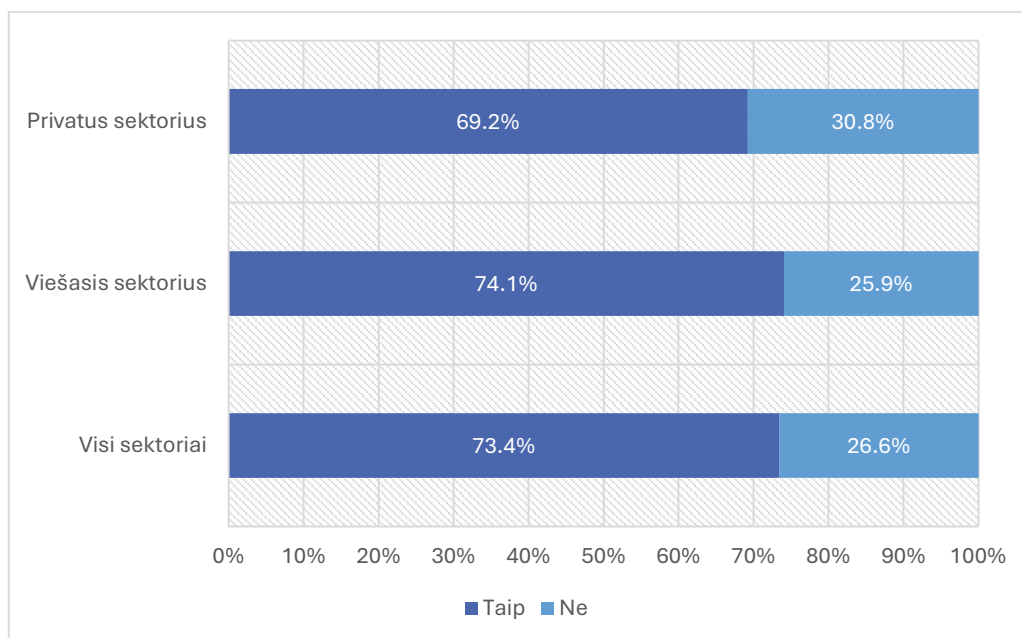
Privačiame sektoriuje informacijos teikimo būdų įvairovė mažesnė. Čia dažniausiai naudojamas elektroninis paštas (61,5 proc.), žodinis pranešimas (46,2 proc.), pranešimas paštu (30,8 proc.) ir telefonu (15,4 proc.). Galimybę palikti žinutę interneto svetainėje nurodė 23,1 proc., o kitus būdus – taip pat 23,1 proc. privačių įmonių.

Bendrai, viešajame sektoriuje informacijos apie pažeidimus teikimo kanalai yra labiau išplėtoti ir sudaro daugiau alternatyvų nei privačiame sektoriuje.

Pateikti pranešimą dažnai yra moralinė ir etinė dilema. Jeigu darbdavys sukurs patogų ir saugų vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą, aiškiai aprašys pateikimo procesą ir jo laikysis, apsispręsti pateikti pranešimą dėl pažeidimo bus lengviau. Darbdavio pareiga – sudaryti sąlygas, kad pranešimo pateikimas būtų kuo saugesnis ir patogesnis darbuotojui.

Elektroninio pašto dėžutė kaip pranešimų apie pažeidimus priemonė

Direktyva numato, kad būtų galima veiksmingai bendrauti su darbuotojais, kurie atsakingi už pranešimų tvarkymą, kompetentingos institucijos turi būti įdiegusios kanalus, kurie būtų patogūs naudoti, saugūs, kuriais būtų užtikrinamas konfidencialumas priimant ir tvarkant pranešimo teikėjo apie pažeidimus pateiktą informaciją ir kuriais būtų sudarytos galimybės patvariai saugoti informaciją, kad būtų galima atlikti tolesnius tyrimus. Tuo tikslu reikia tokius kanalus atsieti nuo bendrųjų kanalų, kuriais kompetentingos institucijos bendrauja su visuomene, kaip antai įprastinių viešųjų skundų teikimo kanalų. Direktyvos praambulėje išdėstyta rekomendacija pranešimams teikiams pagal PAĮ sukurti specialią pašto dėžutę.

Pav. 13. Ar įstaiga turi dedikuotą el. pašto dėžutę? Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Respondentų buvo klausama, ar jų įstaigoje yra sukurta speciali elektroninio pašto dėžutė, skirta tik pranešimams pagal PAĮ. Apibendrinti duomenys rodo, kad tokias dedikuotas pašto dėžutes turi tik 59,6 proc. visų įstaigų.

Viešajame sektoriuje šis rodiklis yra žymiai aukštesnis – net 72,8 proc. įstaigų nurodė, kad turi specialią elektroninio pašto dėžutę, skirtą tik pranešimams pagal PAĮ. Tuo tarpu privačiame sektoriuje tokios dedikuotos pašto dėžutės vis dar yra retenybė. Jas turi tik 23,1 proc. didžiausių privačių sveikatos priežiūros įstaigų dalyvavusių tyrime.

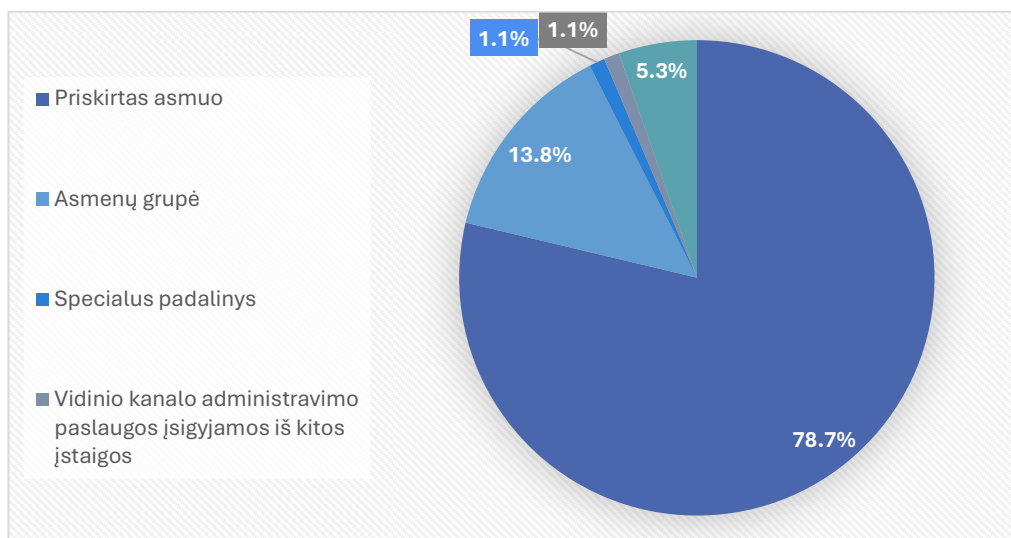
Viena iš pagrindinių rizikų, susijusių su PAĮ įgyvendinimu, yra atskiros pašto dėžutės, skirtos pranešimams apie pažeidimus, nebuvimas įstaigoje. Tokiu atveju žymiai išauga grėsmė, kad nebus užtikrintas pranešėjo tapatybės ir pateiktos informacijos konfidencialumas, nes prie bendros pašto dėžutės gali turėti prieigą daugiau asmenų nei tik kompetentingas subjektas, atsakingas už pranešėjų apsaugą. Be to, nesant atskiros pašto dėžutės, kyla rizika, kad nebus laikomasi teisės aktuose nustatytų pranešimų nagrinėjimo terminų. Pavyzdžiui, jei asmuo pateikia pranešimą vidiniu kanalu ir pageidauja gauti pranešėjo statusą, toks pranešimas turi būti per 2 darbo dienas persiųstas Generalinei prokuratūrai sprendimui priimti. Vėluojant ar netinkamai administruojant gautą informaciją, gali būti pažeistos pranešėjų teisės ir sumažėja pasitikėjimas įstaigos skaidrumu.

Generalinė prokuratūra su pranešėjų apsauga susijusius dokumentus taip pat siunčia įstaigoms per specialią pranešėjų apsaugos elektroninio pašto dėžutę. Jeigu šios dėžutės turinį tikrina ne tik kompetentingas subjektas, bet ir kiti įstaigos darbuotojai, išauga konfidencialios informacijos atskleidimo rizika, kas gali lemti pranešėjų apsaugos principų pažeidimą ir atgrasyti asmenis nuo pranešimų teikimo.

Kompetentingas subjektas didžiausiose sveikatos priežiūros įstaigose Lietuvoje

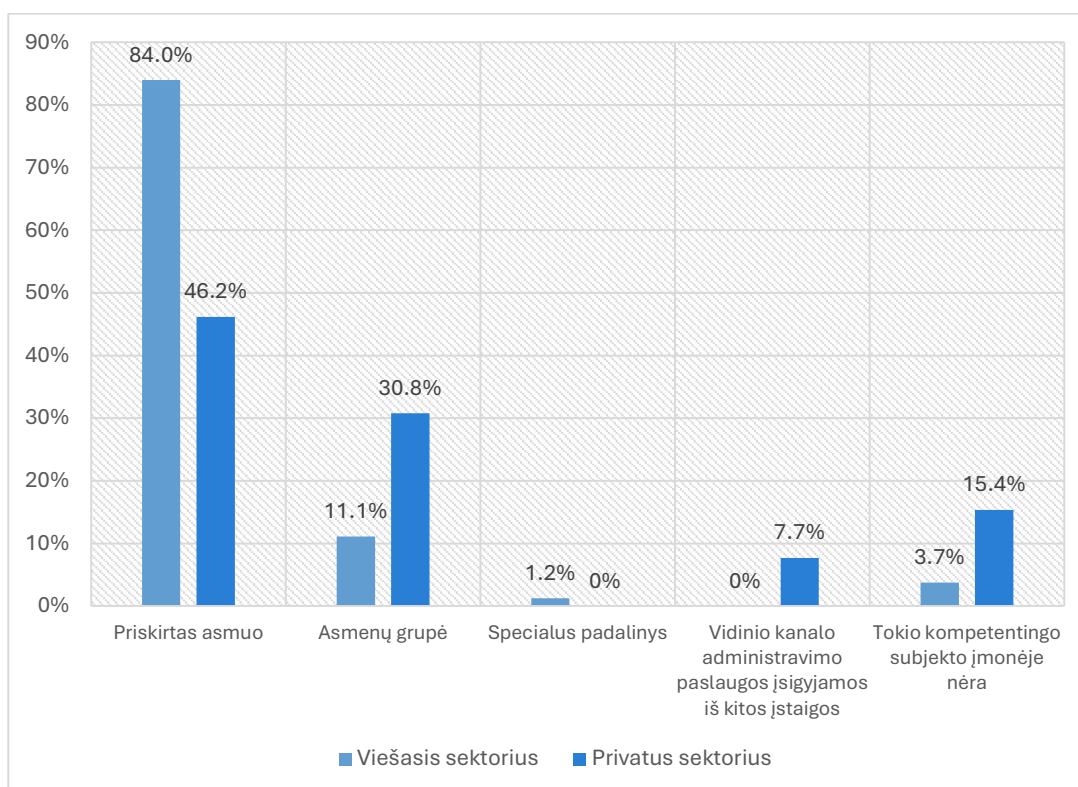
Aprašo 11 punkte numatyta, kad įstaigos vadovas paskiria kompetentingą subjektą, kuris įstaigoje administruoja vidinį kanalą. Kompetentingas subjektas atlieka svarbias funkcijas, susijusias su pranešimų gavimu, registravimu ir nagrinėjimu, užtikrina informaciją pateikusio asmens ir pačios informacijos konfidencialumą, bendradarbiauja su įstaigos darbuotojais, padaliniais, kompetentingomis institucijomis, teikdamas ir (ar) gaudamas reikalingą informaciją, renka ir kaupia nuasmenintus statistinius duomenis apie gautų pranešimų skaičių ir nagrinėjimo rezultatus, atlieka kitas Apraše nustatytas funkcijas. Dažnai kompetentingas subjektas kartu su vadovu formuoja vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo politiką ir ją įgyvendina, konsultuoja darbuotojus, organizuoja mokymus ir padeda viešinti šį kanalą.

Apklaustos dalyvių buvo klausama, kas jų institucijoje yra kompetentingas subjektas, kuris administruoja vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą ir juo gautą informaciją. Vertinant bendrus rezultatus, daugumoje organizacijų (78,7 proc.) šias funkcijas atlieka paskirtas asmuo. Kur kas rečiau administravimas patikėtas asmenų grupei (13,8 proc.), specialiam padaliniiui (1,1 proc.) ar vidinio kanalo administratoriui (1,1 proc.).

Pav. 14. Kas yra kompetentingas subjektas?

Lyginant viešąjį ir privatų sektorius, matyti ryškūs skirtumai. Viešajame sektoriuje kompetentingu subjektu dažniausiai paskiriamas konkretus asmuo – taip nurodė 84,0 proc. įstaigų. Asmenų grupę kaip kompetentingą subjektą pasirinko 11,1 proc., specialų padalinį – 1,2 proc., o vidinio kanalo administratorių – nė viena viešojo sektoriaus įstaiga. Tik 3,7 proc. viešojo sektoriaus atstovų teigė, kad tokio subjekto neturi.

Pav. 15. Kas yra kompetentingas subjektas? Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Privačiame sektoriuje situacija kitokia – čia paskirtą asmenį nurodė tik 46,2 proc. įmonių, o asmenų grupę – net 30,8 proc. Specialių padalinių šioje srityje nėra, tačiau 7,7 proc. įmonių kompetentingu subjektu įvardijo vidinio kanalo administratorių.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad dalis sveikatos priežiūros įstaigų vis dar nesilaiko Aprašo IV skyriaus reikalavimų dėl kompetentingo subjekto paskyrimo ir funkcijų vykdymo. Dauguma įstaigų nurodė, kad tokį subjektą yra paskyrusios, tačiau 5,3 proc. organizacijų vis dar neturi kompetentingo subjekto, o privačiame sektoriuje šis rodiklis siekia 15,4 proc. Tai laikytina akivaizdžiu teisės akto pažeidimu.

Pagal Aprašo 11 punktą, kompetentingas subjektas turi būti paskirtas įstaigos vadovo sprendimu, o jo reputacija ir kvalifikacija negali kelti abejonių. Subjektui turi būti užtikrinamas nepriklausomumas ir apsauga nuo bet kokio poveikio. Tyrimo duomenys rodo, kad dalyje įstaigų šie reikalavimai nėra tinkamai įgyvendinami – kai kuriose institucijose nėra paskirto subjekto ar aiškos vidinės atsakomybės už kanalo administravimą.

Taip pat nustatyta, kad kompetentingų subjektų funkcijos dažnai suprantamos siaurai ir apsiriboja tik informacijos priėmimu, neapimant visų Aprašo 12 punkte nustatytų atsakomybių, pavyzdžiui, statistinių duomenų kaupimo ar patvarios informacijos laikmenos užtikrinimo. Be to, dalis įstaigų viešai nenurodo kompetentingo subjekto, nors Aprašo 14 punktas aiškiai įpareigoja tai daryti. Tokia praktika pažeidžia skaidrumo principą ir riboja galimybes suinteresuotiems asmenims kreiptis į įstaigą, taip mažinant pasitikėjimą vidiniu kanalu.

Kokias pareigas įstaigoje užimantys asmenys dažniausiai vykdo kompetentingo subjekto funkcijas?

Respondentai, kurie į ankstesnį klausimą pateikė teigiamą atsakymą (nepasirinko varianto, kad įmonėje kompetentingo subjekto nėra) turėjo aprašyti, kokia pareigybė ar skyrius jų įstaigoje yra priskiriami kompetentingam subjektui pagal PAĮ ir kam šie asmenys yra atskaitingi. Apibendrinus atsakymus, daugumoje viešojo sektoriaus kompetentingu subjektu dažniausiai paskiriamas konkretus asmuo (78,7 proc.) – dažniausiai tai teisininkas, teisininko pareigas einantis darbuotojas, personalo ar dokumentų valdymo specialistas, korupcijos prevencijos ar duomenų apsaugos pareigūnas, administracijos darbuotojas ar kitas paskirtas atsakingas asmuo.

Kur kas rečiau šias funkcijas atlieka asmenų grupė (13,8 proc.) ar specialus padalinys (1,1 proc.), pavyzdžiui, korupcijos prevencijos komisija, vidaus medicininio audito skyrius, personalo ar teisės skyrius, komunikacijos tarnyba ar konsultacijų skyrius. Taip pat kai kuriose organizacijose nurodoma, kad atsakingas yra įstaigos vadovo pavaduotojas, administracijos vadovas ar kitas aukštesnio lygio vadovas. 5,3 proc. nurodė, kad jų įstaiga neturi paskirto kompetentingo subjekto.

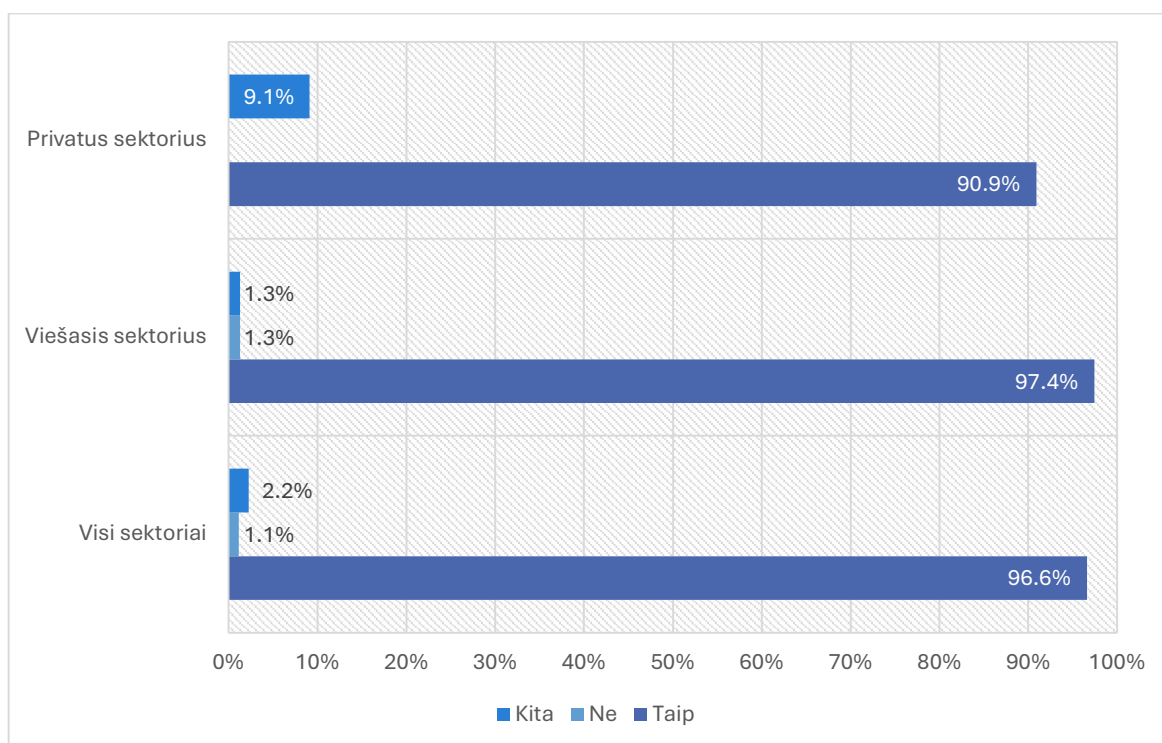
Analizuojant privataus sektoriaus respondentų atsakymus, daugumoje įmonių šias funkcijas atlieka paskirtas asmuo (81,8 proc.) – dažniausiai tai vadovaujantis arba specializuotas pareigas užimantis darbuotojas, tokie kaip generalinis direktorius, kokybės ar vidaus audito specialistas,

kokybės skyriaus darbuotojas, užimtumo specialistė, veiklos procesų direktorius ar registratūros vadovas. Taip pat nurodyta asmenų grupė (9,1 proc.) - konkretūs specialistai, atsakingi už medicinos auditą bei išorės įstaiga, teikianti teisinės paslaugas (9,1 proc.).

Aprašo 2 punkto pateiktas kompetentingo subjekto apibrėžimas – tai įstaigoje paskirtas asmuo, asmenų grupė ar specialus padalinys, kurie administruoja vidinius informacijos apie pažeidimus teikimo kanalus, nagrinėja jais gautą informaciją apie pažeidimus, užtikrina asmens, pateikusio informaciją apie pažeidimus, konfidencialumą.

Matome, kad kai kuriais atvejais nesilaikoma Aprašo 11 punkto, kuris numato, kad įstaigos vadovas paskiria kompetentingą subjektą, kuris įstaigoje administruoja vidinį kanalą. Šis reglamentavimas suponuoja, kad pats įstaigos vadovas negali būti kompetentingu subjektu, jis turi paskirti darbuotoją atsakingą už vidinio kanalo diegimą bei administravimą. Toks reglamentavimas nustatytas tam, kad vadovai negautų informacijos apie pranešimo turinį ir negalėtų imtis neigiamo poveikio prieš pranešimą pateikusį asmenį (atleidžia iš darbo, taiko tarnybinės nuobaudas būtent vadovai).

Kompetentingo subjekto paskyrimo tvarka

Pav. 16. Respondentų atsakymai, ar kompetentingo subjekto funkcijas atliekantys asmenys yra paskirti vadovo įsakymu. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

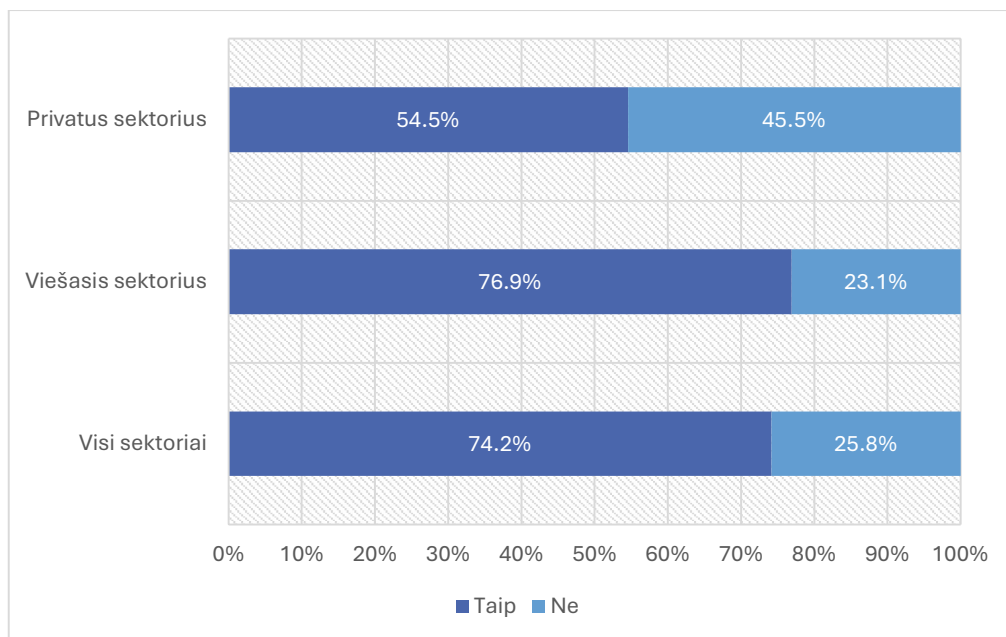
Atlikto tyrimo metu taip pat buvo siekiama išsiaiškinti, ar kompetentingų subjektų funkcijas atliekantys asmenys įstaigoje yra oficialiai paskirti vadovo įsakymu. Apibendrinti duomenys atskleidė, kad didžioji dauguma respondentų (96,6 proc.) patvirtino, jog šie asmenys paskirti būtent tokiu būdu. Tik nedidelė dalis respondentų (1,1 proc.) pateikė neigiamą atsakymą, o 2,2 proc. nurodė kitą pasirinkimą: atskira sudaryta sutartis dėl paslaugų teikimo (viešasis sektorius); sutartis su teisininkų kontora (privatus sektorius).

Viešajame sektoriuje vadovo įsakymu paskirtų kompetentingų asmenų dalis yra siekia – 97,4 proc. Tuo tarpu privačiame sektoriuje šis rodiklis siekia 90,9 proc. Pastebėtina, kad privačiame sektoriuje nėra nė vienos įstaigos, kuri būtų nurodžiusi neigiamą atsakymą.

Informacijos apie kompetentingą subjektą prieinamumas

Pagal Aprašo 14 punktą, įstaiga savo interneto svetainėje turi pateikti informaciją apie paskirtą kompetentingą subjektą ir nurodyti jo kontaktus. Šis reikalavimas yra svarbus, nes žinojimas, kas administruoja vidinį kanalą, padeda kurti pasitikėjimo atmosferą tarp darbuotojų ir kitų suinteresuotų asmenų.

Respondentų buvo klausiama, ar jų įmonė viešai nurodo, kas administruoja vidinį kanalą, t.y. kas yra kompetentingas subjektas. Apibendrinti duomenys rodo, kad iš visų sektorių 74,2 proc. organizacijų nurodo šią informaciją viešai, o 25,8 proc. – ne.

Pav. 17. Respondentų atsakymai, ar įmonė viešai nurodo, kas administruoja vidinį kanalą. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

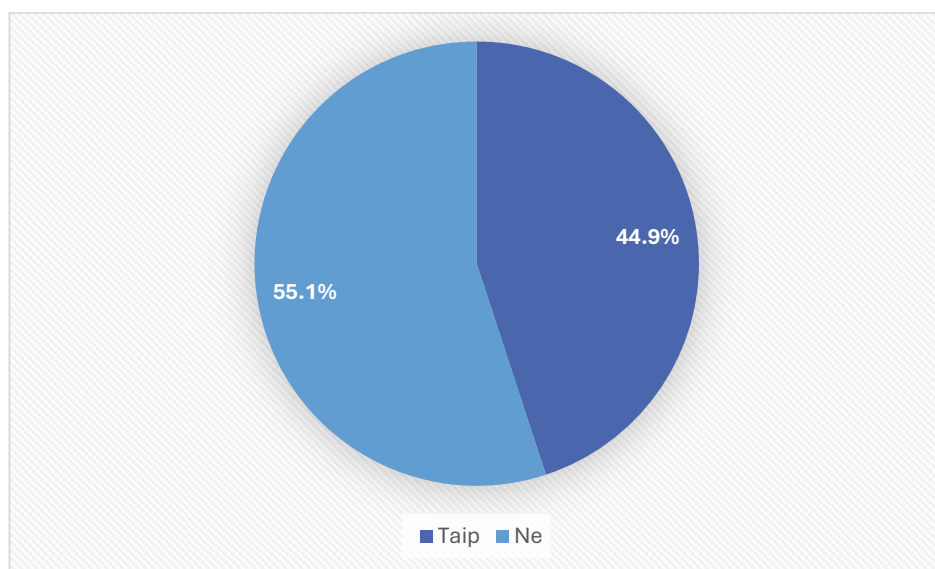
Viešajame sektoriuje 76,9 proc. įstaigų viešai nurodo, kas administruoja vidinį kanalą, kai privačiame sektoriuje tokią informaciją skelbia tik 54,5 proc. įmonių. Atitinkamai, neviešinimo rodiklis viešajame sektoriuje siekia 23,1 proc., o privačiame – net 45,5 proc.

Taip pat respondentų buvo prašoma nurodyti kompetentingo asmens duomenis ir kontaktinę informaciją. Visi tyrime dalyvavę respondentai pateikė prašomus duomenis.

Aukščiau pristatyti duomenys atskleidžia, kad viešasis sektorius dažniau užtikrina skaidrumą ir atitiktį teisės aktų reikalavimams, numatantiems viešai skelbti informaciją apie kompetentingą subjektą, administruojantį vidinį kanalą. Privačiame sektoriuje tokios informacijos viešinimas vis dar nėra įprasta praktika.

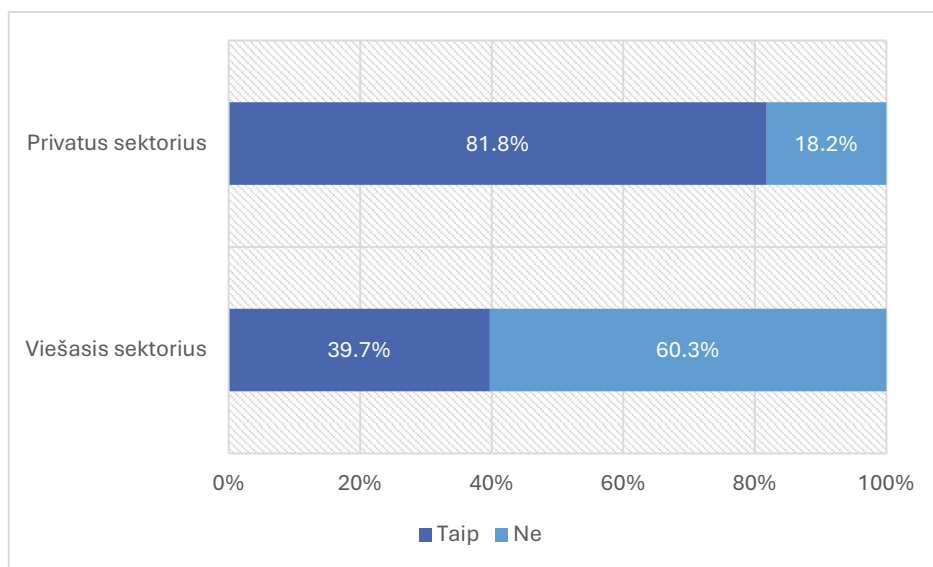
Kompetetingo subjekto kompetencijos

Toliau, tyrimo dalyviai turėjo atsakyti, ar kompetentingas subjektas buvo specialiai apmokytas vykdyti savo funkcijas. Apibendrinti rezultatai rodo, kad tik 44,9 proc. visų organizacijų nurodė, jog tokie mokymai buvo organizuoti, o 55,1 proc. teigė, kad kompetentingo subjekto mokymai nebuvo vykdyti.

Pav. 18. Apmokytų administruoti vidinį kanalą kompetentingų subjektų santykis.

Viešajame sektoriuje specialiai apmokyti kompetentingi subjektai sudaro 39,7 proc., tuo tarpu privačiame sektoriuje tokių yra net 81,8 proc. Atitinkamai, viešajame sektoriuje 60,3 proc. įstaigų nurodė, kad mokymai nebuvo organizuoti, o privačiame sektoriuje – tik 18,2 proc. Tačiau, verta atkreipti dėmesį, kad privataus sektoriaus respondentų, kurie patenka į tyrimo tikslinės grupės rėžius, dalis sudaro tik 14 proc. visų respondentų.

Pav. 19. Apmokytų administruoti vidinį kanalą kompetentingų subjektų santykis. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Etato dydis, skiriamas vidinių kanalų administravimui

Vertinant bendrus rezultatus, daugumoje organizacijų (71,9 proc.) šiai funkcijai nėra skiriama jokio atskiro etato, t. y. pareigos vykdomos papildomai prie kitų darbų. 10,1 respondentų teigia, kad jų įstaigoje vidinio kanalo administravimui skiriamas 1 etatas. Kiti pateikti duomenys yra skirtingi: 0,5 etato – 3,4 proc.; 0,25 etato – 4,5 proc., pagal poreikį ir 0,1 etato – po 2,2 proc.; funkcijas vykdo korupcijos prevencijos grupė su 2 etatais arba korupcijos prevencijos specialistas – po 1,1 proc.

Viešajame sektoriuje ši tendencija dar ryškesnė – net 78,2 proc. įstaigų nurodė, kad etatas neskiriamas. Privačiame sektoriuje tokių įmonių dalis ženkliai mažesnė ir sudaro 27,3 proc.

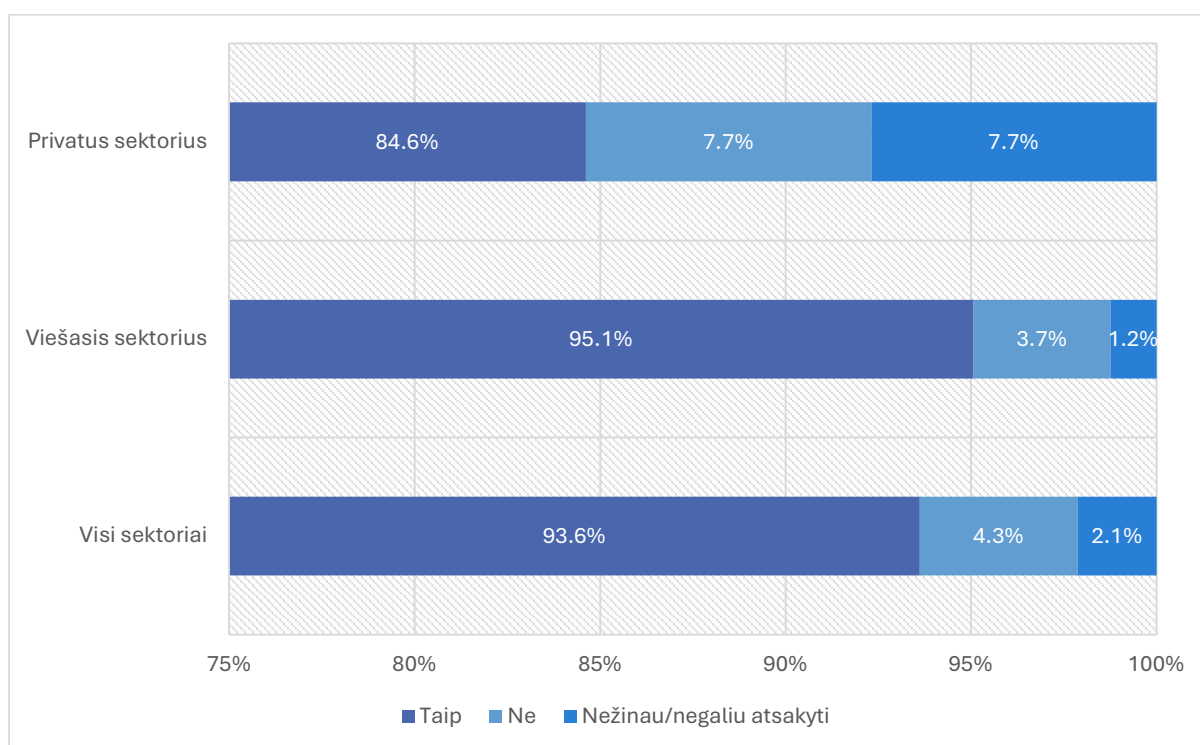
Pilnas vieno etato dydis vidinio kanalo administravimui skiriamas 10,1 proc. organizacijų (viešajame sektoriuje – 10,3 proc., privačiame – 9,1 proc.). Mažesni etato dydžiai (0,25; 0,1; 0,5 etato) dažniau pasitaiko privačiame sektoriuje – pavyzdžiui, 0,25 etato skiria 9,1 proc. privačių įmonių ir 3,8

proc. viešojo sektoriaus įstaigų, o 0,1 etato – 9,1 proc. privačių ir 1,3 proc. viešųjų įstaigų. 0,5 etato šiai funkcijai skiria 3,8 proc. viešojo sektoriaus ir 0 proc. privačių įmonių.

Pastebėtina, kad 18,2 proc. privačių įmonių nurodė, jog etato dydis nustatomas pagal poreikį, kai tuo tarpu viešajame sektoriuje tokios praktikos nėra.

Vidinio kanalo administracinės procedūros

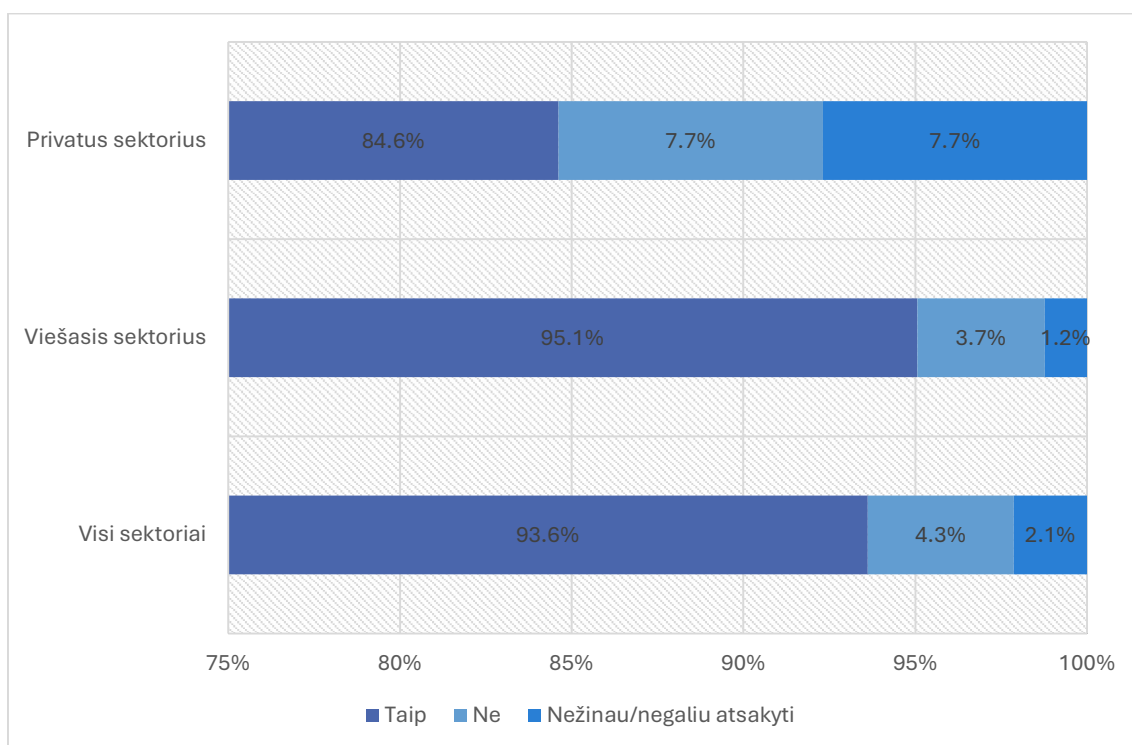
Organizacijos turi užtikrinti patikimą, aiškų, patogų ir atsekamą informacijos gavimo, registravimo, tyrimo bei grįžtamojo ryšio suteikimo procesą ir jį detalai (pažingsniui) aprašyti. Žinojimas, kaip bus tvarkoma vidiniu kanalu gauta informacija, padeda kurti pasitikėjimo atmosferą ir skatina darbuotojus naudotis šiuo kanalu. Visa gauta informacija, veiksmai, kurių buvo imtasi, priimti sprendimai, jų vykdymo rezultatai, taip pat bendravimas su informaciją pateikusiu darbuotoju ir kitais susijusiais asmenimis turi būti tinkamai dokumentuojami ir saugomi, laikantis konfidencialumo bei duomenų apsaugos reikalavimų.

Pav. 20. Vidinės tvarkos, užtikrinančios vidiniu kanalu gautos informacijos turinio ir kitų duomenų konfidencialumą, turėjimas. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Didžioji dauguma organizacijų (93,6 proc.), dalyvavusių tyrime, patvirtino turinčios vidinę tvarką, užtikrinančią vidiniu kanalu gautos informacijos turinio ir kitų duomenų konfidencialumą. 4,3 proc. atsakė, kad tvarkos neturi, o 2,1 proc. nurodė nežinantys arba negalintys atsakyti.

Lyginant viešąjį ir privatų sektorius, matyti, kad viešajame sektoriuje konfidencialumo užtikrinimo procedūras yra įdiegusios 95,1 proc. įstaigų, 3,7 proc. jų neturi ir 1,2 proc. nežino arba negali atsakyti. Privačiame sektoriuje šis rodiklis kiek žemesnis – 84,6 proc. įmonių nurodė turinčios konfidencialumą užtikrinančias administracines procedūras, 7,7 proc. jų neturi, o dar 7,7 proc. negalėjo atsakyti į klausimą.

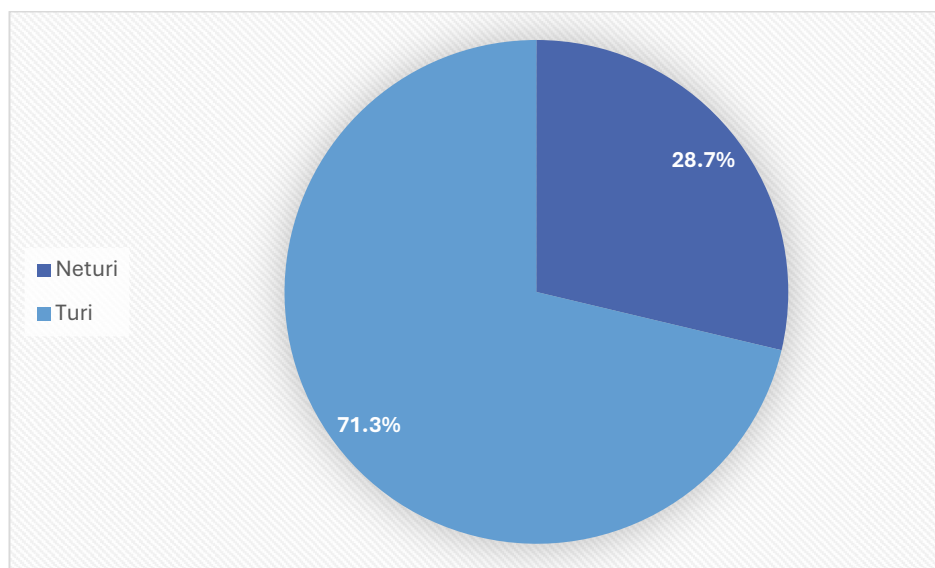
Pav. 21. Vidinės tvarkos, užtikrinančios vidiniu kanalu gautos informacijos turinio ir kitų duomenų konfidencialumą, turėjimas. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Šie duomenys rodo, kad viešajame sektoriuje konfidencialumo užtikrinimas per vidines administracines procedūras yra labiau paplitęs ir nuosekliai įgyvendinamas, kai tuo tarpu privačiame sektoriuje vis dar pasitaiko įmonių, kurios tokių procedūrų neturi arba apie jas nėra informuotos. Tačiau, žiūrint į duomenis pateiktus žemiau, ne visos įstaigos turi viešai skelbiamas ir prieinamas vidines tvarkas, nevisur tinkamai veikia pateiktos nuorodos į vidines tvarkas, jas sunku ar kai kuriais atvejais nėra galimybės rasti tarp viešais skelbiamos informacijos.

Vidinės tvarkos prieinamumas: kas gali susipažinti su vidinio kanalo tvarkos aprašu?

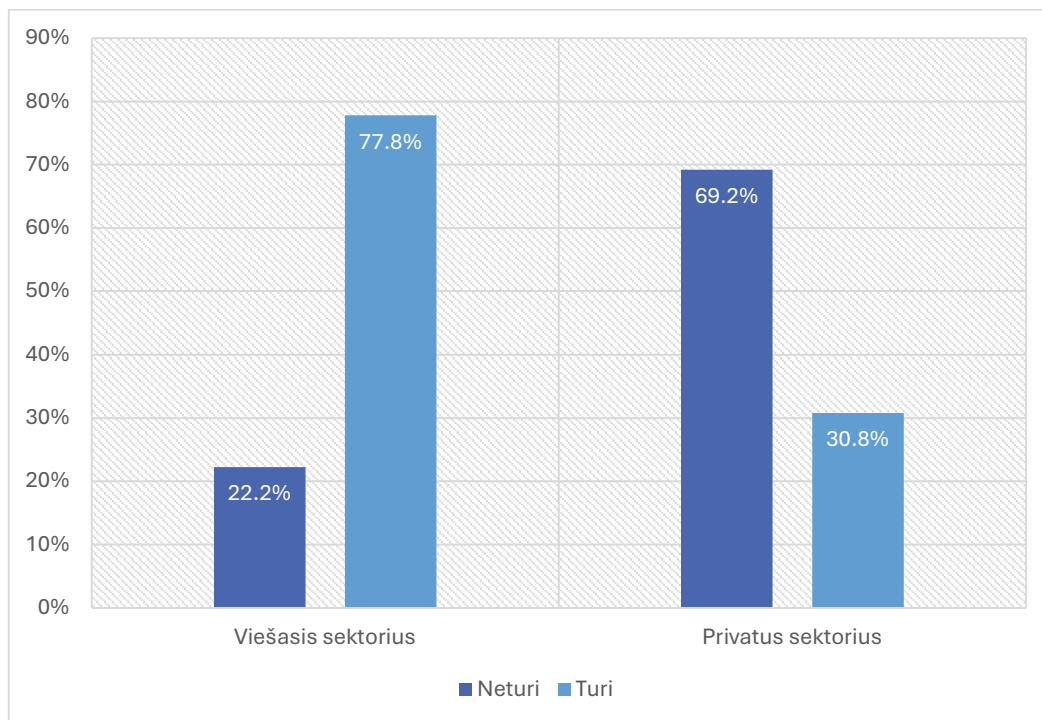
Labai svarbu, kad informacija apie vidinio kanalo procedūras būtų aiški ir lengvai prieinama, įskaitant, kiek tik įmanoma, ir tiems asmenims, kurie nėra darbuotojai, bet turi ryšių su subjektu vykdydami su savo darbu susijusią veiklą, pavyzdžiui, paslaugų teikėjams, platintojams, tiekėjams ir verslo partneriams. Tokia informacija galėtų būti paskelbiama matomoje, visiems šiems asmenims prieinamoje vietoje ir subjekto interneto svetainėje, taip pat galėtų būti įtraukta į kursus ir seminarus etikos bei sąžiningumo klausimais, kaip tai numato Direktyva.

Respondentai turėjo pateikti nuorodą į vidinę tvarką, kuri užtikrina vidiniu kanalu gautos informacijos turinio ir kitų duomenų konfidencialumą. 71,3 proc. visų organizacijų turi tokią viešai skelbiamą vidinę tvarką, o 28,7 proc. – neturi.

Pav. 22. Vidinės tvarkos įstaigos tinklapyje buvimas.

Viešajame sektoriuje net 77,8 proc. įstaigų nurodė turinčios viešai skelbiamą vidinę tvarką, užtikrinančią konfidencialumą, o 22,2 proc. tokios tvarkos neturi. Verta pažymėti, kad viešajame sektoriuje pasitaiko neatskirimas tarp įgyvendinamos korupcijos prevencijos ir pranešėjų apsaugos. 7,4 proc. viešojo sektoriaus įstaigų dalyvavusių tyrime pateikė nuorodas į tvarkas, kurios priklauso korupcijos prevencijos įstaigoje įgyvendinimui. Taip pat pavieniai atvejai nukreipė į įstaigos duomenų apsaugos politiką. Privačiame sektoriuje situacija priešinga – tik 30,8 proc. įmonių turi viešai skelbiamą vidinę tvarką, o net 69,2 proc. tokių dokumentų neskelbia. Pasitaikė pavieniai atvejai, kurie pateikė nuorodas į kitas įmonės tvarkas.

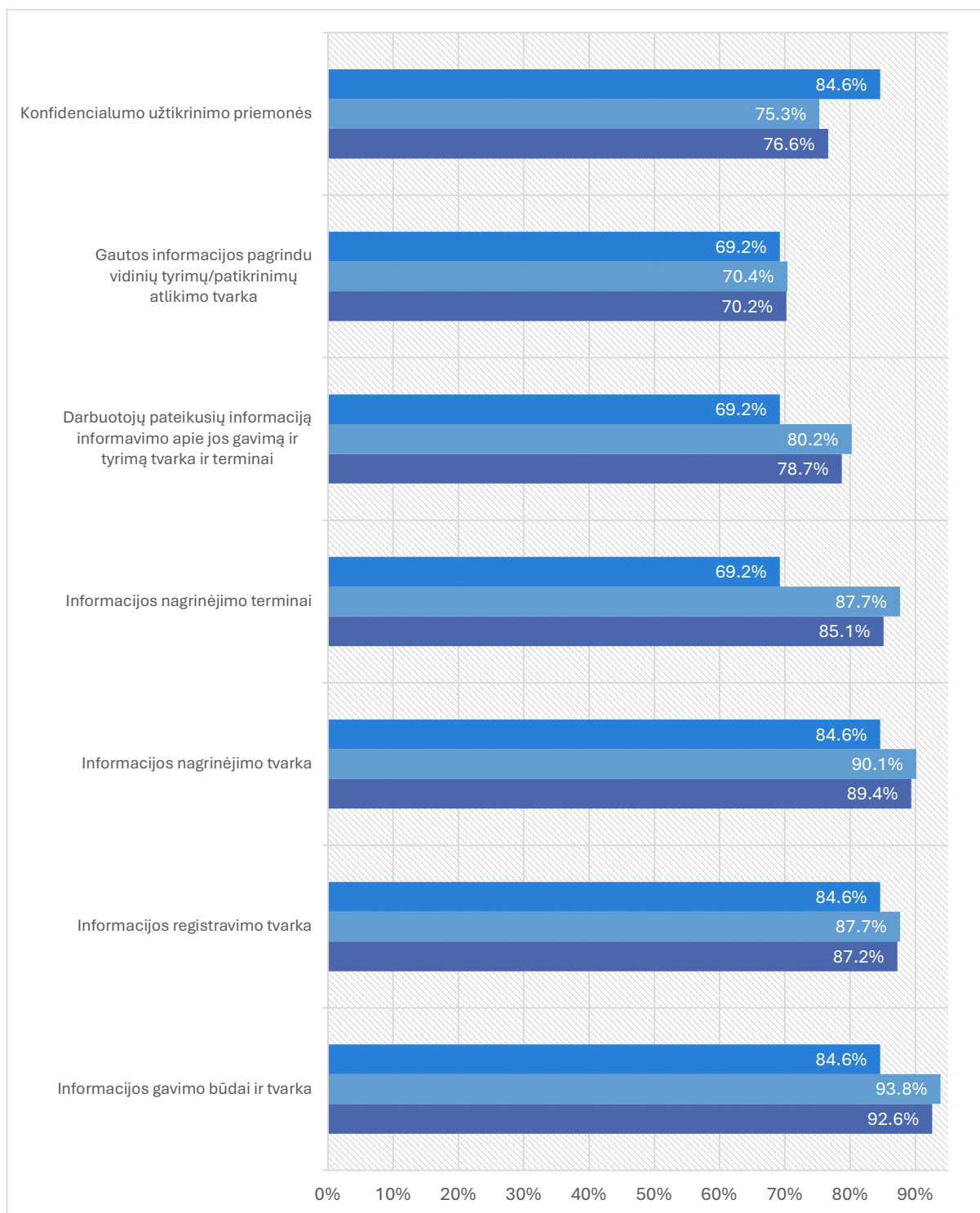

Pav. 23. Vidinės tvarkos įstaigos tinklapyje buvimas. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Kas reglamentuota vidinėje tvarkoje

Respondentų buvo prašoma nurodyti, kokie konkretūs aspektai yra reglamentuoti jų įstaigos vidinėje tvarkoje, užtikrinančioje vidiniu kanalu gautos informacijos turinio ir kitų duomenų konfidencialumą. Analizuojant visų sektorių rezultatus, paaiškėjo, kad dauguma organizacijų siekia užtikrinti procesų aiškumą ir atitikimą teisės aktų reikalavimams, tačiau tarp viešojo ir privataus sektorių pastebimos tam tikros skirtumų tendencijos.

Bendri rezultatai rodo, kad informacijos gavimo būdas yra reglamentuotas 92,6 proc. organizacijų, informacijos registravimo tvarka aprašyta 87,2 proc. atvejų, o informacijos nagrinėjimo procedūros – 89,4 proc. įstaigų. Nagrinėjimo terminai reglamentuoti 85,1 proc. atvejų. Darbuotojų, pateikusių informaciją, apsauga užtikrinama 78,7 proc. organizacijų, gautos informacijos pagrįstumo vertinimas reglamentuotas 70,2 proc., o konfidencialumo užtikrinimas – 76,6 proc. organizacijų.

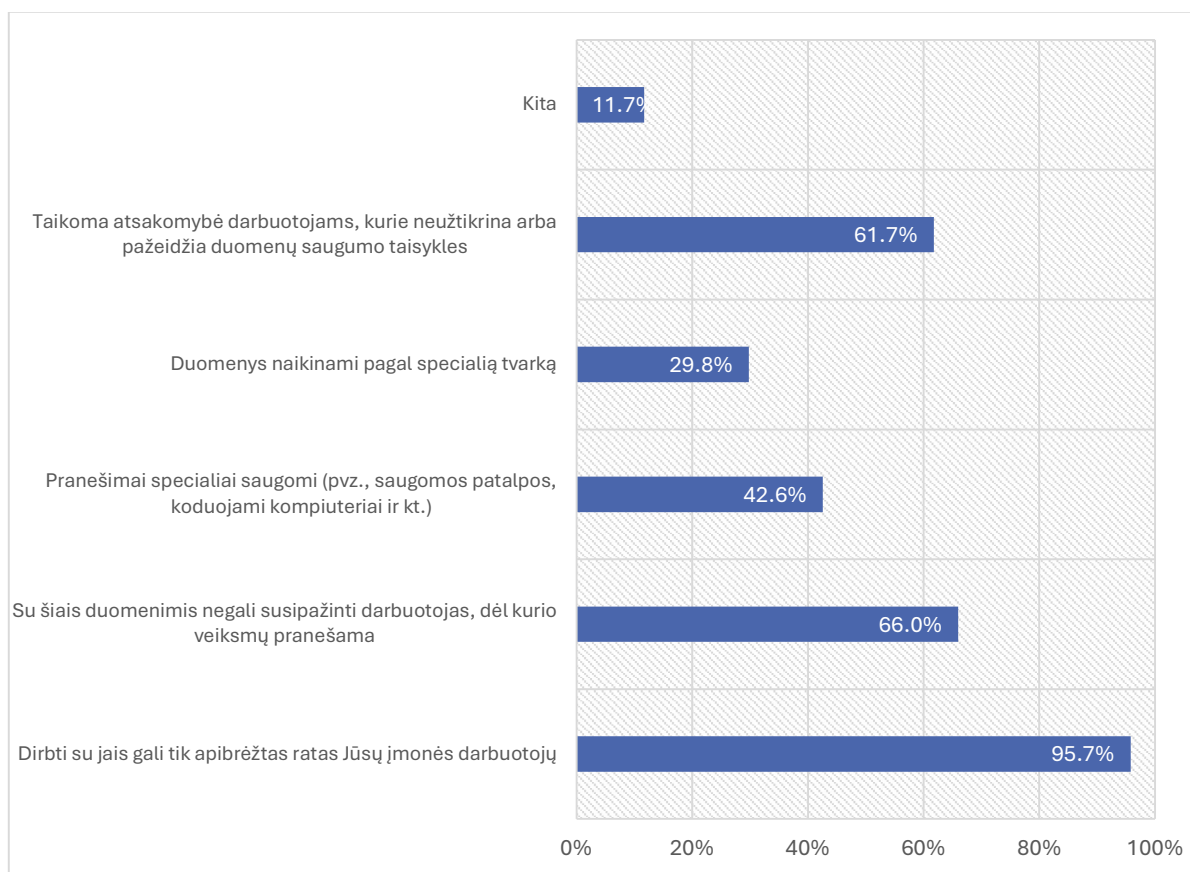

Pav. 24. Kas reglamentuota vidinėje tvarkoje. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Viešajame sektoriuje beveik visi minėti aspektai reglamentuojami dažniau nei privačiame. Viešojo sektoriaus įstaigos dažniausiai aprašo informacijos gavimo būdus (93,8 proc.), registravimo (87,7 proc.) ir nagrinėjimo (90,1 proc.) procedūras, taip pat nagrinėjimo terminus (87,7 proc.). Darbuotojų apsauga (80,2 proc.) ir gautos informacijos pagrįstumo vertinimas (70,4 proc.) taip pat dažnai įtraukiami į vidinę tvarką. Konfidencialumo užtikrinimas reglamentuotas 75,3 proc. viešojo sektoriaus įstaigų.

Privačiame sektoriuje šie rodikliai kiek mažesni – informacijos gavimo būdas, registravimas ir nagrinėjimas aprašyti po 84,6 proc. įmonių, o nagrinėjimo terminai, darbuotojų apsauga ir pagrįstumo vertinimas – po 69,2 proc. Tačiau išsiskiria tai, kad konfidencialumo užtikrinimas privačiame sektoriuje reglamentuotas net dažniau nei viešajame – 84,6 proc. įmonių.

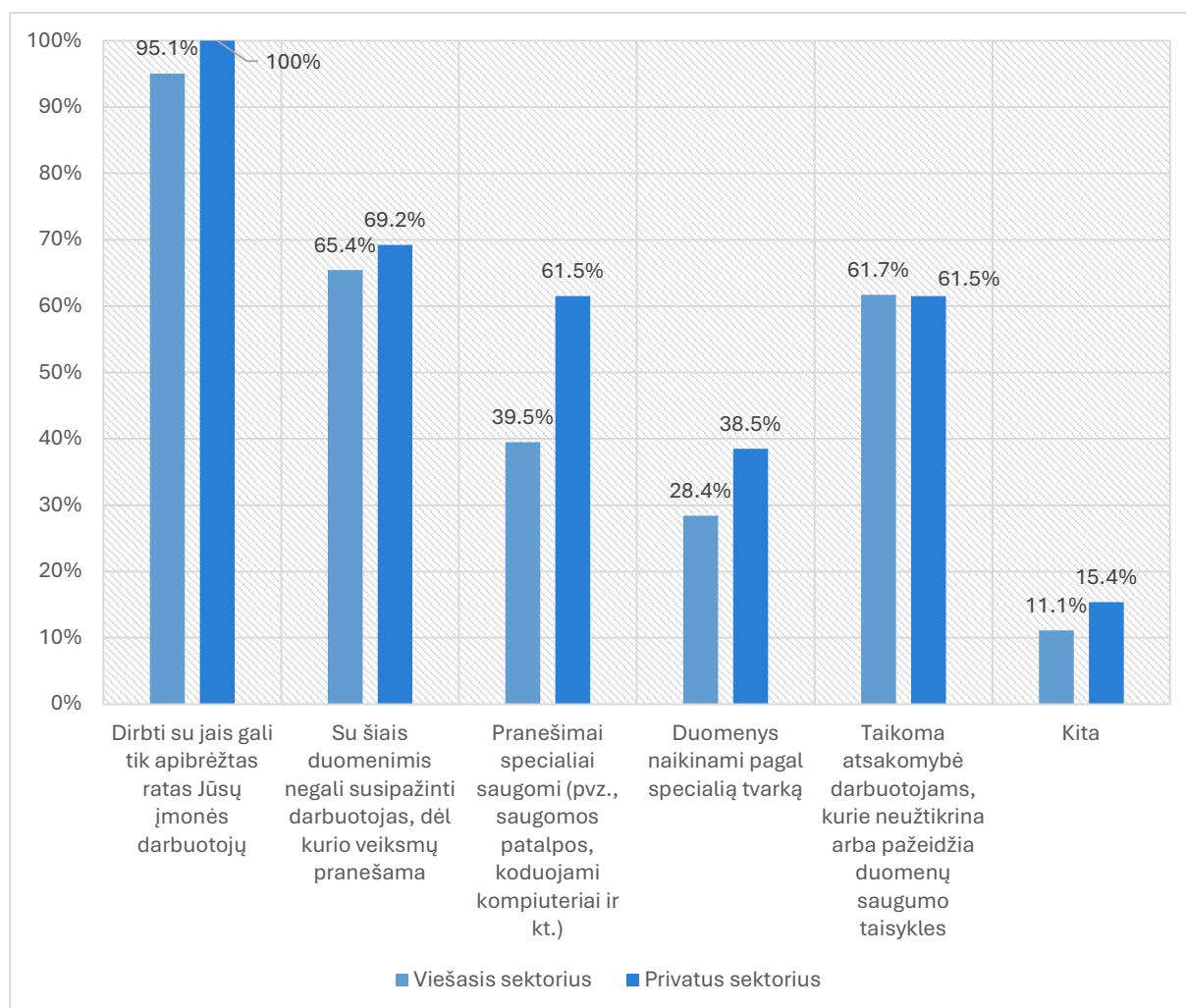
Asmens duomenų apsaugos priemonės vidinio kanalo administravime

Pav. 25. Asmens, pranešančio vidiniu kanalu, duomenų saugumo priemonės.

PAĮ ir jį įgyvendinantis Aprašas numato aiškius reikalavimus dėl vidinių kanalų įdiegimo, jų administravimo, pranešėjų apsaugos ir duomenų konfidencialumo užtikrinimo visose valstybės, savivaldybių ir daugelyje privačių įstaigų. Šie teisės aktai įpareigoja organizacijas ne tik įdiegti kanalus, bet ir užtikrinti, kad pranešančio asmens tapatybė bei pateiktos informacijos turinys būtų apsaugoti nuo neteisėto atskleidimo ar neigiamo poveikio, įskaitant prieigos ribojimą, duomenų saugojimo ir naikinimo tvarkas, atsakomybės taikymą pažeidimų atveju.

Įstaigos turi ypač atsakingai žiūrėti į reikalavimą užtikrinti pateiktos informacijos konfidencialumą, nes Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 555¹ straipsnio 3 dalyje nustatyta administracinė atsakomybė už Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatyme ir (ar) kituose teisės aktuose nustatytų pranešėjų apsaugos reikalavimų pažeidimus. Jei dėl pažeidimo atskleidžiama informacija apie pažeidimą pateikusio asmens tapatybę, skiriama bauda nuo 1 000 iki 2 000 eurų, o už pakartotinį nusižengimą – nuo 2 000 iki 4 000 eurų.

Pav. 26. Asmens, pranešančio vidiniu kanalu, duomenų saugumo priemonės. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Įstaigose, kurios dalyvavo tyrime, asmens, pranešančio vidiniu kanalu, duomenų saugumas užtikrinamas toliau aprašytais būdais. Dažniausiai taikoma priemonė – prieigą prie tokių duomenų turi tik apibrėžtas darbuotojų ratas (95,7 proc. visų organizacijų). Taip pat dauguma organizacijų (66,0 proc.) užtikrina, kad su šiais duomenimis negali susipažinti darbuotojas, dėl kurio veiksmų yra pranešta. Pranešimai specialiai saugomi 42,6 proc. įstaigų, o 29,8 proc. organizacijų duomenis naikina pagal specialią tvarką. Atsakomybė darbuotojams, kurie neužtikrina ar pažeidžia duomenų saugumo taisykles, taikoma 61,7 proc. atvejų. Kitos priemonės, tokios kaip papildomos duomenų apsaugos tvarkos, konfidencialumo užtikrinimas tyrimo metu ar galimybė pranešėjui likti anonimu, nurodytos 11,7 proc. organizacijų.

Lyginant viešąjį ir privatų sektorius, matyti tam tikrų skirtumų. Privačiame sektoriuje visi respondentai (100 proc.) nurodė, kad dirbti su pranešėjo duomenimis gali tik apibrėžtas darbuotojų ratas, kai viešajame sektoriuje šis rodiklis siekia 95,1 proc. Privačiame sektoriuje dažniau nei viešajame užtikrinama, kad su duomenimis negali susipažinti darbuotojas, dėl kurio veiksmų pranešta (69,2 proc. prieš 65,4 proc.), ir pranešimai specialiai saugomi (61,5 proc. prieš 39,5 proc.). Taip pat privačiame sektoriuje dažniau taikoma speciali duomenų naikinimo tvarka (38,5 proc. prieš 28,4 proc.). Atsakomybė už duomenų saugumo pažeidimus taikoma labai panašiai abiejuose sektoriuose (61,5 proc. privačiame ir 61,7 proc. viešajame sektoriuje). Kitas priemonės nurodė 15,4 proc. privačių įmonių („įmonėje griežtai vadovaujamasi BDAR nuostatomis; konfidenciali informacija pateikiama teisininkams“) ir 11,1 proc. viešojo sektoriaus įstaigų: „informacija koduojama, o susirašinėjimas vyksta tik per vidinį kanalą; sukurtas atskiras registras, dokumentai neviešinami, prieigą turi tik atsakingas darbuotojas; dirbti su jais gali tik pasirašęs konfidencialumo pasižadėjimą ir įsipareigoti neatskleisti tokios informacijos ar duomenų tretiesiems asmenims, pranešti kompetentingam subjektui apie bet kokią pastebėtą ar sužinotą situaciją, kuri keltų grėsmę tokios informacijos saugumui ir konfidencialumui; turime specialų registrą; visuose procesuose laikomasi konfidencialumo principo. Taip pat, 4 viešojo sektoriaus įstaigų negalėjo atsakyti į šį klausimą ir pažymėjo, kad dar pranešimų neturėjo arba tokios tvarkos neturi.

Matome, kad dauguma organizacijų deklaruoja ribojančios prieigą prie pranešėjo duomenų ir pritaikiusios tam tikras apsaugos priemones, tačiau beveik visur išlieka reikšmingų trūkumų. Nors 95–100 proc. įstaigų nurodo, kad su pranešėjo duomenimis gali dirbti tik apibrėžtas darbuotojų ratas, tik du trečdaliai užtikrina, kad prie duomenų negali prieiti darbuotojas, dėl kurio veiksmų pranešta, o specialios pranešimų saugojimo ar naikinimo tvarkos taikomos dar rečiau. Atsakomybė už duomenų saugumo pažeidimus numatyta ne visose organizacijose, o papildomos apsaugos priemonės, tokios kaip anonimiškumo užtikrinimas ar šifruotos sistemos, taikomos tik pavieniui.

Pranešėjų identifikavimo duomenų saugojimo trukmė

Aprašo 18 punkte nurodyta, kad pranešimo formoje prašomi pateikti asmens duomenys, reikalingi kompetentingai institucijai asmeniui identifikuoti sprendžiant klausimą dėl pranešėjo

statuso suteikimo, yra saugomi ne trumpiau kaip penkerius metus nuo paskutinio priimto sprendimo nagrinėjant informaciją apie pažeidimą.

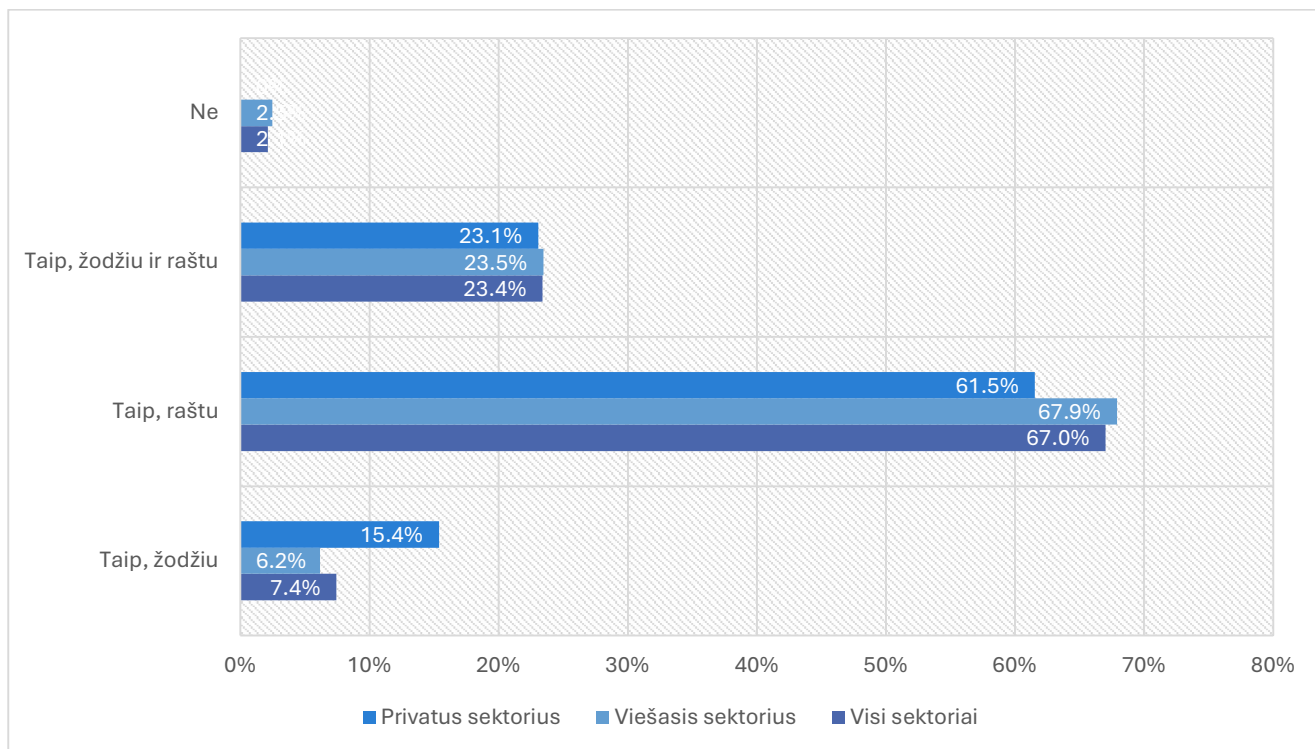
Respondentų buvo klausiama, kiek laiko jų įmonėje saugomi duomenys, kurie yra reikalingi kompetentingai institucijai identifikuojant asmenis, kai yra sprendžiamas klausimas dėl pranešėjo statuso suteikimo. Apibendrinti duomenys rodo įvairius saugojimo terminus, tačiau dažniausiai pasitaikantis terminas yra 5 metai, šį laikotarpį nurodė 37,2 proc. visų organizacijų, 3 metus nurodė 14,9 proc. Tačiau, reikšminga dalis respondentų negalėjo nurodyti konkretaus termino – 13,8 proc. visų apklaustųjų (12,3 proc. viešojo ir net 23,1 proc. privataus sektoriaus) pažymėjo, kad jų organizacijoje saugojimo terminas nežinomas arba neapibrėžtas. Tai gali kelti susirūpinimą dėl atitikties Pranešėjų apsaugos įstatymui ir jo įgyvendinamiesiems teisės aktams, kurie numato konkrečius reikalavimus informacijos saugojimui.

Palyginant viešąjį ir privatų sektorius, matyti, kad privačiame sektoriuje duomenų saugojimo laikotarpis dažniau atitinka teisės aktuose numatytą 5 metų terminą – net 53,8 proc. privačių įmonių nurodė taikančios tokį saugojimo terminą, kai viešajame sektoriuje šis rodiklis siekia 34,6 proc. Antra dažniausiai nurodyta duomenų saugojimo trukmė yra 3 metai – ją taiko 14,9 proc. visų organizacijų (13,6 proc. viešojo sektoriaus ir 23,1 proc. privataus sektoriaus įstaigų).

Viešajame sektoriuje pasitaiko įvairesnių saugojimo terminų: 9,9 proc. įstaigų duomenis saugo kol vyksta tyrimas ir teisėsaugos institucijos to reikalauja, 6,2 proc. – kol vyksta procedūros, 6,2 proc. – 1 metus, 2,5 proc. – pagal vyriausybės/ministerijos nustatytą tvarką, 2,5 proc. – neribotą laiką (0 metų), taip pat nedidelės dalys po 1,2 proc. nurodė saugančios 3 mėnesius, 10 metų, 6 mėnesius, 1 mėnesį, neterminuotai ar 5 darbo dienas. Tuo tarpu privačiame sektoriuje šie alternatyvūs terminai visai nepasitaiko – čia duomenys paprastai saugomi arba 5 metus, arba 3 metus, arba terminas yra nežinomas.

Darbuotojo informavimas apie priimtus sprendimus po pranešimo pateikimo

Apklausos duomenys rodo, kad daugumoje organizacijų darbuotojas, pranešęs apie pažeidimą, dažniausiai informuojamas apie veiksmus, kurių imtasi dėl jo pranešimo raštu – šią praktiką taiko 67,0 proc. visų sektorių, o viešajame sektoriuje tokių įstaigų dalis siekia 67,9 proc., privačiame – 61,5 proc. Informavimas tiek žodžiu, tiek raštu taikomas 23,4 proc. visų organizacijų (23,5 proc. viešajame ir 23,1 proc. privačiame sektoriuje). Tik žodžiu darbuotojai informuojami rečiau – 7,4 proc. visų organizacijų, tačiau ši praktika dažnesnė privačiame sektoriuje (15,4 proc.) nei viešajame (6,2 proc.). 2,1 proc. visų organizacijų (2,5 proc. viešajame sektoriuje) nurodė, kad darbuotojas apie veiksmus po pranešimo nėra informuojamas; privačiame sektoriuje tokių atvejų nepasitaikė.

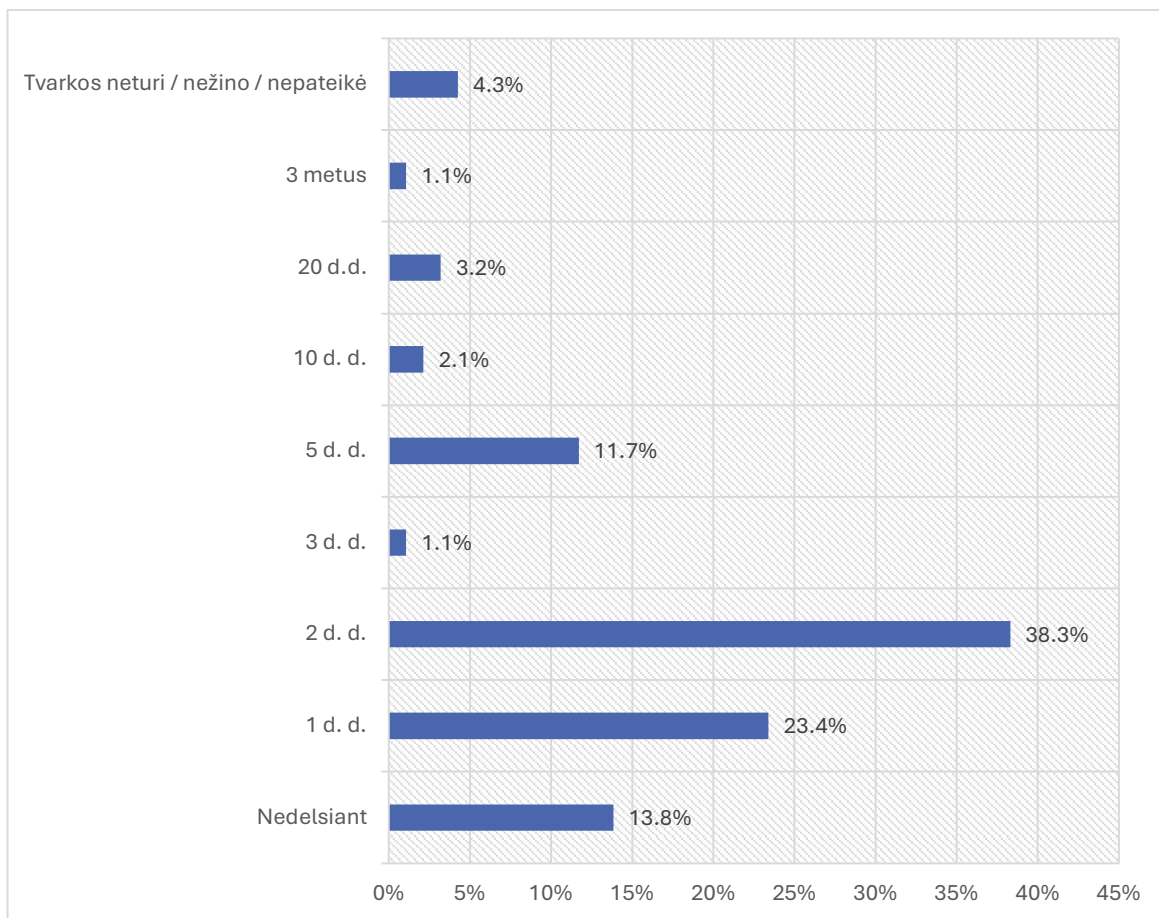
Pav. 27. Respondentų atsakymai, ar darbuotojas, pranešęs apie pažeidimą įstaigoje, informuojamas apie veiksmus, kurių imtasi dėl jo pranešimo. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Lyginant sektorius, matyti, kad viešasis sektorius dažniau nei privatus užtikrina rašytinį informavimą apie pranešimo nagrinėjimo eigą, kas atitinka teisės aktų reikalavimus. Privačiame sektoriuje kiek dažniau taikomas tik žodinis informavimas, tačiau čia nėra atvejų, kai darbuotojas išvis nebūtų informuojamas. Tuo tarpu viešajame sektoriuje vis dar pasitaiko situacijų, kai darbuotojas apie veiksmus po pranešimo nėra informuojamas.

Vidinių pažeidimų pranešimų gavimo ir patvirtinimo procedūros

PAĮ ir jį įgyvendinantis Aprašas nustato aiškius reikalavimus dėl informacijos apie pažeidimus gavimo, pranešėjų apsaugos, konfidencialumo užtikrinimo ir grįžtamojo ryšio su pranešėju terminų. Pagal šiuos teisės aktus, informacijos apie pažeidimą gavimas turi būti patvirtintas ne vėliau kaip per 2 darbo dienas, o pranešėjas turi būti informuotas apie veiksmus, kurių imtasi dėl jo pranešimo, ir apie priimtus sprendimus raštu.

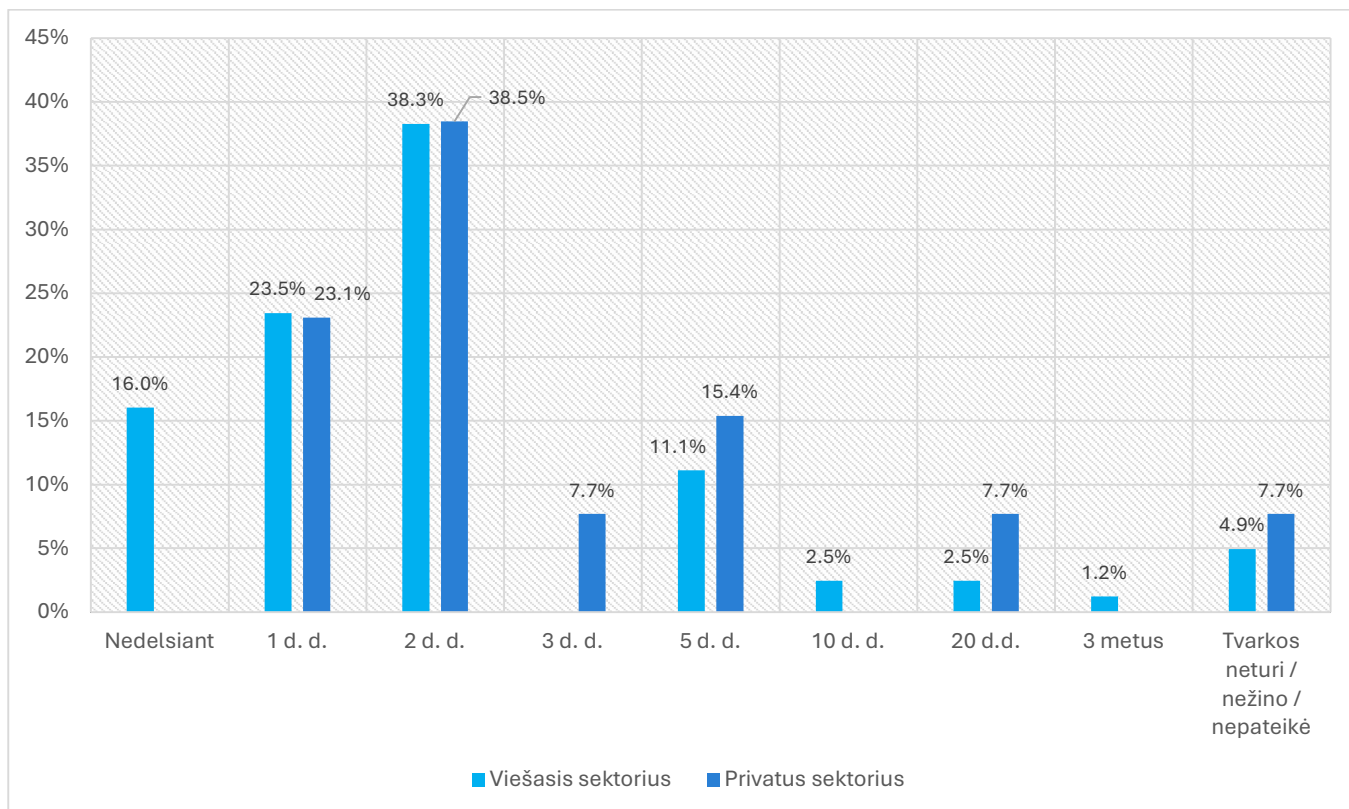
Apklausoje duomenys rodo, kad dauguma organizacijų – tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuje – dažniausiai laikosi nustatyto 2 darbo dienų termino. Tokį gavimo patvirtinimo terminą nurodė 38,3 proc. visų sektorių, tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuje (38,3 proc. ir 38,5 proc.). Tai atitinka PAĮ ir jį įgyvendinančių teisės aktų reikalavimus.

Pav. 28. Laikas, per kurį sveikatos priežiūros įstaigos sureguoja į gautą darbuotojo pranešimą apie pažeidimą.

Kitas dažnas terminas yra 1 darbo diena – jį nurodė 23,4 proc. visų organizacijų (23,5 proc. viešajame ir 23,1 proc. privačiame sektoriuje). Nedelsiant į pranešimą sureagoja 13,8 proc. visų organizacijų, tačiau šis rodiklis būdingas tik viešajam sektoriui (16,0 proc.), privačiame sektoriuje tokios praktikos nėra.

Ilgesni terminai pasitaiko rečiau: 5 darbo dienų terminą nurodė 11,7 proc. visų organizacijų (11,1 proc. viešajame ir 15,4 proc. privačiame sektoriuje), 3 darbo dienas – 1,1 proc. visų organizacijų (0 proc. viešajame ir 7,7 proc. privačiame sektoriuje), 10 darbo dienų – 2,1 proc. (2,5 proc. viešajame ir 0 proc. privačiame sektoriuje), 20 darbo dienų – 3,2 proc. (2,5 proc. viešajame ir 7,7 proc. privačiame sektoriuje), o 3 metus – 1,1 proc. visų organizacijų (1,2 proc. viešajame ir 0 proc. privačiame sektoriuje).

Pav. 29. Laikas, per kurį sveikatos priežiūros įstaigos sureguoja į gautą darbuotojo pranešimą apie pažeidimą. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Pastebėtina, kad 4,3 proc. visų organizacijų (4,9 proc. viešajame ir 7,7 proc. privačiame sektoriuje) neturi nustatyto termino arba nežino, per kiek laiko turi būti patvirtintas pranešimo gavimas. Tai rodo, kad dalyje įstaigų vis dar trūksta aiškos tvarkos, kas neatitinka teisės aktų reikalavimų ir gali mažinti darbuotojų pasitikėjimą pranešimų apie pažeidimus sistema.

Apibendrinant, vis dar didelė dalis įstaigų (24,5 proc.) nuostatas susijusias su reagavimu į gautą pranešimą apie pažeidimą įgyvendina netinkamai, nepakankamai aiškiai ar nuosekliai, o dalyje įstaigų vis dar trūksta aiškos tvarkos. Dalis organizacijų turi tobulinti savo vidines procedūras, kad visiškai atitiktų teisės aktų reikalavimus ir užtikrintų pranešėjų pasitikėjimą sistema.

Reagavimas į gautą pranešimą: per kiek dienų pranešimą pateikęs asmuo gali tikėtis informacijos apie priimtą sprendimą

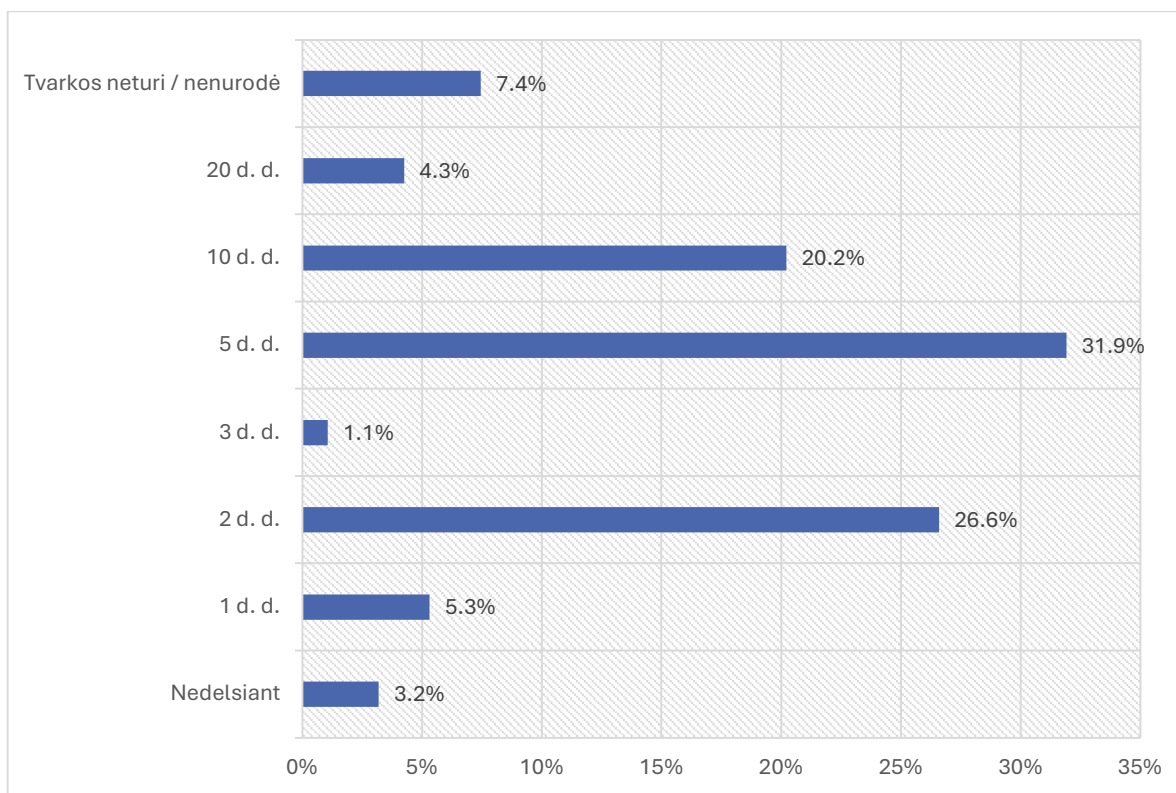
Direktyvoje nurodoma, kad kalbant apie vidaus pranešimų teikimą, labai svarbu pranešėją kuo išsamiau informuoti apie tolesnius su pranešimu susijusius veiksmus, kiek tai įmanoma

teisiškai. Tai būtina tam, kad būtų sukurtas pasitikėjimas visos pranešėjų apsaugos sistemos veiksmingumu ir sumažėtų nereikalingų pranešimų ar viešo informacijos atskleidimo tikimybė.

Pranešimo teikėjui per pagrįstą laikotarpį turėtų būti pranešta apie tolesnius veiksmus, kurių ketinama imtis ar kurie jau buvo atlikti, taip pat apie tokių veiksmų pasirinkimo pagrindą. Tolesni veiksmai gali apimti, pavyzdžiui, pranešimo perdavimą kitiems kanalams ar procedūroms, jeigu pranešimas daro poveikį tik pranešėjo asmeninėms teisėms. Taip pat gali būti priimtas sprendimas nutraukti procedūrą dėl pakankamų įrodymų trūkumo ar kitais pagrindais, pateikti vidaus užklausą ir, jei įmanoma, jos išvadas, arba imtis priemonių iškeltai problemai spręsti. Be to, klausimas gali būti perduotas kompetentingai institucijai tolesniam tyrimui, jeigu tokia informacija nedaro poveikio vidaus užklausai ar tyrimui arba susijusio asmens teisėms. Visais atvejais pranešimo teikėjas turėtų būti informuojamas apie tyrimo eigą ir rezultatus.

Taip pat Aprašo 27 punkte nustatyta, kad kompetentingas subjektas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo raštiško informacijos apie pažeidimą gavimo patvirtinimo turi informuoti tokią informaciją pateikusį asmenį apie priimtą sprendimą dėl informacijos nagrinėjimo. Sprendimas nenagrinėti informacijos apie pažeidimą turi būti motyvuotas.

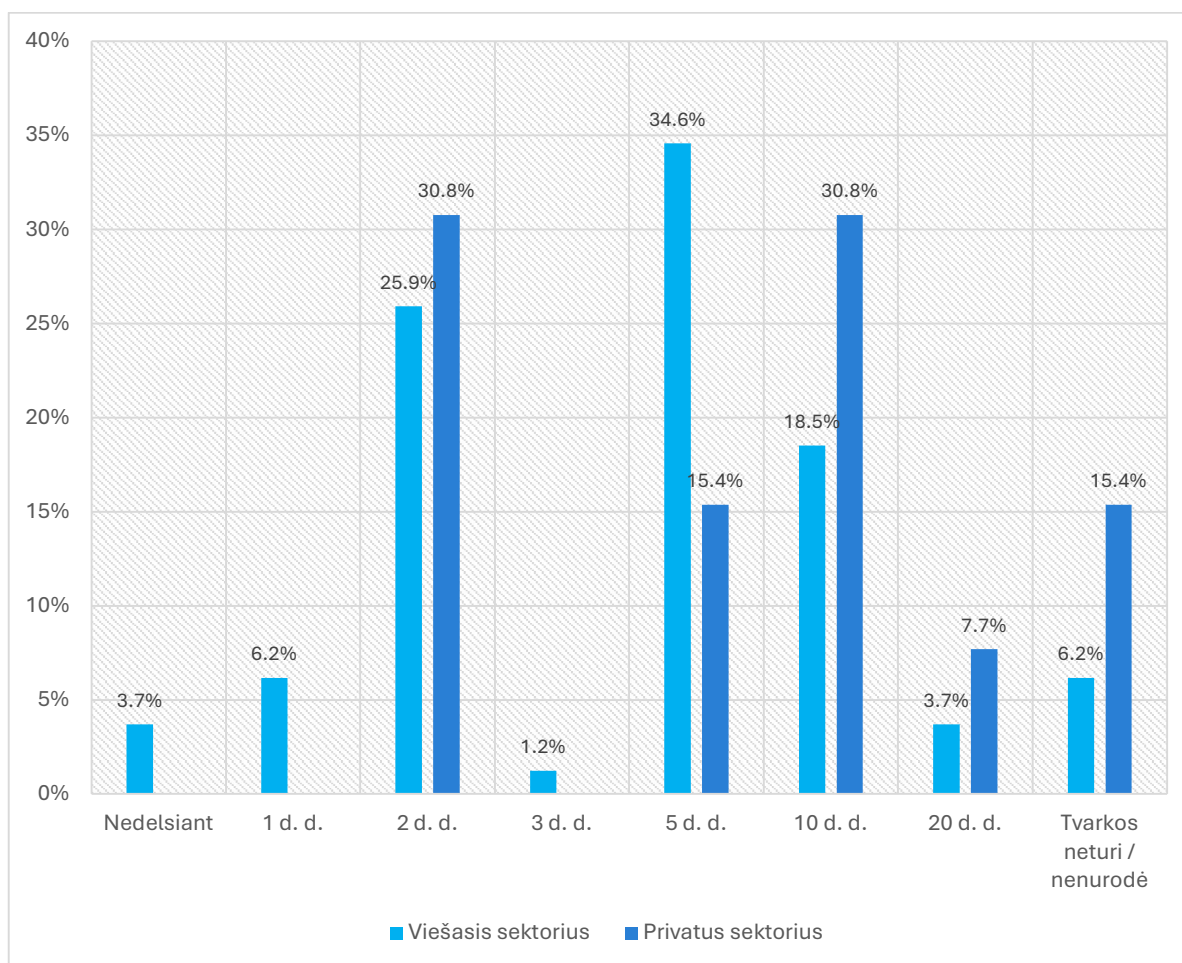
Remiantis pateiktais duomenimis, dauguma organizacijų reaguoja į gautą darbuotojo pranešimą apie pažeidimą per 5 darbo dienas (31,9 proc. visų organizacijų), o dar 26,6 proc. nurodo 2 darbo dienų terminą.

Pav. 30. Laikas, per kurį sveikatos priežiūros įstaigos patvirtina gautą darbuotojo pranešimą apie pažeidimą.

Viešajame sektoriuje dažniausiai taikomas 5 darbo dienų terminas (34,6 proc.), o 2 darbo dienų terminas nurodytas 25,9 proc. įstaigų. Privačiame sektoriuje 2 darbo dienų terminas taikomas dažniau (30,8 proc.), tačiau 5 darbo dienų laikotarpį nurodo tik 15,4 proc. įmonių. Pastebima, kad privačiame sektoriuje dažniau nei viešajame taikomi ilgesni terminai – net 30,8 proc. įmonių nurodo 10 darbo dienų ir 7,7 proc. – 20 darbo dienų, kai viešajame sektoriuje šie rodikliai siekia atitinkamai 18,5 proc. ir 3,7 proc. Taip pat privačiame sektoriuje daugiau įmonių neturi nustatytos tvarkos ar nežino termino (15,4 proc.), kai viešajame sektoriuje tokių yra 6,2 proc.

Trumpiausią – „nedelsiant“ – reakcijos terminą dažniau nurodo viešasis sektorius (3,7 proc.), privačiame sektoriuje tokio atsakymo nebuvo. 1 darbo dienos terminas dažnesnis viešajame sektoriuje (6,2 proc.) nei privačiame (0 proc.). 3 darbo dienų terminas praktiškai netaikomas (1,1 proc. bendrai, 1,2 proc. viešajame, 0 proc. privačiame sektoriuje).

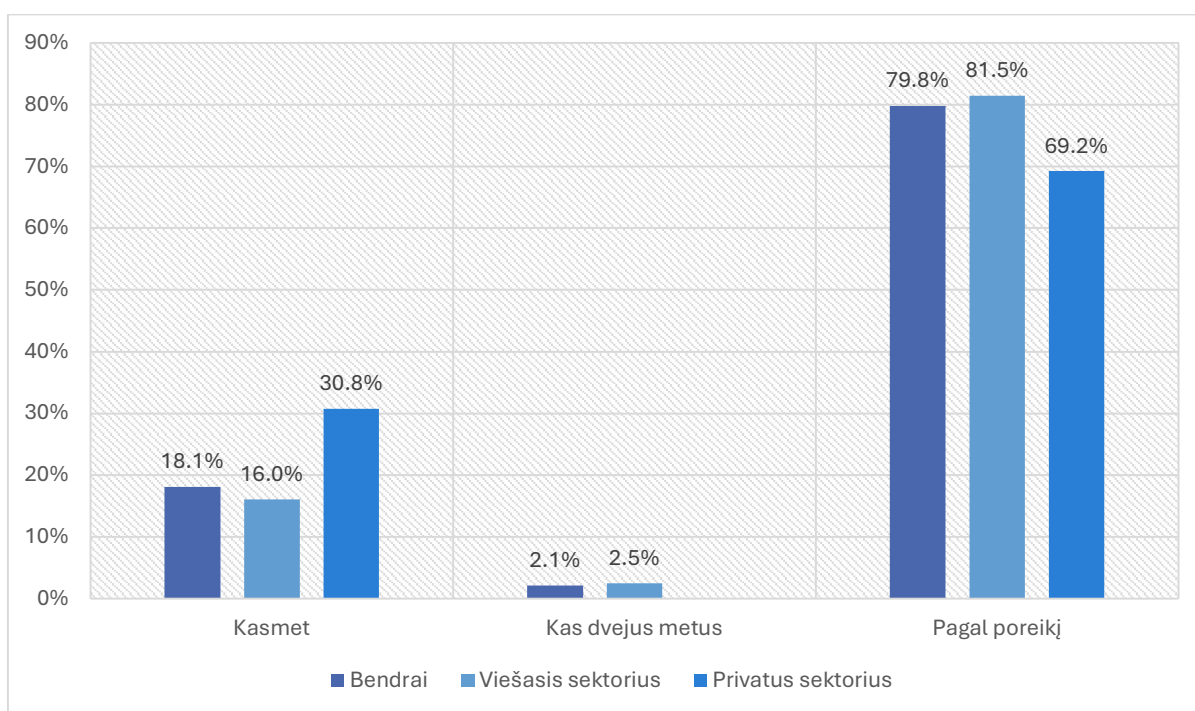
Pav. 31. Laikas, per kurį sveikatos priežiūros įstaigos patvirtina gautą darbuotojo pranešimą apie pažeidimą. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Pagal PAĮ ir Aprašą, sprendimą dėl informacijos nagrinėjimo pranešėjas turi būti informuotas per 10 darbo dienų. Dauguma organizacijų (88,3 proc.), ypač viešajame sektoriuje (90,1 proc.), laikosi šių teisės aktų reikalavimų. Privačiame sektoriuje šis rodiklis siekia 84,6 proc., tačiau dažniau pasitaiko nebuvimo atvejų (15,4 proc.), kas rodo, kad ne visos įmonės užtikrina PAĮ ir Aprašo nuostatų įgyvendinimą.

Vidinio kanalo procedūrų peržiūros reguliarumas

Dauguma organizacijų vidinio kanalo procedūras peržiūri pagal poreikį – taip nurodė net 79,8 proc. visų apklaustųjų.

Viešajame sektoriuje šią praktiką taiko 81,5 proc. įstaigų, o privačiame sektoriuje – 69,2 proc. Kasmet procedūras peržiūri 18,1 proc. visų organizacijų: viešajame sektoriuje tokių yra 16,0 proc., privačiame – gerokai daugiau, net 30,8 proc. Kas dvejus metus procedūras peržiūri tik 2,1 proc. organizacijų (2,5 proc. viešajame sektoriuje, privačiame sektoriuje tokių atvejų nėra). Nei viena organizacija nenurodė, kad procedūrų neperžiūri niekada.

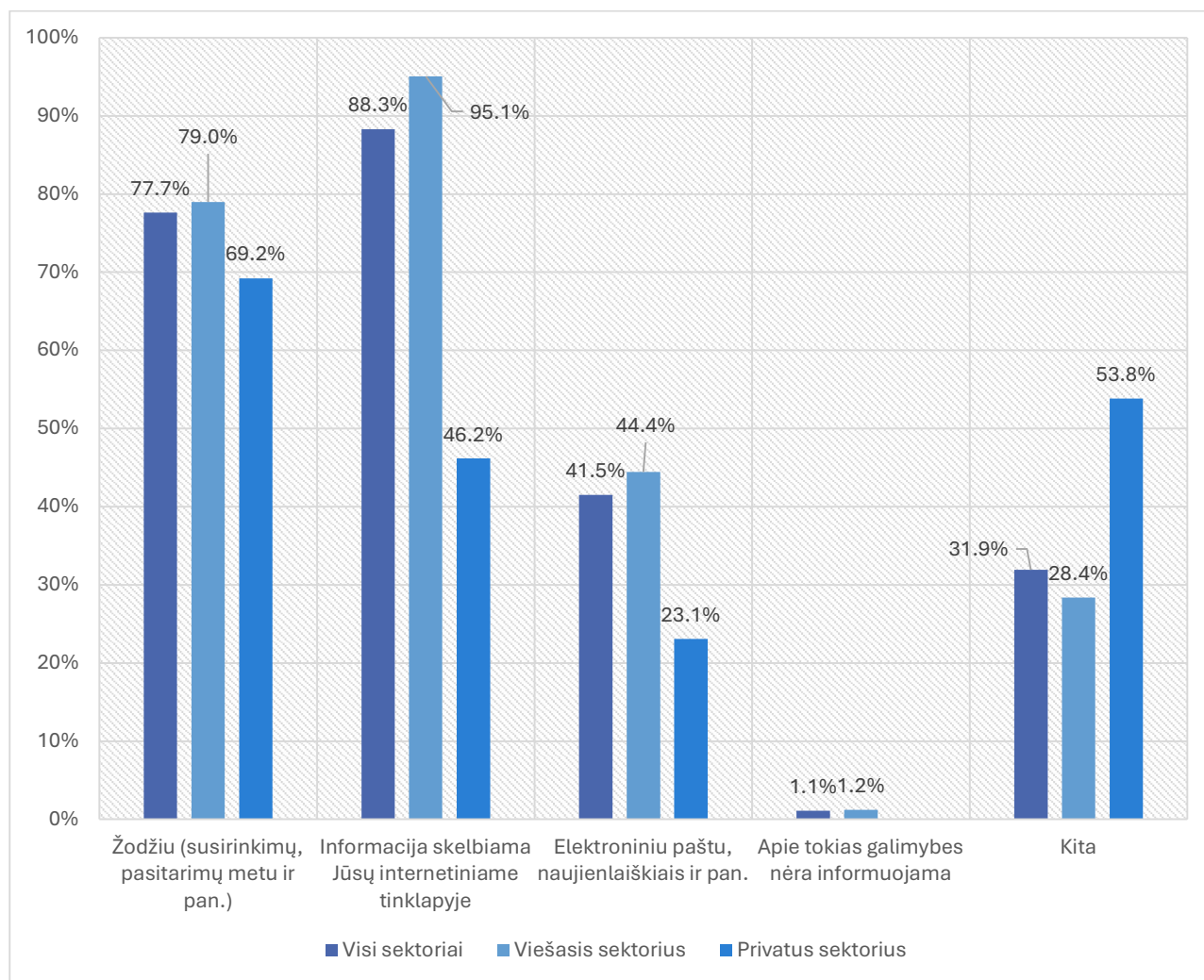

Pav. 32. Vidinio kanalo procedūrų peržiūros dažnumas. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Lyginant sektorius, matyti, kad viešajame sektoriuje procedūros dažniau peržiūrimos pagal poreikį, o privačiame sektoriuje dažnesnė kasmetinė peržiūra. Tai rodo, kad privatus sektorius labiau linkęs laikytis periodinės peržiūros principo, kai tuo tarpu viešasis sektorius dažniau reaguoja į konkrečias situacijas ar pokyčius.

Pagal PAĮ ir Aprašo nuostatas, rekomenduojama vidinio kanalo procedūras peržiūrėti bent kartą per metus, siekiant užtikrinti jų veiksmingumą ir atitikimą teisės aktų reikalavimams. Iš pateiktų duomenų matome, kad kasmet procedūras peržiūrinčių organizacijų dalis, ypač viešajame sektoriuje, vis dar yra per maža. Didžioji dauguma įstaigų, procedūras peržiūrinčių tik pagal poreikį, rizikuoja, kad procedūros gali būti nepakankamai aktualios ar neatitikti naujausių teisinių ar praktinių reikalavimų.

Darbuotojų informavimas apie vidinio kanalo naudojimo galimybes

Pav. 33. Darbuotojų informavimas apie galimybę pranešti vidiniu kanalu apie pažeidimus. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Pranešėjų apsaugos įstatymas ir Aprašo nuostatos įpareigoja organizacijas užtikrinti, kad informacija apie vidinį kanalą būtų prieinama visiems darbuotojams ir kitiems su įstaiga susijusiems asmenims tiek viešai, tiek vidiniais komunikacijos kanalais. Įstatymas numato, kad informacija turi būti skelbiama visiems prieinamais būdais, įskaitant interneto svetainę, elektroninius laiškus, susirinkimus, mokymus ir pan. Viešai skelbiama informacija turi būti lengvai randama ir suprantama, kad darbuotojai žinotų apie galimybę pranešti ir apie jų apsaugos garantijas.

Dauguma organizacijų darbuotojus apie galimybes pranešti vidiniu kanalu informuoja žodžiu – susirinkimų, pasitarimų ar mokymų metu (77,7 proc.). Dar dažniau informacija apie vidinį kanalą skelbiama viešai (88,3 proc.), pavyzdžiui, interneto svetainėje ar kitose prieinamose vietose. 41,5 proc. organizacijų informaciją darbuotojams pateikia elektroniniu paštu ar naujienlaiškiais. Apie tokias galimybes informuojama ir kitais būdais (31,9 proc.), o labai retai – specialiai apie galimybes pranešti (1,1 proc.).

Iš viso 30 respondentų nurodė kitus informavimo būdus, iš jų 23 – viešajame sektoriuje ir 7 – privačiame sektoriuje. Respondentai, kurie pasirinko variantą „kita“ papildomai pateikė šią informaciją:

Pateikti komentarai	Viešasis sektorius, vnt.	Privatus sektorius, vnt.
Informacija skelbiama intranete / vidiniame portale	5	4
Dokumentų valdymo sistemoje / DVS	3	3
Informacijos lentose skelbiama informacija, darbuotojų atmintinės / informacija talpinama skyrių skelbimo lentose, specialiose Korupcijos prevencijos ir kitų Ligoninės tvarkų papkėse	2	
Mokymų metu / organizuojant įvairius mokymus arba įgyvendinant priemones / kartą per metus vyksta konferencija, kurioje kalbama ir apie pranešėjų apsaugą / vyksta generalinės prokuratūros organizuojami mokymai.	6	
Tvarkos neturime / apie tokias galimybes nėra informuojama	2	
Darbuotojai supažindinami pasirašytinai	2	
Atmintinės visuose skyriuose ir QR kodai	2	
Supažindinant su Įstaigos įsakymais patvirtintais aprašais, tvarkomis, konsultuojant (komunikuojant) personaliai	1	

Papildomai prie pagrindinių informavimo būdų, darbuotojai dažnai supažindinami su vidinio kanalo galimybėmis per vidinius IT įrankius (intranetą, DVS), fizinės informacijos sklaidos priemones (lentos, atmintinės), mokymus ar supažindinant raštu. Tačiau dalis įstaigų vis dar neturi aiškos informavimo tvarkos.

Viešajame sektoriuje informavimas apie vidinį kanalą yra labiau sistemingas ir įvairiapusis. Net 95,1 proc. viešojo sektoriaus įstaigų informaciją apie vidinį kanalą skelbia viešai, žodžiu

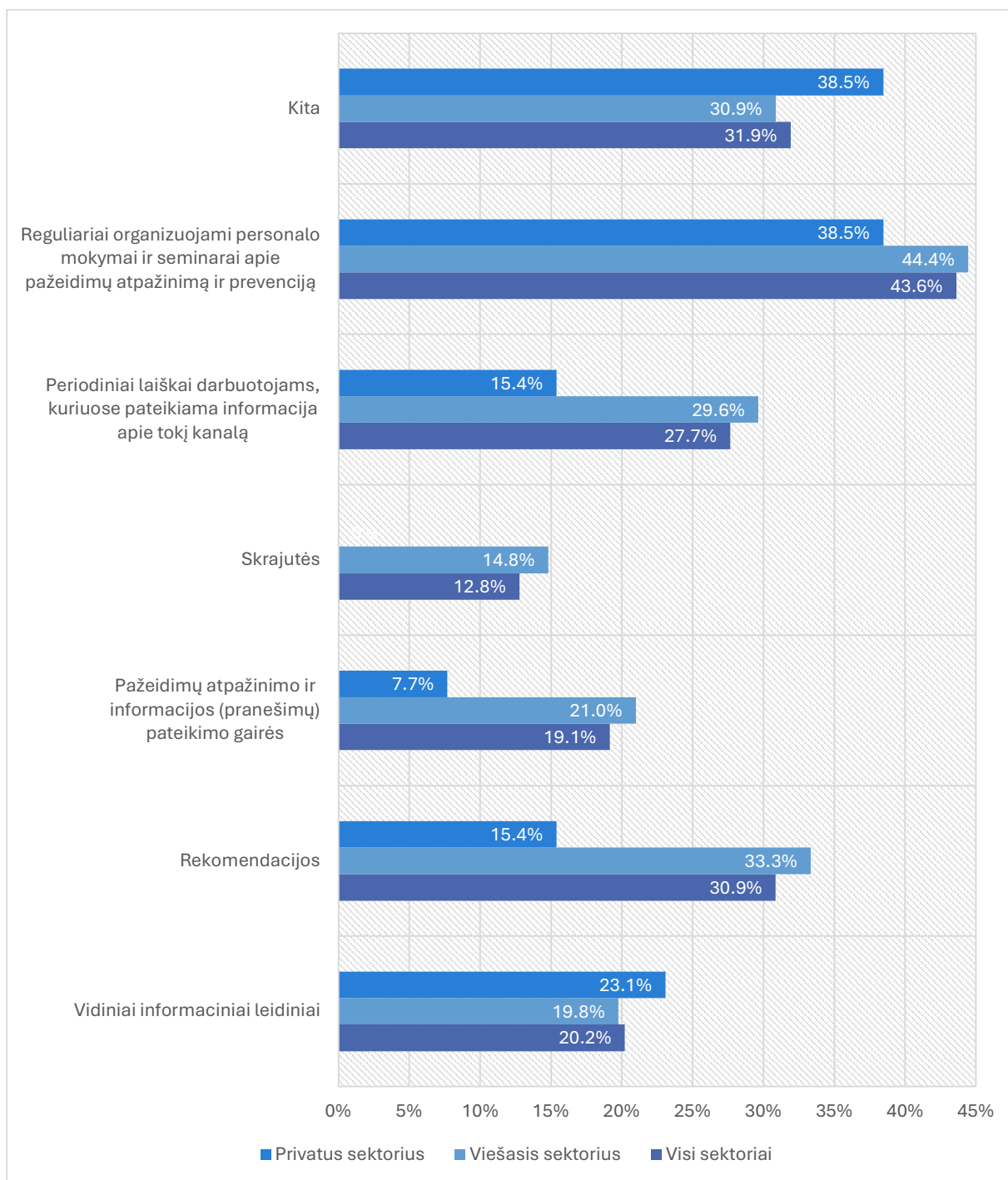
informuoja 79,0 proc., elektroniniu paštu – 44,4 proc., o kitus būdus taiko 28,4 proc. įstaigų. Tuo tarpu privačiame sektoriuje viešai informaciją skelbia tik 46,2 proc. įmonių, žodžiu informuoja 69,2 proc., elektroniniu paštu – 23,1 proc., o kitus būdus taiko net 53,8 proc. įmonių. Pastebėtina, kad privačiame sektoriuje dažniau pasirenkami alternatyvūs ar neformalūs informavimo būdai, tačiau viešas informacijos skelbimas čia žymiai retesnis nei viešajame sektoriuje.

Vidinio kanalo žinomumo didinimo priemonės

Direktyva nurodo, kad asmenys, ketinantys pateikti pranešimą, turi būti pakankamai informuoti, kad galėtų priimti pagrįstą sprendimą, ar, kaip ir kada tą pranešimą pateikti. Todėl kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti aiškią ir lengvai prieinamą informaciją apie galimus pranešimų teikimo kanalus, taikomas procedūras ir atsakingus darbuotojus, kurie tvarko pranešimus. Visa su pranešimais susijusi informacija turi būti skaidri, lengvai suprantama ir patikima, kad skatintų teikti pranešimus ir neatgrasytų nuo jų pateikimo.

Remiantis apklausos rezultatais, organizacijos vidinio informacijos apie pažeidimus kanalo žinomumui didinti dažniausiai naudoja šias priemones:

- Reguliariai organizuojami mokymai ar pristatymai (43,6 proc. visų sektorių) – tai populiariausia žinomumo didinimo priemonė tiek viešajame (44,4 proc.), tiek privačiame sektoriuje (38,5 proc.).
- Rekomendacijos darbuotojams (30,9 proc. visų sektorių), ypač dažnai taikomos viešajame sektoriuje (33,3 proc.), privačiame sektoriuje – rečiau (15,4 proc.).
- Periodiniai laiškai darbuotojams (27,7 proc. visų sektorių), dažniau naudojami viešajame sektoriuje (29,6 proc.) nei privačiame (15,4 proc.).
- Vidiniai informaciniai pranešimai (20,2 proc. visų sektorių), kiek dažnesni privačiame sektoriuje (23,1 proc.) nei viešajame (19,8 proc.).
- Pažeidimų atpažinimo gairės ar informacija (19,1 proc. visų sektorių), dažniau taikomos viešajame sektoriuje (21,0 proc.) nei privačiame (7,7 proc.).
- Skrajutės (12,8 proc. visų sektorių), dažniau naudojamos viešajame sektoriuje (14,8 proc.), privačiame sektoriuje šios priemonės nenaudojamos.
- 31,9 proc. visų organizacijų nurodė kitus būdus (viešasis sektorius – 30,9 proc., privatus – 38,5 proc.).

Pav. 34. Vidinio kanal žinomumo didinimo priemonės. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Papildomai prie pagrindinių žinomumo didinimo priemonių, 30 respondentų (25 viešajame ir 5 privačiame sektoriuje) nurodė kitus, alternatyvius būdus. Dažniausiai minėti šie metodai:

Pateikti komentarai	Viešasis sektorius, vnt.	Privatus sektorius, vnt.
Informacija skelbiama vidiniame darbuotojams skirtame polapyje/intranete	5	1
Vadovas visuotinį darbuotojų susirinkimą naudoja informavimui	6	2
Darbuotojai supažindinami su pakeistais įsakymais, tvarkomis ar vidaus tvarkos reglamentais	2	
Informacija skelbiama informacinėse lentose, atmintinėse, QR kodais	3	
Skyriaus lentose ar kabinetuose kabinama informacija	1	
Darbuotojai informuojami apie mokymus STT pranešimų tema	1	
Informacija paskelbta įstaigos tinklalapyje	1	
Žodžiu: susirinkimų, pasitarimų metu, vidinių apklausų metu		1
Nuolat skatinama naudotis įmonės intranetu, kur pateikta visa informacija / Darbo taryba aktyviai skleidžia informaciją / Pagal poreikį / Tvarkos neturime / apie galimybes nepranešama	6	1

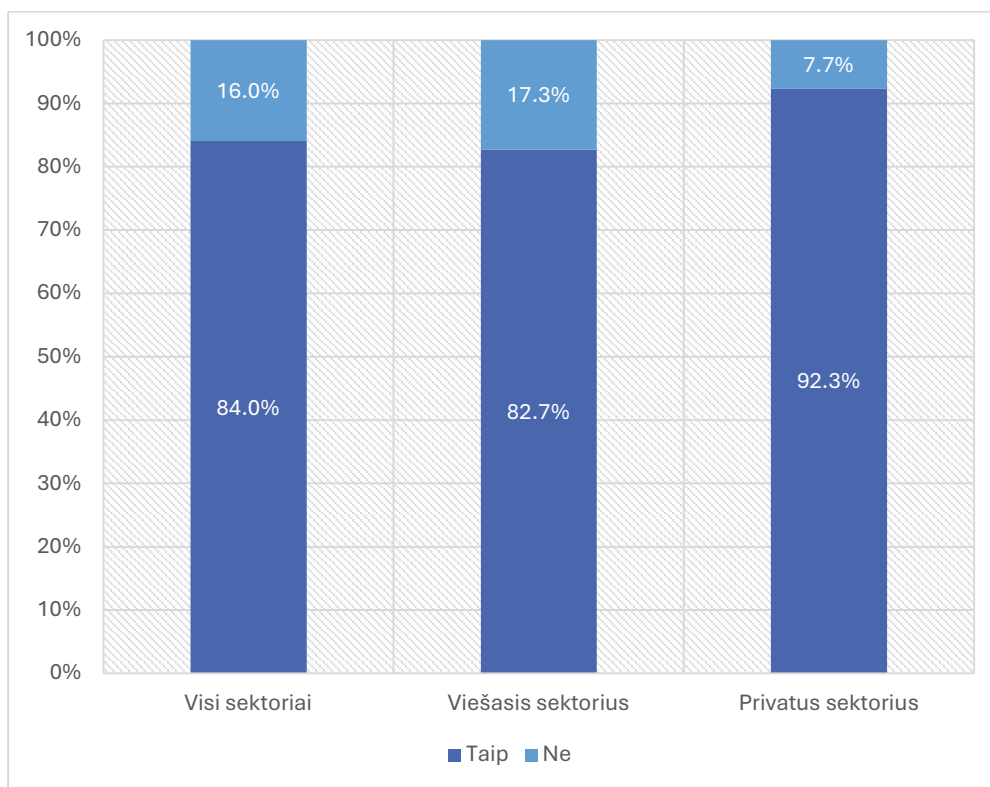
Šie komentarai rodo, kad organizacijos žinomumą apie vidinį kanalą didina ne tik formaliais būdais, bet ir pasitelkdamos įvairius vidinius IT įrankius, informacines lentas, susirinkimus, darbuotojų supažindinimą su tvarkomis, atmintines ar net aktyvią darbo tarybos veiklą. Vis dėlto kai kuriose įstaigose vis dar nėra aiškos tvarkos arba apie galimybes pranešti nepranešama.

Viešajame sektoriuje dažniau taikomos įvairios formalaus informavimo priemonės: rekomendacijos, periodiniai laiškai, pažeidimų atpažinimo gairės, skrajutės ir mokymai. Privačiame sektoriuje didesnis dėmesys skiriamas vidiniams informaciniams pranešimams ir alternatyviems („kita“) informavimo būdams, tačiau rečiau naudojamos skrajutės ir pažeidimų atpažinimo gairės.

Pranešimų analizė ir organizacijos veiklos tobulinimas

Organizacijos ne tik turi užtikrinti vidinio kanalo funkcionavimą, bet ir privalo imtis veiksmų, leidžiančių identifikuoti ir šalinti sisteminės problemas, kurios paaiškėja nagrinėjant pranešimus. Tai apima pranešimų analizę, tendencijų stebėseną ir veiklos procesų tobulinimą, siekiant užkirsti kelią pažeidimų pasikartojimui ir stiprinti organizacijos skaidrumą bei atitiktį teisės aktams.

Apklausos duomenys rodo, kad didžioji dauguma organizacijų (84,0 proc.) analizuoja gautus pranešimus siekdamas nustatyti sisteminės problemas ir tobulinti veiklos procesus. 16,0 proc. organizacijų tokios analizės neatlieka.

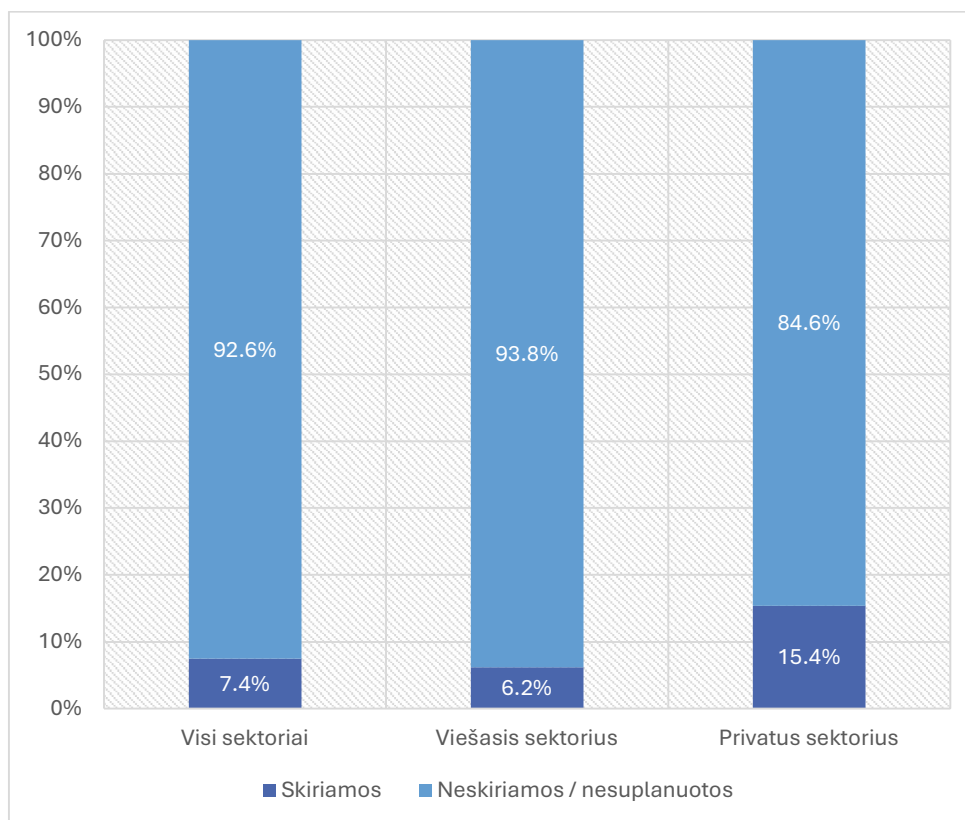
Pav. 35. Gautų pranešimų analizė siekiant nustatyti sisteminės problemas ir tobulinti veiklos procesus. Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Viešajame sektoriuje analizę atlieka 82,7 proc. įstaigų, o 17,3 proc. – ne. Privačiame sektoriuje analizę vykdoma dažniau: net 92,3 proc. įmonių nurodė, kad vertina gautus pranešimus sisteminių problemų nustatymo ir veiklos tobulinimo tikslais, o tik 7,7 proc. tokios analizės neatlieka.

Remiantis surinktais duomenimis, tiek viešasis, tiek privatus sektorius dažniausiai laikosi šių reikalavimų, tačiau viešajame sektoriuje vis dar yra reikšminga dalis įstaigų, kurios neatlieka sisteminės analizės.

Finansiniai ištekliai pranešėjų apsaugos priemonių įgyvendinimui

Remiantis apklausos rezultatais, absoliuti dauguma organizacijų (92,6 proc.) nurodė, kad metinis biudžetas PAĮ ir Aprašo įgyvendinimui, informacijos apie vidinį kanalą viešinimui bei kitoms skatinimo priemonėms nėra skiriamas arba nėra suplanuotas. Tik 7,4 proc. visų organizacijų skiria tam tikras lėšas: dažniausiai minimos sumos svyruoja nuo 100 iki 1600 eurų per metus, pavieniais atvejais nurodytos 400, 500 ar 1000 eurų sumos bei 10–20 eurų per metus interneto svetainės atnaujinimui.

Pav. 36. Ar įstaigoje numatytas metinis biudžetas PAJ ir Apraše numatytų įsipareigojimų įgyvendinimui? Duomenų paskirstymas pagal sektorius.

Viešajame sektoriuje biudžetą šioms priemonėms skiria vos 6,2 proc. įstaigų, o net 93,8 proc. nurodo, kad lėšos neskiriamos arba nėra suplanuotos. Privačiame sektoriuje situacija kiek geresnė – čia 15,4 proc. įmonių skiria biudžetą, tačiau vis tiek didžioji dalis (84,6 proc.) tokių lėšų nenumato. Privačiame sektoriuje tarp skiriamų sumų dažniau pasitaiko 100 ir 1000 eurų biudžetai, kai viešajame sektoriuje – platesnis sumų spektras, tačiau ir čia jos dažniausiai nedidelės.

Gautų pranešimų per vidinį turimą kanalą nuo 2023-01-01 iki 2024-12-31 statistika

Remiantis apklausos duomenimis, absoliuti dauguma organizacijų (97,9 proc.) 2023 metais negavo nė vieno pranešimo per vidinį kanalą pagal Pranešėjų apsaugos įstatymą. Tik 2,1 proc. organizacijų nurodė gavusios vieną pranešimą per metus. Bendrai, tyrime dalyvavusios įstaigos 2023 m. gavo du pranešimus dėl pažeidimų (viešasis sektorius). Perduotų nagrinėti kitoms institucijoms skaičius nekoreliuoja su gautų pranešimų apie pažeidimus skaičiumi. Respondentai nurodė, kad trys pranešimai buvo perduoti nagrinėti kitoms institucijoms (ne generalinei prokuratūrai). Panašūs

duomenys gauti ir už 2024 m. – buvo gauti du pranešimai dėl pažeidimų. Respondentai nurodė, kad 2024 m. nė vienas pranešimas nebuvo perduotas nagrinėti kitoms institucijoms.

2023 m. tik vienas gautas pranešimas, pateiktas vadovaujantis PAĮ, leido nustatyti teisės ar darbo pareigų pažeidimus įstaigoje. 2024 m. tokių atvejų buvo įvardyti du.

Geriausiai PAĮ ir Aprašo nuostatas atitinkančios sveikatos priežiūros įstaigos

Žemiau pateikiamos sveikatos priežiūros įstaigos, kuriose vidiniai kanalai veikia pagal PAĮ ir Aprašo nuostatas. Atrenkant šias įstaigas vertinama buvo ir tai, kaip informacija pateikiama internetinėje svetainėje – ar ją lengva rasti (yra atskiras polapis), ar suskurta atskira elektroninio pašto dėžutė pranešimams pagal PAĮ, ar pateikiama papildomos informacijos, naudingos asmenims, norintiems pranešti (nuoroda į svetainę www.pranesktiesa.lt, įkeltos mokymų skaidrės, gairės pranešėjams ir kiti pagal PAĮ ir Aprašą kriterijai.

- VšĮ Panevėžio ligoninė
- VšĮ Nacionalinis kraujo centras
- Valstybinė teismo medicinos tarnyba
- VšĮ Vilkpėdės ligoninė
- Respublikinė Vilniaus psichiatrijos ligoninė

Išvados ir rekomendacijos

- Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymas ir Aprašas įpareigojo valstybės ir savivaldybių įstaigas, taip pat privačias įmones, kuriose dirba 50 ar daugiau darbuotojų, įdiegti vidinius informacijos apie pažeidimus teikimo kanalus. Viešasis sektorius šį reikalavimą įgyvendino laiku ir nuosekliai – didžioji dalis kanalų įsteigta 2019–2020 m., kai privačiame sektoriuje aktyvesnis diegimas prasidėjo tik 2023 m. ir tęsėsi iki 2025 m. Tai rodo, kad dalis privačių įmonių vėlavo įgyvendinti teisės aktų reikalavimus arba vis dar neturi aiškios informacijos apie kanalo įsteigimo datą.

Rekomendacijos.

- Nors didžioji dalis viešojo sektoriaus sveikatos priežiūros įstaigų laiku įdiegė kanalus, reikia užtikrinti, kad naujos įstaigos (pvz., įsteigtos po 2019 m.) nedelsdamos įgyvendintų PAĮ ir Aprašo reikalavimus.
 - Įstaigoms rekomenduojama nuolat organizuoti vidinius darbuotojų mokymus ar viešinimo priemones tam, kad būtų skatinamas atsakingas požiūris į pranešėjų apsaugą savo įstaigose. Taip pat turi būti skatinamas dalyvavimas Generalinės prokuratūros organizuojamuose mokymuose. Vidinių kanalų steigimo savo įstaigoje nežinojimas yra sąlygojamas kompetentingų subjektų paviršutinišku požiūriu į PAĮ ir Aprašo nuostatų įgyvendinimą.
 - Organizuoti mokymus, seminarus ar konsultacijas, kuriose viešojo sektoriaus įstaigos dalintųsi gerąja patirtimi dėl kanalų įdiegimo ir funkcionavimo.
- Nors bendras žinomumas apie prievolę įdiegti vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą yra aukštas (94,7 proc.), vis dar išlieka dalis respondentų, ypač privačiame sektoriuje (15,4 proc.), kurie nežino apie šį teisinį reikalavimą. Tai rodo, kad ne visos organizacijos pilnai įgyvendina teisės aktų nuostatas dėl informacijos sklaidos ir darbuotojų informavimo.

Rekomendacijos.

- Įstaigų vadovai ir kompetentingi subjektai turi nuolat dalyvauti Generalinės prokuratūros ir kitų įstaigų organizuojamuose mokymuose apie pranešėjų apsaugos sistemą ir teisinius reikalavimus.
 - Sveikatos priežiūros įstaigos turėtų įtraukti informaciją apie vidinį kanalą į naujų darbuotojų įvedimo programas.
- PAĮ ir Aprašas nustato, kad organizacijos privalo viešai skelbti informaciją apie vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo paskirtį, pranešimų teikimo ir nagrinėjimo procedūras, paskirtą kompetentingą subjektą ir jo kontaktus, asmens teises ir apsaugos garantijas, konfidencialumo užtikrinimą, atsakomybę už informacijos atskleidimą, galimybę gauti konsultacijas, statistinius duomenis apie kanalo veikimą ir kitą aktualią informaciją. Ši informacija turi būti lengvai prieinama tiek darbuotojams, tiek kitiems su įstaiga susijusiems asmenims. Duomenys rodo, kad tiek viešasis sektorius (26,0 proc.), tiek privatus (61,6 proc.) savo internetinėje svetainėje arba nepateikia duomenų apie turimus vidinius kanalus arba

pateikta informacija yra neaiški, formali ir paviršutiniška (pvz. pateiktos tik nuorodos į PAĮ ir Aprašą, kanalo aprašymas yra pasimetęs tarp visų įstaigos skelbiamų vidinių tvarkų ir pan.). Kalbant apie informacijos viešinimą, viešajame sektoriuje informacijos apie vidinį kanalą viešinimas yra kur kas platesnis ir sistemingesnis nei privačiame. Privačiame sektoriuje ypač trūksta duomenų apie asmens teises, apsaugą, statistinius rodiklius, atsakomybę ir konsultacijas. Apibendrinant, nors skirtumai tarp privataus ir viešojo sektoriaus dėl informacijos prieinamumo ir viešinimo yra ženkliūs, abiem sektoriams trūksta sistematiškumo, informacija dažnai yra fragmentiška ir nepilnai atitinka PAĮ ir Aprašo nuostatas.

Rekomendacijos.

- Sveikatos priežiūros įstaigos veikiančios privačiame sektoriuje turi nedelsiant peržiūrėti ir papildyti interneto svetainėse skelbiamą informaciją, užtikrinant, kad būtų pateikti visi teisės aktuose nurodyti duomenys. Taip pat rekomenduojama skirti daugiau dėmesio informacijos aiškumui ir prieinamumui ne tik darbuotojams, bet ir visiems su įmone susijusiems asmenims (buvusiems darbuotojams, sutartiniais santykiais susijusiems asmenimis).
 - Visos įstaigos turi užtikrinti, kad visa su vidiniu kanalu susijusi informacija būtų lengvai randama, išdėstyta vienoje vietoje ir nuolat atnaujinama bei periodiškai vertinti šios informacijos sklaidos efektyvumą ir darbuotojų informuotumą apie galimybę pranešti apie pažeidimus. Užtikrinti, kad pateikiama informacija atitiktų visus teisės aktų reikalavimus: būtų aiški, išsami ir nuolat atnaujinama.
 - Užtikrinti, kad informacija apie vidinį kanalą būtų lengvai randama pagrindiniame įstaigos interneto puslapyje ar aiškiaje polapyje.
- Remiantis atlikto tyrimo duomenimis viešajame sektoriuje informacijos apie pažeidimus teikimo kanalai yra labiau išplėtoti ir sudaro daugiau alternatyvų nei privačiame sektoriuje.

Rekomendacijos.

- Sveikatos priežiūros įstaigos turi užtikrinti, kad informacija apie visus galimus pranešimo būdus būtų aiškiai ir viešai skelbiama organizacijos interneto svetainėje bei vidiniuose dokumentuose.
 - Taip pat rekomenduojama plėsti informacijos apie pažeidimus teikimo būdų pasirinkimą, įtraukiant žodinį, telefoninį, pašto ir interneto kanalus į kiekvienos įstaigos pasiūlą.
 - Įstaigų vadovai ir kompetentingiems subjektai turi nuolat dalyvauti Generalinės prokuratūros ir kitų įstaigų organizuojamuose mokymuose apie pažeidimus priėmimo būdus, kadangi pasitaikė įstaigų, kurios pažeidimus priima tik per vidinį Intranetą, kuris nėra pasiekiamas įstaigos klientams arba informacijos pateikimas yra galimas tik asmeniškai įteikus skundą kompetentingam subjektui.
- Nors teisės aktai nenustato, kad būtina būti atskira elektroninio pašto dėžutė, tačiau apie tai kalbama Direktyvoje, todėl rekomenduojama naudoti atskirus, aiškiai nurodytus ir specialiai administruojamus kanalus, kurie būtų skirti tik pranešimams pagal

PAĮ. Tyrimo duomenys rodo, kad viešajame sektoriuje 25,29 proc. įstaigų, o privačiame sektoriuje 30,8 proc. neturi atskiros pašto dėžutės pranešimams apie pažeidimus gauti – 74,1 proc. Tai gali lemti didesnę riziką, kad pranešimai bus prarasti, nepastebėti arba nebus užtikrintas reikiamas konfidencialumas, bus nesilaikoma PAĮ nustatytų perdavimo LR Generalinei prokuratūrai terminų.

Rekomendacijos.

- Visoms įstaigoms nedelsiant įdiegti specialią elektroninio pašto dėžutę, skirtą tik pranešimams pagal PAĮ, užtikrinant aiškų jos administravimą ir prieigą tik kompetentingiems asmenims.
 - Aiškiai nurodyti šios pašto dėžutės adresą interneto svetainėje ir vidiniuose dokumentuose, kad darbuotojai žinotų, kur kreiptis konfidencialiai.
- PAĮ ir Aprašas nustato, kad kiekvienoje įstaigoje ar įmonėje, kurioje privalomas vidinis informacijos apie pažeidimus teikimo kanalas, turi būti paskirtas kompetentingas subjektas – asmuo, asmenų grupė ar specialus padalinys, atsakingas už kanalo administravimą, pranešimų nagrinėjimą ir konfidencialumo užtikrinimą. Šis subjektas turi būti aiškiai įvardytas, viešai nurodytas įstaigos interneto svetainėje ar kitais komunikacijos kanalais, o jo kontaktai turi būti lengvai prieinami visiems darbuotojams ir kitiems suinteresuotiems asmenims. Atlikto tyrimo duomenys rodo, kad viešajame sektoriuje teisės aktų reikalavimai dažniausiai įgyvendinami tinkamai – didžioji dauguma įstaigų turi paskirtą kompetentingą subjektą. Privačiame sektoriuje situacija prastesnė: beveik 16 proc. įmonių neturi paskirto kompetentingo subjekto, o tai yra tiesioginis teisės aktų pažeidimas. Taip pat dalyje įmonių kompetentingo subjekto funkcijos nėra aiškiai apibrėžtos ar viešai nurodytos, kas taip pat neatitinka reikalavimų.

Rekomendacijos.

- Sveikatos priežiūros įstaigos turi nedelsiant paskirti kompetentingą subjektą (asmenį, asmenų grupę ar padalinį), atsakingą už vidinio kanalo administravimą, jei to dar nėra padaryta.
 - Aiškiai apibrėžti kompetentingo subjekto funkcijas, atsakomybes ir viešai nurodyti kontaktus įmonės interneto svetainėje bei vidiniuose dokumentuose. Taip pat būtina užtikrinti, kad kompetentingas subjektas būtų nepriklausomas, turėtų reikiamą kompetenciją ir būtų supažindintas su atsakomybe už konfidencialumo pažeidimus.
- Apklausos duomenys rodo, kad tiek viešasis (97,4 proc.), tiek privatus sektorius (90,9 proc.) didžiąja dalimi laikosi nuostatos, kad kompetentingų subjektų paskyrimas vykdomas įstaigos vadovo įsakymo forma.
 - PAĮ ir Aprašo 14 p. aiškiai įpareigoja organizacijas viešai skelbti informaciją apie paskirtą kompetentingą subjektą (asmenį, asmenų grupę ar padalinį), kuris administruoja vidinį kanalą, ir nurodyti jo kontaktus. Ši informacija turi būti lengvai prieinama ne tik darbuotojams, bet ir buvusiems darbuotojams ar kitiems asmenims, turintiems teisę pranešti apie pažeidimus. Remiantis tyrimo duomenimis 25,8 proc. organizacijų šių

duomenų nenurodo: viešasis sektorius – 23,1 proc., privatus sektorius – 45,5 proc. Tai reiškia, kad bendrai net 23 iš 94 tyrime dalyvavusių sveikatos priežiūros įstaigų nesilaiko teisės aktų ir riboja darbuotojų ir kitų asmenų galimybes saugiai ir efektyviai pranešti apie pažeidimus.

Rekomendacijos.

- Sveikatos priežiūros įstaigos turi nedelsiant užtikrinti, kad informacija apie kompetentingą subjektą būtų viešai skelbiama įmonės interneto svetainėje ar kitais viešais kanalais, kaip to reikalauja teisės aktai. Šios įstaigos turi taip pat nurodyti ne tik kompetentingo subjekto vardą ar pareigas, bet ir aiškius kontaktinius duomenis, kad kiekvienas asmuo galėtų lengvai susisiekti dėl pranešimų apie pažeidimus.
 - Užtikrinti, kad informacija apie kompetentingą subjektą būtų lengvai randama, nuolat atnaujinama ir aiškiai suprantama visiems suinteresuotiems asmenims.
- Net 55,1 proc. respondentų teigė, kad kompetentingo subjekto mokymai nebuvo vykdyti. Šis skaičius rodo dideles kompetencijų spragas bei kompetentingo subjekto paskyrimo spragas.

Rekomendacijos.

- Nustatyti privalomą mokymų periodiškumą (bent kartą per metus) ir aiškiai apibrėžti kompetencijų reikalavimus subjektams.
 - Skubiai organizuoti mokymus visiems kompetentingiems subjektams, kurie tokių mokymų nėra gavę (60,3 proc.). Ypatingą dėmesį skirti konfidencialumo užtikrinimo, pranešimų nagrinėjimo ir pranešėjų apsaugos temoms.
- Dauguma organizacijų (71,9 proc. bendrai) neskiria jokio atskiro etato vidinių pranešimų kanalų administravimui. Ilgainiui, Tai gali lemti formalų požiūrį į pranešimų nagrinėjimą, nepakankamą konfidencialumo užtikrinimą ir bendrą pranešėjų apsaugos sistemos neefektyvumą.

Rekomendacijos.

- Ypatingą dėmesį skirti kompetentingų subjektų darbo krūvio stebėsenai, kad būtų išvengta formalaus požiūrio į pranešimų nagrinėjimą.
 - Formalizuoti etato skyrimą, kad būtų aiškiai nustatytas minimalus laikas, skiriamas vidinio kanalo administravimui.
- Didžioji dauguma organizacijų (93,6 proc.), dalyvavusių tyrime, patvirtino turinčios vidinę tvarką, užtikrinančią vidiniu kanalu gautos informacijos turinio ir kitų duomenų konfidencialumą. Tačiau ne visos įstaigos turi viešai skelbiamas ir prieinamas vidines tvarkas (71,3 proc. visų organizacijų turi tokią viešai skelbiamą vidinę tvarką), nevisur tinkamai veikia pateiktos nuorodos į vidines tvarkas, jas sunku ar kai kuriais atvejais nėra galimybės rasti tarp viešais skelbiamos informacijos.

Rekomendacijos.

- Užtikrinti, kad įstaigos procedūros ir vidinė tvarka nustatanti vidiniu kanalu gautos informacijos turinio ir kitų duomenų konfidencialumą būtų aiškiai prieinamos viešai įstaigų internetinėje svetainėje.
- PAĮ ir Aprašas numato, kad vidinėse tvarkose privalo būti aiškiai reglamentuoti visi variantai pateikti klausime respondentams apie tai, kas yra reglamentuojama jų įstaigų vidinėje tvarkoje. Ypač svarbūs yra pranešėjų konfidencialumo užtikrinimas, darbuotojų apsaugos garantijos ir aiškūs nagrinėjimo terminai bei procedūros. Tačiau gauti duomenys rodo, kad ne visose organizacijose šie aspektai yra tinkamai reglamentuoti. Didelį susirūpinimą kelia tai, kad konfidencialumo užtikrinimas, kuris yra vienas iš kertinių pranešėjų apsaugos principų, reglamentuotas tik 76,6 proc. organizacijų. Taip pat darbuotojų apsaugos priemonės numatytos tik 78,7 proc. organizacijų, nors tai yra esminis elementas skatinant darbuotojus pranešti apie pažeidimus.

Rekomendacijos.

- Visoms sveikatos priežiūros įstaigoms būtina peržiūrėti ir papildyti vidines tvarkas nuostatomis dėl konfidencialumo užtikrinimo, nes beveik ketvirtadalis viešojo sektoriaus (24,7 proc.) ir 15,4 proc. privataus sektoriaus įstaigų tokių nuostatų neturi.
- Sveikatos priežiūros įstaigos turi nustatyti aiškias sankcijas už konfidencialumo pažeidimus ir užtikrinti, kad visi darbuotojai būtų supažindinti su šiomis nuostatomis.
- Visi sektoriai turi įtraukti į vidines tvarkas nuostatas dėl darbuotojų, pateikusių informaciją, apsaugos, nes beveik trečdalis privataus sektoriaus (30,8 proc.) ir penktadalis (19,8 proc.) viešojo sektoriaus įmonių šio aspekto nereglamentuoja.
- Sveikatos priežiūros įstaigos turi užtikrinti, kad visos įmonės nustatytų aiškius informacijos nagrinėjimo terminus, nes beveik trečdalis privataus sektoriaus (30,8 proc.) ir penktadalis (19,8 proc.) viešojo sektoriaus įmonių to nedaro.
- Abiejuose sektoriuose stiprinti gautos informacijos pagrįstumo vertinimo procedūras, nes beveik trečdalis visų organizacijų (29,8 proc.) šio aspekto tinkamai nereglamentuoja.
- Būtina toliau organizuoti mokymus kompetentingiems subjektams apie visų aspektų svarbą ir tinkamą reglamentavimą bei skatinti organizacijas dalintis gerąja praktika, ypač tarpsektoriniame lygmenyje.
- Dauguma organizacijų deklaruoja ribojančios prieigą prie pranešėjo duomenų ir pritaikiusios tam tikras apsaugos priemones, tačiau beveik visur išlieka reikšmingų trūkumų. Nors 95–100 proc. įstaigų nurodo, kad su pranešėjo duomenimis gali dirbti tik apibrėžtas darbuotojų ratas, tik du trečdaliai užtikrina, kad prie duomenų negali prieiti darbuotojas, dėl kurio veiksmų pranešta, o specialios pranešimų saugojimo ar naikinimo tvarkos taikomos dar rečiau. Atsakomybė už duomenų saugumo pažeidimus numatyta ne visose organizacijose, o papildomos apsaugos priemonės, tokios kaip anonimiškumo užtikrinimas ar šifruotos sistemos, taikomos tik pavieniui.

Rekomendacijos.

- Įstaigos turi įdiegti technines ir organizacines priemones, užtikrinančias, kad su pranešėjo duomenimis negalėtų susipažinti asmuo, dėl kurio veiksmų pranešta.
 - Sveikatos priežiūros įstaigos turi taikyti aiškias duomenų naikinimo procedūras, užtikrinant, kad nebereikalingi duomenys būtų saugiai sunaikinti.
 - Sveikatos priežiūros įstaigos privalo stiprinti atsakomybės už duomenų saugumo pažeidimus taikymo kultūrą, įskaitant aiškių sankcijų numatymą vidiniuose dokumentuose.
- PAĮ ir su juo susijusieji teisės aktai, įskaitant Aprašą, numato, kad duomenys, susiję su pranešėjo statuso suteikimu, turi būti saugomi ne trumpiau kaip 5 metus nuo paskutinio priimto sprendimo. Duomenys rodo, kad tik 37,2 proc. visų organizacijų (34,6 proc. viešajame ir 53,8 proc. privačiame sektoriuje) laikosi šio reikalavimo. Likę 62,8 proc. organizacijų arba taiko trumpesnius terminus, arba neturi aiškos tvarkos, arba nežino, kiek laiko saugo šiuos duomenis. Ypač nerimą kelia tai, kad 28,7 proc. visų organizacijų (25,9 proc. viešojo ir 46,2 proc. privataus sektoriaus) nurodė, jog terminas neapibrėžtas arba jie jo nežino.

Rekomendacijos.

- Organizuoti mokymus ir informacines kampanijas visoms įstaigoms, kurios nežino ar neturi nustatyto duomenų, susijusių su pranešėjo statuso suteikimu, saugojimo termino bei parengti ir išplatinti aiškias gaires dėl PAĮ ir susijusių teisės aktų reikalavimų.
- Įstaiga, išnagrinėjusi informaciją apie pažeidimą, privalo pranešti informaciją pateikusiam asmeniui apie jo informacijos nagrinėjimo eigą ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo informacijos gavimo patvirtinimo. Remiantis tyrimo duomenimis nustatyta, kad didžioji dalis organizacijų (68,2 proc.) laikosi nustatytų terminų ir informuoja darbuotojus per 10 ar mažiau darbo dienų. Tačiau 4,3 proc. organizacijų (3,7 proc. viešajame ir 7,7 proc. privačiame sektoriuje) taiko 20 darbo dienų terminą, o 7,4 proc. (6,2 proc. viešajame ir 15,4 proc. privačiame sektoriuje) visai neturi nustatytos tvarkos ar nenurodė termino.
- Remiantis tyrimo duomenimis, dauguma organizacijų (79,8 proc.) vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo procedūras peržiūri pagal poreikį. Geroji praktika rekomenduoja reguliariai, bent kartą per metus, peržiūrėti ir atnaujinti vidines procedūras, atsižvelgiant į teisės aktų pokyčius, įgytą patirtį ir nustatytus trūkumus. Pagal šį kriterijų, tik 18,1 proc. visų organizacijų (16,0 proc. viešojo ir 30,8 proc. privataus sektoriaus) atitinka šią rekomendaciją.

Rekomendacijos.

- Rekomenduojama visoms organizacijoms pereiti nuo peržiūros "pagal poreikį" prie reguliarios, kasmetinės peržiūros praktikos ir nustatyti konkrečią datą kalendoriniuose metuose, kada bus atliekama vidinio kanalo procedūrų peržiūra, ir įtraukti tai į kompetentingo subjekto pareigybės aprašymą.

- PAĮ ir Aprašas įpareigoja organizacijas užtikrinti, kad informacija apie vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą būtų prieinama visiems darbuotojams ir kitiems su įstaiga susijusiems asmenims tiek viešai, tiek vidiniais komunikacijos kanalais. Tyrimo duomenys rodo, kad viešasis sektorius dažniau užtikrina teisės aktų reikalavimus dėl viešo informacijos skelbimo ir įvairių informavimo priemonių taikymo. Privačiame sektoriuje viešas informacijos skelbimas vis dar nėra įprasta praktika, nors įstatymai to reikalauja. Be to, kai kuriose organizacijose (2 atvejai) informavimo tvarkos išvis nėra, kas yra akivaizdus teisės aktų pažeidimas.

Rekomendacijos.

- Sveikatos priežiūros įstaigos turi užtikrinti, kad informacija apie vidinį kanalą būtų viešai skelbiama įmonės interneto svetainėje ar kitais prieinamais kanalais. Taip pat rekomenduojama pradėti naudoti daugiau oficialių ir sistemingų informavimo priemonių (el. paštas, susirinkimai, mokymai), neapsiribojant vien alternatyviais ar neformaliais būdais bei įdiegti aiškią ir nuolat atnaujinamą informavimo tvarką, kad visi darbuotojai žinotų apie galimybę pranešti ir jų apsaugos garantijas.
- Organizacijos ne tik turi užtikrinti vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo funkcionavimą, bet ir privalo imtis veiksmų, leidžiančių identifikuoti ir šalinti sisteminės problemas, kurios paaiškėja nagrinėjant pranešimus. Tai apima pranešimų analizę, tendencijų stebėseną ir veiklos procesų tobulinimą, siekiant užkirsti kelią pažeidimų pasikartojimui ir stiprinti organizacijos skaidrumą bei atitiktį teisės aktams. Surinkti duomenys rodo, kad tiek viešasis, tiek privatus sektorius dažniausiai laikosi šių reikalavimų, tačiau viešajame sektoriuje vis dar yra reikšminga dalis įstaigų (17,3 proc.), kurios neatlieka sisteminės analizės. Tai reiškia, kad dalis viešojo sektoriaus organizacijų turi stiprinti savo vidaus kontrolės ir veiklos tobulinimo mechanizmus, kad pilnai atitiktų Pranešėjų apsaugos įstatymo ir Aprašo nuostatas. Privačiame sektoriuje analizės vykdymo rodikliai yra aukštesni, tačiau ir čia išlieka nedidelė dalis įmonių, kurios dar neįgyvendina šio teisės aktų reikalavimo.

Rekomendacijos.

- Sveikatos priežiūros įstaigoms rekomenduojama įtraukti pranešimų analizę į vidines kontrolės ir kokybės vadybos procesus, nustatant atsakingus asmenis ir aiškią analizės periodiškumą bei Dokumentuoti analizės rezultatus ir pagal juos nuolat tobulinti vidines procedūras, užkertant kelią pasikartojantiems pažeidimams.
- Absoliuti dauguma organizacijų (92,6 proc.) nurodė, kad metinis biudžetas PAĮ ir Aprašo įgyvendinimui, informacijos apie vidinį kanalą viešinimui bei kitoms skatinimo priemonėms nėra skiriamas arba nėra suplanuotas. Verta pažymėti, kad konkretus privalomas biudžetas dydžio, kurį įstaiga privalėtų skirti vidinio kanalo administravimui, informacijos viešinimui ar skatinimo priemonėms, nėra nustatytas teisės aktais. Tačiau, tam, kad vidiniai kanalai

tinkamai funkcionuoti ir būtų viešinama informacija apie juos, rekomenduotina tam skirti lėšų.

Rekomendacijos.

- Organizacijoms rekomenduojama numatyti konkretų metinį biudžetą pranešėjų apsaugos sistemos palaikymui ir viešinimui, nepriklausomai nuo to, kad teisės aktuose nėra nustatytas privalomas finansavimas.

Bendros rekomendacijos sveikatos priežiūros įstaigoms dėl mokymų ir viešinimo būtinybės.

PAĮ 16 str. numatyta, kad už vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo įdiegimą ir jo funkcionavimo užtikrinimą atsakingas įstaigos vadovas. Įstaigos vadovas praneša darbuotojams apie įstaigoje veikiančią vidinę informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą ir pateikia su tuo susijusią informaciją darbo vietoje visiems jiems prieinamu būdu. Todėl sveikatos priežiūros įstaigoms rekomenduojama periodiškai organizuoti mokymus kompetentingiems subjektams. Svarbu užtikrinti, kad visi paskirti kompetentingi subjektai periodiškai, bent kartą per metus, dalyvautų specializuotuose mokymuose apie PAĮ ir Aprašo reikalavimų įgyvendinimą, pranešimų nagrinėjimo procesus, konfidencialumo užtikrinimą, darbuotojų informavimą ir kitus aktualius klausimus.

Siekiant didesnio įstaigos darbuotojų informuotumo apie pranešėjų apsaugos institutą (kokios taikomos pagalbos ir skatinimo priemonės, apsauga nuo neigiamo poveikio, konfidencialumo užtikrinimas ir kt.) vienodesnės praktikos visoje sveikatos apsaugos sistemoje, rekomenduojama įstaigoms sudaryti darbuotojams sąlygas aktyviai dalyvauti Generalinės prokuratūros ar kitų kontrolės institucijų organizuojamuose mokymuose (kreiptis praneseju.apsauga@prokuraturos.lt) bei naudotis kitomis mokymo galimybėmis.

Įstaigos turėtų būti įpareigosios įtraukti informaciją apie vidinį kanalą į naujų darbuotojų įvedimo programas. Pranešimų teikimo galimybės, apsaugos garantijos ir kontaktai turi būti aiškiai pristatomi visiems naujiems darbuotojams dar įdarbinimo pradžioje.

Viešos komunikacijos stiprinimas apie pranešėjų teises ir apsaugą taip pat yra svarbus. Įstaigų interneto svetainėse turėtų būti lengvai randama, nuolat atnaujinama ir teisės aktus atitinkanti informacija apie kompetentingą subjektą (vardą, pareigas, kontaktus), informacijos pateikimo būdus, pranešėjų teises, apsaugos garantijas, atsakomybės netaikymą už informacijos atskleidimą, konfidencialias konsultacijas bei statistinius kanalo veikimo duomenis. Rekomenduojama sukurti aiškų ir dedikuotą polapį, skirtą pranešimų teikimo kanalui.

Reikėtų skatinti įstaigas naudoti įvairias informavimo formas viduje. Informaciją apie kanalą rekomenduojama nuolat skelbti per vidinius naujienlaiškius, skaitmenines lentas, atmintines, intranetą, susirinkimus ir mokymus. Taip pat svarbu reguliariai atnaujinti vidines instrukcijas, naudoti QR kodus ar grafines schemas, padedančias darbuotojams lengviau suprasti pranešimo teikimo procesą. Skatintina pasinaudoti Generalinės prokuratūros suskurtu pranešėjų apsaugos instituto viešinimo paketu, skirtu vidiniams kanalams (stendas, gairės, kelių rūšių mokymai).

Reguliarus darbuotojų informuotumo vertinimas yra būtinas. Rekomenduojama įstaigoms periodiškai, bent kas dvejus metus, atlikti vidines apklausas ar grįžtamojo ryšio vertinimus, siekiant įvertinti, ar darbuotojai žino, kur ir kaip pranešti apie pažeidimus, bei ar jaučiasi saugūs tai daryti.

Galiausiai, rekomenduojama integruoti vidinio kanalo temą į organizacijos reputacijos ir skaidrumo komunikaciją. Aktyvus pranešėjų apsaugos viešinimas turėtų tapti organizacijos skaidrumo strategijos dalimi – tai stiprina reputaciją, pasitikėjimą ir padeda valdyti rizikas.

Priedas 1. Tyrimo klausimynas įstaigoms

BENDRA INFORMACIJA

1. Jūsų įmonės pavadinimas:

2. Jūsų įmonė yra:

- Valstybinė
- Savivaldybės
- Privatus sektorius
- Kita_____

3. Jūsų vardas ir pavardė:

4. Jūsų el. pašto adresas:

5. Jūsų tel. numeris:

6. Ar Jūsų įmonėje, vadovaujantis Pranešėjų apsaugos įstatymu (toliau – ir PAĮ) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 14 d. nutarimu Nr. 1133 "Dėl Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimo", yra įdiegtas vidinis informacijos apie pažeidimus teikimo kanalas?

- Taip
- Ne
- Nežinau/negaliu atsakyti

7. Nuo kada veikia šis kanalas?

8. Ar Jums yra žinoma, kad pagal Pranešėjų apsaugos įstatymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 14 d. nutarimo Nr. 1133 nuostatas Jūsų įmonėje privalo būti įdiegtas vidinis informacijos apie pažeidimus teikimo kanalas?

- Taip
- Ne

9. Ar artimiausiu metu planuojate savo įmonėje įdiegti vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą?

- Taip
- Ne
- Nežinau/negaliu atsakyti

10. Ar Jums reikalinga detalesnė informacija, susijusi su vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo įdiegimu ir jo tinkamo funkcionavimo užtikrinimu?

- Taip
- Ne

11. Kokiu būdu pageidautumėte gauti šią informaciją?

- Gauti konsultaciją telefonu
- Reikalingi mokymai šia tema
- Kita (nurodykite)_____

12. Prašome pateikti nuorodą į viešai skelbiamą turimo pranešimų kanalo aprašymą (nuorodą į internetinį puslapį):

13. Kokius duomenis apie vidinį kanalą jūsų įstaiga skelbia internetinėje svetainėje: (galimi keli variantai)

- paskirtą kompetentingą subjektą (taip pat nurodomi jo kontaktai),
- informacijos apie pažeidimus teikimo ir nagrinėjimo įstaigos vidiniu kanalu procedūrą,
- asmens, pateikusio informaciją apie pažeidimą, teisinės gynybos priemonės, kuriomis saugoma nuo neigiamo poveikio priemonių, kaip nurodyta Pranešėjų apsaugos įstatymo 11 straipsnio 3, 5 dalyse,
- asmens, teikiančio informaciją apie pažeidimus, teises ir garantijas,
- atsakomybės už informacijos atskleidimą netaikymą, kaip nustatyta Pranešėjų apsaugos įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje,
- konfidencialių konsultacijų, kurios gali būti teikiamos asmenims, svarstantiems teikti ir pateikusiems informaciją apie pažeidimą, teikimo būdus,
- statistinius duomenis apie vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo veiksmingumą (kiek pateikta informacijos apie pažeidimus, kiek informacijos išnagrinėta kiek jos perduota nagrinėti kompetentingai institucijai, kiek išteklių kasmet skiriama kanalui palaikyti),
- kita aktuali informacija, susijusi su informacijos apie pažeidimus teikimu ir nagrinėjimu įstaigoje.

KREIPIMOSI BŪDAI

14. Kokiais būdais šiame kanale Jūsų įmonėje galima pateikti informaciją apie pažeidimus? (galimi keli variantai)

- Žodžiu

- Telefonu
- Paštu
- Elektroniniu paštu
- Paliekant žinutę interneto svetainėje
- Kita (nurodykite)

15. Ar Jūsų įstaigoje yra elektroninio pašto dėžutė skirta tik pranešimams pagal PAĮ?

- taip
- ne

KOMPETENTINGAS SUBJEKTAS

16. Kas Jūsų institucijoje yra kompetentingas subjektas, kuris administruoja vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą ir juo gautą informaciją?

- Priskirtas asmuo
- Asmenų grupė
- Specialus padalinys
- Vidinio kanalo administravimo paslaugos įsigyjamos iš kitos įstaigos
- Tokio kompetentingo subjekto įmonėje nėra

17. Prašome nurodyti, kokia tai pareigybė/skyrius ir kam šie asmenys Jūsų įmonėje yra atskaitingi?

18. Ar kompetentingo subjekto funkcijas atliekantys asmenys yra paskirti vadovo įsakymu?

- Taip
- Ne
- Kita (nurodykite)

19. Ar jūsų įmonė viešai nurodo, kas administruoja vidinį kanalą (kas yra kompetentingas subjektas)?

- Taip
- Ne

20. Prašome nurodyti, kas yra kompetentingas subjektas (vardas, pavardė pareigos, telefono numeris, el.pašto adresas)

21. Ar kompetentingas subjektas/ai buvo specialiai apmokyti administruoti vidinį kanalą:

- Taip

- Ne

22. Prašome nurodyti bendrai šiam darbui Jūsų įmonėje skiriamo etato dydį:

PROCEDŪROS

23. Ar Jūsų įmonė turi nustatytas administracines procedūras (vidinę tvarką), užtikrinančias vidiniu kanalu gautos informacijos turinio ir kitų duomenų konfidencialumą?

- Taip
- Ne
- Nežinau/negaliu atsakyti

24. Pateikite nuorodą į Vidinę tvarką.

25. Vidinėje tvarkoje reglamentuota (galimi keli variantai):

- informacijos gavimo būdai ir tvarka
- informacijos registravimo tvarka
- informacijos nagrinėjimo tvarka
- informacijos nagrinėjimo terminai
- darbuotojų pateikusių informaciją informavimo apie jos gavimą ir tyrimą tvarka ir terminai
- gautos informacijos pagrindu vidinių tyrimų/patikrinimų atlikimo tvarka
- konfidencialumo užtikrinimo priemonės

26. Kaip užtikrinamas asmens, pranešančio vidiniu kanalu, duomenų saugumas? (galimi keli variantai)

- Dirbti su jais gali tik apibrėžtas ratas Jūsų įmonės darbuotojų
- Su šiais duomenimis negali susipažinti darbuotojas, dėl kurio veiksmų pranešama
- Pranešimai specialiai saugomi (pvz., saugomos patalpos, koduojami kompiuteriai ir kt.)
- Duomenys naikinami pagal specialią tvarką
- Taikoma atsakomybė darbuotojams, kurie neužtikrina arba pažeidžia duomenų saugumo taisykles
- Kita (nurodykite)

27. Kiek laiko įmonėje saugomi duomenys, kurie yra reikalingi kompetentingai institucijai identifikuojant asmenis, kai yra sprendžiamas klausimas dėl pranešėjo statuso suteikimo?

28. Ar darbuotojas, pranešęs apie pažeidimą įstaigoje, informuojamas apie veiksmus, kurių imtasi dėl jo pranešimo?

- Taip, žodžiu
- Taip, raštu
- Taip, žodžiu ir raštu
- Ne

29. Prašome nurodyti konkretų laiko tarpą per kurį Jūsų įmonėje turi būti sureaguota į gautą darbuotojo pranešimą apie pažeidimą:

- gavimo patvirtinimas - ... dienų
- informacija apie nagrinėjimą- ... dienų.

30. Kaip dažnai peržiūrite Vidinio kanalo procedūras?

- Kasmet
- kas dvejus metus
- pagal poreikį
- niekada

INFORMAVIMAS

31. Kaip Jūsų įmonė informuoja darbuotojus apie galimybes pranešti vidiniu kanalu apie pažeidimus? (galimi keli variantai)

- Žodžiu (susirinkimų, pasitarimų metu ir pan.)
- Informacija skelbiama Jūsų internetiniame tinklapyje
- Elektroniniu paštu, naujienlaiškiais ir pan.
- Apie tokias galimybes nėra informuojama
- Kita (nurodykite)

32. Kokiomis priemonėmis organizuojate kanalo žinomumo didinimą? (galimi keli variantai)

- Vidiniai informaciniai leidiniai
- Rekomendacijos
- Pažeidimų atpažinimo ir informacijos (pranešimų) pateikimo gairės
- Skrajutės
- Periodiniai laiškai darbuotojams, kuriuose pateikiama informacija apie tokį kanalą

- Reguliariai organizuojami personalo mokymai ir seminarai apie pažeidimų atpažinimą ir prevenciją
- Kita

33. Ar įmonė analizuoja gautus pranešimus siekdama nustatyti sisteminės problemas ir tobulinti veiklos procesus?

- Taip
- Ne

34. Prašome nurodyti, koks metinis biudžetas skiriamas Pranešėjų apsaugos įstatyme ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 14 d. nutarime Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimo“ numatytų įsipareigojimų įgyvendinimui, informacijos apie vidinį kanalą viešinimui bei kitoms skatinimo priemonėms, Jūsų institucijoje (neįskaitant darbo užmokesčio kaštų):

35. Kiek, laikotarpiu nuo 2023-01-01 iki 2024-12-31, Jūsų įstaiga gavo pranešimų per vidinį įstaigos turimą kanalą pateiktą vadovaujantis Pranešėjų apsaugos įstatymu? Prašome konkrečiai nurodyti kiek tokių pranešimų buvo gauta?

- 2023 metais -
- 2024 metais -

36. Kiek, laikotarpiu nuo 2023-01-01 iki 2023-12-31, gautų pranešimų buvo perduoti nagrinėti kitoms institucijoms (išskyrus Generalinę prokuratūrą)? Prašome konkrečiai nurodyti kiek tokių pranešimų buvo perduota bei institucijų, kurioms buvo perduoti pranešimai, pavadinimus

37. Kiek, laikotarpiu nuo 2024-01-01 iki 2024-12-31, gautų pranešimų buvo perduoti nagrinėti kitoms institucijoms (išskyrus Generalinę prokuratūrą)? Prašome konkrečiai nurodyti kiek tokių pranešimų buvo perduota bei institucijų, kurioms buvo perduoti pranešimai, pavadinimus

38. Kiek, laikotarpiu nuo 2023-01-01 iki 2024-12-31, gautų pranešimų, pateiktų vadovaujantis Pranešėjų apsaugos įstatymu, leido Jūsų įmonėje nustatyti teisės ar darbo pareigų pažeidimus?

- 2023
- 2024